

ՈՉՆՉԻՑ ԸԼՏ ԱՂՄՈՒԿ

ԿՈՄԵՏԻԱ ՀԻՆԳ ԱՐԱՐՎԱԾՈՎ

Գ Ո Ր Ծ Ո Ղ Ա Ն Զ Ե Ր

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ—Արադոնիայի իշխան:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ—Նրա խորթ եղբայրը:

ԿԼԱՎԴԻՈ—Ֆլորենտացի երիտասարդ ազնվական:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ—Պաղուացի երիտասարդ ազնվական:

ԼԵՈՆՍՏՈ—Մեսինայի նահանգապետ:

ԱՆՏՈՆԻՈ—Նրա եղբայրը:

ԲԱՆՏԱԶԱՐ—Դոն Պեդրոյի ծառան:

ԿՈՆՏԱԴ } Դոն Խուանի հետերդներ:

ԲՈՐԱԶԻՈ }

ՀԱՅՐ ՖՐԱՆՑԻՍԿ—Վանական:

ՀՈՆ—Ավագ ոստիկան:

ՄԱՀԱԿ—Թաղապետ:

ԺԱՄԿՈԶ

ՀԵՐՈ—Լեոնատոյի աղջիկը:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ—Լեոնատոյի աղջականուհին:

ՄԱՐԴԱՐԻՏ
ՈՒՐՍՈՒԼԱ—Հերոյի նաժիշտները:

Լրաբերներ, պահակներ, ծառաներ և այլն:
Գործողությունը կատարվում է Մեսինայում:

ԱՐԱՐԱՎԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ

Տեսարան առաջին — ԼԵՈՆԱՏՈՅԻ ՏԱՆ ԱՌՋԻՆ

- Մտնում են Լեոնատո, Հերո, Բեատրիչե և սուրհանդակ:
- ԼԵՈՆԱՏՈ.**— Այս նամակն ինձ հայտնում է, որ Արագոնիայի իշխան Դոն Պեդրոն այս գիշեր ժամանելու է Մեսինա:
- ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ.**— Նա շատ մոտիկ է, երբ ես նրանից բաժանվեցի:
- Հազիվ երեք մղոն հեռու էր այս տեղից:
- ԼԵՈՆԱՏՈ.**— Քանի՞ ազնվական կորցրիք այդ կռվի մեջ:
- ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ.**— Առհասարակ շատ քիչ, իսկ անվանի ոչ ոք:
- ԼԵՈՆԱՏՈ.**— Հաղթանակը կրկնապատիկ է լինում, երբ հաղթողը վերադառնում է անկորուստ: Ես կարդացի՝ այստեղ, որ Դոն Պեդրոն շատ պատիվներ է տվել Կլավդիո անունով մի երիտասարդ ֆլորենտացու:
- ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ.**— Նրա լիովին արժանի է դրան, և Դոն Պեդրոն լավ է արել՝ հիշելով նրա անունը: Նա սպասածից ավելին կատարեց, չնայած իր երիտասարդ տարիքին: Գառնուկի արտաքինով՝ նա առյուծի քաջություն ցույց տվեց: Մի խոսքով՝ այնպես գերազանցեց բոլոր հույսերը, որ ես անկարող եմ խոսքերով պատմել:

ԼԵՈՆԱՏՈ. — Նա մի հորեղբայր ունի այստեղ, Մեսինայում, անշուշտ նա շատ պիտի ուրախանա:

ՍՈՒՐԶԱՆԴԱԿ. — Ես արդեն նրան հանձնել եմ նամակը: Ըստ երևույթին նա շատ ուրախացավ, նույնիսկ այնքան շատ, որ ուրախությունը կարծես համեստ երեւալով համար տխրության նշաններով արտահայտվեց:

ԼԵՈՆԱՏՈ. — Ուրեմն խրքո՞ւնք թափեց:

ՍՈՒՐԶԱՆԴԱԿ. — Այն էլ ինչպես:

ԼԵՈՆԱՏՈ. — Սիրո սիրառատ զեղում: Չկան չավելի անկեղծ դեմքեր, քան նրանք, որոնք այդ ձեռով են Վրջվում: Օ՛, որքան լավ է լաց լինել ուրախությունից, քան ուրախանալ լացով:

ԲԵԱՏՐԻԶԵ. — Ասեք խնդրեմ, սինյոր Սուսերամարտը վերադա՞րձել է պատերազմից, թե՞ ոչ:

ՍՈՒՐԶԱՆԴԱԿ. — Այդ անունը ինձ ծանոթ չէ, տիրուհի. բանակում այդպիսի մեկը չի եղել:

ԼԵՈՆԱՏՈ. — Ո՛ւմ միասին եք հարցնում, աղջիկս:

ՀԵՐՈ. — Ազգականու՞հիս պաղուացի սինյոր Բենեդիկտի մասին է ասում:

ՍՈՒՐԶԱՆԴԱԿ. — Ա՛, վերադարձել է, և նույնպես կայտառ, ինչպես միշտ:

ԲԵԱՏՐԻԶԵ. — Այստեղ, Մեսինայում նա մի հայտարարություն էր փակցրել, թե Կուպիդոնին մրցման է կանչում՝ նետաձգության մեջ. հորեղբորս ծաղրածուն, կարդալով այդ հայտարարությունը, Կուպիդոնի փոխարեն ստորագրեց և մրցահրավեր ուղարկեց նրան շափվելու բուժ նետերով: Ասեք խնդրեմ, նա քանի՞ մարդ սպանեց պատերազմում և կերավ: Այսինքն քանի՞ հոգի սպանեց: Որովհետեւ, ես խոսք եմ տվել ուտելու նրա բոլոր սպանվածները:

ԼԵՈՆԱՏՈ. — Իրավ, աղջիկս, դուք խիստ եք պախարակում սինյոր Բենեդիկտին, բայց ես չեմ կասկածում, որ նա ձեզ դուր կգա:

ՍՈՒՐԶԱՆԴԱԿ. — Այս պատերազմում նա մեծ ծառայություն մատուցեց, տիրուհի:

ԲԵԱՏՐԻԶԵ. — Անկասկած, դուք փշացած պարեն ունեցած կլինեք, նա էլ օգնել է ձեզ ուտելու այդ բոլորը. հրաշալի ուտող է, երևելի ստամոքս ունի:

ՍՈՒՐԶԱՆԴԱԿ.— Նա և երեւի զինվոր է, տիրուհի:

ԲԵԱՏՐԻԶԵ.— Նա երեւի զինվոր է տիկինների հետ, իսկ պարոնների հետ ի՞նչ է:

ՍՈՒՐԶԱՆԴԱԿ.— Պարոնների հետ պարոն է, տղամարդկանց հետ տղամարդ, և օժտված լավագույն խրժանիքներով:

ԲԵԱՏՐԻԶԵ.— Ինչ խոսք, նա օժտված տղամարդ է, իհարկե, բայց թե ինչով, այդ արդեն, դե, մենք բոլորս էլ մահկանացու ենք:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Պարոն, աղգականուհուս խոսքերը սխալ չհասկանաք, նրա և սինյոր Բենեդիկտի միջև մի տեսակ զվարճալի պատերազմ կա. հենց որ հանդիպում են իրար, նրանց միջև սկսվում է սրախոսությունների ընդհարում:

ԲԵԱՏՐԻԶԵ.— Ավա՛ղ, նա միշտ պարտվում է: Վերջին ընդհարման ժամանակ նա իր հինգ մտավոր ընդունակություններից չորսը կորցրեց, այնպես որ այժմ կառավարվում է միայն մեկով: Ասենք այդ նրան բավական է, որպեսզի զանազանվի իր ձիուց. որովհետեւ դա միակ առավելությունն է, որ թույլ է տալիս նրան բանական արարած ճանաչվելու: Ո՛վ է հիմա նրա ընկերը, ամեն ամիս նա մի նոր ընկեր է ճարում:

ՍՈՒՐԶԱՆԴԱԿ.— Հնարավոր բա՞ն է այդ:

ԲԵԱՏՐԻԶԵ.— Շատ հեշտությամբ հնարավոր է: Նա իր հավատարմության հետ վարվում է նորաձև գլխարկի պես, միշտ մի կաղապարից մյուսն է փոխում:

ՍՈՒՐԶԱՆԴԱԿ.— Ինչպես երևում է, տիրուհի, այդ պարոնի անունը ձեր ցուցակում չկա:

ԲԵԱՏՐԻԶԵ.— Ոչ, եթե լիներ, ես ամբողջ գիրքը կայրեի: Բայց, ասացեք խնդրեմ, ո՞ւմ հետ է նա ընկերություն անում: Մի՞թե չկա զխից ձեռք վերցրած մի երիտասարդ, որ համձն ատներ նրա հետ միասին ճանապարհորդելու սատարանյի մոտ:

ՍՈՒՐԶԱՆԴԱԿ.— Նա մեծ մասամբ լինում է ազնվատոհմ Կլավդիոյի հետ:

ԲԵԱՏՐԻԶԵ.— Տե՛ր աստված, նա կկալի նրան վարակի պես. ժանտախտից ավելի սուր է կալում նա, իսկ վարակվածը գրգռվում է տեղնուտեղը: Տե՛ր, դու փրկես ազնիվ Կլավդիոյին: Եթե նա վարակվի Բենեդիկտից, բուժվելու համար հազար ոսկուց պակաս չի ազատվի:

ՊՈՒՐԶԱՆԳԱԿ. — Ես կուզեի բարեկամ լինել ձեզ հետ, տիրուհի:
ԲԵՆԵՏԻԲԶԵ. — Բոզ աշղպես լինի, լինենք բարեկամ:
ԼԵՈՆԱՏՈ. — Իսկ դուք երբեք չեք գժվի, աղջիկս:
ԲԵՆԵՏԻԲԶԵ. — Ոչ, մինչև հունվարի շոգին:
ՊՈՒՐԶԱՆԳԱԿ. — Ահա գալիս է Գոն Պեղրոն:

Մտնում են Գոն Պեղրոն, Գոն Խուանր, Կլավդիոն, Բենե-
զիկոս և Բալտազար:

ԳՈՆ ՊԵՂՐՈ. — Ազնիվ սինյոր Լեոնատո, դուք ձեզ նեղություն
եք տալիս. մարդիկ սովորություն ունեն ավելորդ ծախսերից
խոստափելու, իսկ դուք սիրով բնդառաջ եք վազում:

ԼԵՈՆԱՏՈ. — Նեղությունը երբեք չի գալիս իմ տունը ձեր պայ-
ծառափայտության կերպարանքով, նեղությունը կանցնի, իսկ
Վանդիստը կմնա. բայց երբ դուք մեկնեք իմ տնից, ափսո-
սանքը կմնա, իսկ սրախությունը կլնուի:

ԳՈՆ ՊԵՂՐՈ. — Դուք ձեր բնույթի սիրահոմար եք ընդունում: Ձեր
աղջիկն է այս, ելի՛ր չեմ սխալվում:

ԼԵՈՆԱՏՈ. — Նրա մայրը շատ անգամ է ասել ինձ այդ:

ԲԵՆԵՏԻԲԶ. — Մի՛թե դուք որեւէ կասկած եք ունեցել, որ հարց-
նում էիր:

ԼԵՈՆԱՏՈ. — Ոչ, սինյոր Բենեդիկտ, սրովհետեւ այն ժամանակ
դուք դեռ փոքրիկ էիք:

ԳՈՆ ՊԵՂՐՈ. — Ահա ձեզ, տեղն է, Բենեդիկտ. սրանից մենք
կարող ենք եզրակացնել, թե մեծանալով ինչ եք դարձել: Ի-
րավ, օրիորդը հոր պատկերն է. եղբք բախտավոր, օրիորդ,
սրովհետեւ նման եք մի պատվավոր հոր:

ԲԵՆԵՏԻԲԶ. — Բեհ սինյոր Լեոնատոն նրա հայրն է, սակայն
օրիորդը չէր ցանկանա հոր գլուխն իր ուսերին ունենալ, թե-
կուց ամբողջ Մեսինան իրեն տալին, որքան էլ մեծ լինի նմա-
նավորներ:

ԲԵՆԵՏԻԲԶ. — Զարմանում եմ, սինյոր Բենեդիկտ, որ դուք շա-
րունակ խոստում եք, մինչդեռ ոչ ոք ուշադրություն չի դարձ-
նում ձեզ վրա:

ԲԵՆԵՏԻԲԶ. — Ա՛, սիրելի տիկին Արհամարհանք, դուք դեռ կեն-
դա՞նի եր:

ԲԵՆԵՏԻԲԶ. — Արհամարհանքը կարո՞ղ է մեռնել, երբ պարոն

Բենեդիկտի նման կերակուր ունի: Ինքը՝ քաղաքավարությունը արհամարհանքի կփոխվի, երբ դուք կանգնեք նրա առաջ:

Բենեդիկտ.— Ուրեմն քաղաքավարությունը փոփոխամիտ է: Սակայն, հաստատ եմ ասում, բոլոր տիկիները սիրահարված են ինձ, բացի ձեզնից: Սրտով կուզեի, որ սիրտս այդքան անգութ չլիներ, որովհետեւ, ճիշտն իսկ, ես նրանցից և ոչ մեկին չեմ սիրում:

Բենեդիկտ.— Ի՞նչ բախտավորություն այդ կանանց համար, այլապես դուք նրանց համար մի անտանելի սիրահար կլինեիք: Փառք ասածու, իմ արյունը սառն է, և ես այս կեստում համաձայն եմ ձեզ: Ինձ համար ավելի հաճելի է լսել իմ շատ հաշոցը ազոռավի վրա, քան մի տղամարդու երգումը, թե ինձ սիրում է:

Բենեդիկտ.— Թող աստված հլաստատ պահե ձեզ այդ կարծիքի մեջ, օրիորդ, զոնե դրանով այս կամ այն ազնիվ պարոնի հրեա ազատ կմնա ճանկովելուց:

Բենեդիկտ.— Ձեր հրեայի նման հրեայի ճանկովելուց ի՞նչ կվնասի որ:

Բենեդիկտ.— Դուք հրաշալի թուրք վարժեցնող կլինեք:

Բենեդիկտ.— Ինձ նման խոսող թռչունն ավելի լավ է, քան ձեր լեզվով խոսող անասունը:

Բենեդիկտ.— Երանի իմ ձին ունենար ձեր լեզվի արագությունը և նույն անխոնջ ընթացքը. բայց շարունակեցե՛ք, ի սեր ուսուծո, ես վերջացրի:

Բենեդիկտ.— Դուք միշտ ձիապանի կատակով եք վերջացնում, ձեզ վաղուց եմ ճանաչում:

Դոն Պեդրո.— Ուրեմն այսպես կենաւո՞ւ, — Սինյոր Կլավդիո և սինյոր Բենեդիկտ, — իմ սիրելի բարեկամ Լեոնատոն հրավիրել է մեզ բոլորիս: Ես խսացի նրան, որ մենք այստեղ կմնաք մոտ մեկ ամիս, բայց նա ի սրտե ցանկանում է, որ մի պատահար մեզ այստեղ պահի՝ ավելի երկար ժամանակով: Ես պատրաստ եմ երգվելու, որ դա կեղծավորություն չէ, այլ նրա սրտի խնկեղծ ցանկությունը:

Լեոնատո.— Եթե երգվում եք, ուրեմն ձեր երգումը հաստատ

1) Բենեդիկտի և Բատրիչի խոսակցության ժամանակ Դոն Պեդրոն ցած ձայնով գրուցում է Լեոնատոյի հետ

կմնա իշխան: (Դոն Խուանին) Թույլ տվեք ողջունել ձեզ, ազ-
նիվ պարոն, բարի գալուստ: Հաշտվելով ձեր եղբոր՝ իշխանի
հետ, դուք մեր գլխի վրա տեղ ունեք:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Շնորհակալ եմ, ես շատ խոսքերի սովոր չեմ,
բայց շնորհակալ եմ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Բարի եղեք առաջ անցնելու, իշխան:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Տվե՞ք ձեր ձեռքը, Լեոնատո, գնանք միասին:

(Ամենք զնում են, բացի Բենեդիկտից և Կլավդիոյից):

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Բենեդիկտ, դու նկատեցի՞ր սինյոր Լեոնատոյի
աղչկան:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Չնկատեցի, բայց տեսա:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Ինչ համեստ խղջիկ է, այնպես չէ:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Դուք հարցնում եք ինձ, որպես ազնիվ մի մար-
դու, ցանկանալով իմանալ իմ անկեղծ կարծիքը, թե ուզում
եք, որ ես խոսեմ ըստ իմ սովորության, որպես նրանց սեռի
երդվյալ թշնամի:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Ոչ, խնդրում եմ քեզ, խոսիր անաչառ:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Դե լավ, ճիշտն ասած, նա շատ ցածրիկ է՝ բարձր
գովեստի համար, շատ թխլիկ է՝ պայծառ՝ գովեստի համար,
շատ փոքրիկ է մեծ գովեստի համար: Միայն այսքանը կարող
եմ ասել նրա օգտին: Եթե նա չլիներ այնպես, ինչպես է,
տղեղ կլիներ, իսկ լինելով այնպես, ինչպես է, ինձ դուր չի
դալիս:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Կարծում ես, ես կատա՞կ եմ անում: Խնդրում եմ
քեզ, անա՛կ ինձ անկեղծ, ինչպես է դուր գալիս քեզ:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Ի՞նչ է, ուզում եք գնել, որ այդպես հարցու-
փորձ եք անում:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Մի՞թե աշխարհը կարող է գնել շանպիսի մի գո-
հար:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Ինչո՞ւ չէ, տուփն էլ հետը, որ պահեք: Բայց, դուք
լուրջ եք խոսում, թե կատակ եք անում այն մարդու պես,
որը հավատացնում է, թե Կուպիդոնը լավ նապաստակ է որ-
սում, իսկ Վուլկանը սքանչելի հյուան է: Ասեք խնդրեմ:

1) Անհեթեթության օրինակներ, որովհետև Կուպիդոնը միշտ պատ-
կերացվում է աչրերը կապած, իսկ Վուլկանը զարբին է և ոչ թե հյուան:

ինչ տոնով եք երգում, որ մարդ կարողանա ձեր եղանակի հետ գալ:

ԿԼԷՎԻՐՈՒ.— Իմ աչքում նա ամենաչքնաղ կինն է, որ ես երբեկեց տեսել եմ:

ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Ես դեռ կարող եմ տեսնել առանց ակնոցի, բայց այդպիսի բան չտեսա: Այ օրինակ, նրա ազգականուհին, եթե սատանան մտած չլիներ նրա փորը, իր գեղեցկությամբ կգերազանցեր նրան, ինչպես մայիսի առաջին օրը գերազանցում է դեկտեմբերի վերջին օրվան: Բայց հույս ունեմ, որ դուք մտադրություն չունեք փեսա դառնալու, թե՛ մտադիր եք:

ԿԼԷՎԻՐՈՒ.— Հաղիվ թե հավատացի ինքս ինձ, թեկուզ հակառակը երգված լինեի, եթե Հերոն համաձայնեք իմ կինը լինելու:

ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Ուրեմն բանն այդտեղ է հասել: Միթե աշխարհի վրա չկա մի մարդ, որ գլխին գդակ կրի յառանց կասկածի տեղի տալու: Ուրեմն ես վաթսունամյա ամուրի տղամարդ երբեք չեմ տեսնելու Դե՛, ինչ արած, զնա դու էլ շինքդ լծի տակ դիր, տա՛ր նրա ծանրությունը ու նստիր, ախ ու վախ քաշիր կիրակի օրերը: Նայիր, Դոն Պեդրոն հետ է հկել, մեղ է փնտրում:

Մտնում է Դոն Պեդրոն:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈՒ.— Ի՞նչ գաղտնիք է ձեզ այստեղ սրահի, որ դուք մեզ հետ չեկաք Լեոնատոյի տունը:

ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Ես կուզենայի, որ ձերդ պայծառափայլությունը ստիպեր ինձ ասել դրա պատճառը:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈՒ.— Հրամայում եմ քեզ ասել հանուն հպատակությանդ:

ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Լսո՞ւմ եք, կոմս Կլավդիո: Ես կարող եմ գաղտնապահ լինել ինչպես մի համր, դուք գիտեք այդ, բայց հանուն հպատակությանս— լավ լսեցեք— հանուն հպատակությանս... Նա սիրահարված է: Ո՞ւմ վրա, այդ հարցնում է ձերդ պայծառափայլությունը— տեսեք, որքան կարճ է նրա պատասխանը. Հերոյի վրա՝ Լեոնատոյի կարճիկ աղջկա:

1) Ակնարկություն խաբված ամուսնու կոտորների, որոնք ցցվում են գլխարկի տակից:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Եթե այդ աշուղն լիներ, ուրեմն պատասխանը
ձիշտ կլիներ:

ՔԱՆՆԻՔԻՆՍ.— Ինչպես հին հեքիաթի մեջ, տեղ իմ «Այդ աշուղն
չէ, եղել է, չի եղել, աստված ոչ անի, որ աշուղն լինի»:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Եթե իմ սիրտ զգացմունքը շուտով չփոխվի, աստ-
ված ոչ անի, որ ուրիշ կերպ լինի:

ԳՈՆ, ՊԵՂԻՌ.— Ամեն, եթե սիրում եք նրան, որովհետեւ օրիորդն
արժանի է միանգամայն:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Դուք այդ ասում եք ինձ փորձելու համար, իշ-
խան:

ԳՈՆ, ՊԵՂԻՌ.— Պատրիվս վկա, ես ասում եմ լա՛յն, ինչ մտածում
եմ:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Հավատա՛ս վկա, իշխան, ես էլ ասում եմ, ինչ մտա-
ծում եմ:

ՔԱՆՆԻՔԻՆՍ.— Ես էլ, իշխան, պատրիվս ու հավատա՛ս վկա, ասում
եմ այն, ինչ մտածում եմ:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Որ նրան սիրում եմ, այդ ես զգում եմ:

ԳՈՆ, ՊԵՂԻՌ.— Որ նա արժանի է, այդ ես գիտեմ:

ՔԱՆՆԻՔԻՆՍ.— Որ ես ո՛չ զգում եմ, թե ինչպես կարելի է նրան
սիրել, ո՛չ էլ գիտեմ, թե ինչպես կարող է նա արժանի լինել,
դա մի համոզմունք է, որ կրակն անգամ չի կարող հալեցնե-
լով դուրս քաշել ինձանից, և ես նրա հետ կայրվեմ խաբույկի
վրա:

ԳՈՆ, ՊԵՂԻՌ.— Դու միշտ նույն համառ հերետիկոսն ես մնում
գեղեցկություն նկատմամբ:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Եվ միշտ խաղաղե՛լ է իր դերը միայն իր կամքի
սովոր:

ՔԱՆՆԻՔԻՆՍ.— Որ, կին է հղացել ինձ, ես դրա համար շնորհակալ
եմ նրան, որ նա ինձ ծնել և դաստիարակել է, դրա համար
էլ հայտնում եմ նրան իմ խորին շնորհակալությունը. բայց
որ հակաստիս վրա որսի փող փչեն և եղջերափող կախեն ան-
տեսանելի թևով, թող կանայք ներեն ինձ: Որպեսզի իմ ան-
վատահավատքը նրանցից որեւէ մեկին չվիրավորեմ, ես ինձ
իրավունք եմ համարում ոչ ոքի չհավատալ. և իմ վնասը այն
կլինի (ինչ որ ինձ կթեթևացնի լիովին), որ ես կմնամ ամուրի:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈՒ.— Հույս ունեմ, որ մեռնելուց առաջ արժանի կտեսնեմ քեզ սիրուց դունաթափ:

ԲԵՆՆԵՐԻԿՏ.— Բարկությունից, հիվանդությունից կամ քաղցից, իշխան, բայց ոչ սիրուց: Եթե ես երբեք սիրուց ավելի արյուն կորցնեմ, քան կարող եմ վերստանալ մի շիշ վինուց, աչքերս հանեցեք տաղտկալի բալադներ գրող բանաստեղծի գրչով և կախեցեք ինձ հասարակաց տան դռան վրա կույտ Կուբիդոնի ցուցանակի փոխարեն:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈՒ.— Լավ, եթե երբեք դու գրեմ երգումդ, իմացիր, որ ծիծաղի առատ նյութ կտաս:

ԲԵՆՆԵՐԻԿՏ.— Եթե անի ունեմ, կտամ ինձ կախեցեք ինձ մի ամանի մեջ և նշան բռնեք, ե ով որ խփեց ինձ, թող նրա ուսին զարկեն և կոչեն Ադամ:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈՒ.— Շատ լավ, կտեսնենք:

«Մի օր էլ վայրի ցուլը կմտնի լծի տակ»:

ԲԵՆՆԵՐԻԿՏ.— Վայրի ցուլը կարող է, բայց եթե ուշիմ Բենեդիկտը մտնի լծի տակ, այն ժամանակ պոկեցեք ցուլի եղջյուրները և տնկեցեք իմ ճակատին: Եվ թող անձուռնի ձեռով նկարեն իմ պատկերը և խոշոր տառերով—ինչպես գրում են «Այստեղ կարելի է լավ ձի վարձել»—նկարիս տակ գրեն «Այստեղ կարելի է տեսնել Բենեդիկտ անուռնով ամուսնացած մի մարդու»:

ԿԼԱՎԴԻՈՒ.— Եթե երբեիցե այդ պատահի, դու պոկերով նարտ կտաս:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈՒ.— Ոչ, եթե Կուպիդոնն իր բոլոր նետերը չի սպասեւ Վենետիկում, շուտով դու էլ կցնցվես սիրուց:

ԲԵՆՆԵՐԻԿՏ.— Ավելի շուտ երկրաշարժից:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈՒ.— Դե լավ, կանցնի ժամանակ, դուք էլ կփոխվեք ժամանակի հետ. իսկ առայժմ, աղնիվ սինյոր Բենեդիկտ, զնացեք Լեոնատույի մոտ, բարեկեցեք իմ կողմից և ասացեք, որ ընթրիքին անպայման նրա մոտ կլինեմ. նա այնպիսի պատրաստություններ է տեսել, որ...

ԲԵՆՆԵՐԻԿՏ.— Նման մի հանձնարարություն կատարելու համար բավականաչափ ուժ ունեմ: Այսպես ուրեմն, ես թողնում եմ ձեզ...

ԿԼԿԵՂԻՌՈՒ.— Ողորմածության աստծո ի տուն իմ (հիմ ունեցած լինեմք)...

ԴՈՆ ՊԵՂԻՐՈՒ.— Վեցր հուլիսի, ձեզ սիրող բարեկամ Բենեդիկտ¹⁾).

ԲԵՆԵԳՐԻԿՏ.— Դե, մի՛ ծաղրեք, մի՛ ծաղրեք: Ձեր խոսքերի հիմքը հին կարկատաններից է կազմված, և այդ կարկատանները աչքան վատ են կապրած, որ թելերի ծայրերն երևում են, քննեցեք ձեր խիղճը, և այսպես մնաք բարով. (Գնում է):

ԿԼԿԵՂԻՐՈՒ.— Ձեր բարձրությունը, տեր իմ, կարող է այժմ ինձ օգնել:

ԴՈՆ ՊԵՂԻՐՈՒ.— Ես սիրում եմ քեզ, դու այդ լավ գիտես,

եվ տես, թե որքան սերս ընդունակ է

Ամենագովար դասն իսկ սերտելու,

Նոր դա կարող է քեզ օգուտ բերել:

ԿԼԿԵՂԻՐՈՒ.— Զավակներ ո՞ւնի, տեր իմ, Լեոնատոն:

ԴՈՆ ՊԵՂԻՐՈՒ.— Եվ ոչ մի գավակ, բացի Հերոյից,

Միակ ժառանգը, հավանում ես դու

Նրան, Կլավդիո:

ԿԼԿԵՂԻՐՈՒ.— Օ՛ր իշխան, դեռևս արշավից առաջ

Զինվորի աչքով նայեցի նրան,

Որը կարող է հավանել միայն,

Եվ ոչ թե սիրել, քանզի իր առջև

Ունի մի խնդիր ավելի դժվար:

Բայց այժմ, երբ ես վերադարձել եմ

Ու ուղմի խոհերն տեղի են տվել

Նուրբ ու քնքշագին ցանկությունների,

Նրանք ասում են, որքա՛ն չքնաղ է

Դեռատի Հերոն, թե ես սիրել եմ

Նրան ուղմադաշտ գնալուց առաջ:

ԴՈՆ ՊԵՂԻՐՈՒ.— Այժմ իսկական դու սիրահար ես,

Ու խոդներին հանգիստ չես տալիս

Բառի հեղեղով:

Թե դու սիրում ես չքնաղ Հերոյին,

Սիրի՛ր դու նրան, իսկ ես կբանամ

¹⁾ Գլավդիոն և Դոն Պեղրոն մեջ են բերում Բենեդիկտի երեակայական սիրային նամակի վերջին բառերը:

Սրտիդ գաղտնիքը նրան և իր հոր,
Նվ կարժանանաս դու նրա ձեռքին:
Այս նախատակով չէ՞ր արդյոք, որ դու
Հյուանցիր ջքնաղ այս պատմությունը:
ԿԼԱՎԴԻՌ.— Ի՞նչ քաղցր բալասան, օ՛հ, դնում եք դուք
Իմ սիրո վերքին, ճիշտ գուշակելով
Նրա բնույթը:

Բայց որպեսզի իմ սերը չթվար
Խիստ հանկարծական, ես որոշեցի
Մի երկար ճառով վարագուրել այն:
ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Ի՞նչ հարկ կամուրջը կառուցել երկար,
Քան՝ վարար գետը: Անհրաժեշտն է լոկ
Հավագույն պարզեն:
Նայի՛ր, ամեն ինչ պատեհ ժամին է.
Դու սիրում ես արդ, իսկ ես պատրաստ եմ
Դարման անելու: Այս գիշեր մեզ մոտ
Դիմակախաղ է. զգեստս փոխած
Դերդ կխնաղամ, հավատացնելով
Ջքնաղ Հերոյին, որ ես Կլավդիոն եմ:
Նրա հոգու մեջ բաց կանեմ սիրտս
Նվ լսելիքը ուժով կգերեմ
Իմ բուռն սիրո կրքոտ պատմությամբ,
Հետո կխոսեմ ես նրա հոր հետ
Նվ ի վերջո նա քոնը կլինի:
Այժմ գործի անցնենք:

Տեսարան երկրորդ— Մի սենյակ Լեոնատոյի տանը

Մտնում են տարբեր կողմերից Լեոնատո և Անտոնիո:

ԱՆՏՈՆԻՌ.— Ի՞նչ կա, եղբայր: Ո՛ւր է եղբորորդիս, քո տղան:
Հոգ տարել է արդյոք երաժիշտների մասին:

ԱՆՏՈՆԻՌ.— Նա հենց դրանով է զբաղված: Բայց, եղբայր, ես
կարող եմ քեզ հայտնել տարօրինակ լուրեր, որ դու անգամ
չես երազել:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Լա՛վ լուրեր են:

ԱՆՏՈՆԻՌ.— Նայած դեպքերն ինչ կերպարանք կտան, բայց

գրտից լավ են երևում, սիրուն ծածկոց ունենւ: Իշխանը և կոմս
Կլավդիոն գրոսնեկիս են եղել իմ այգում՝ ստվերախիտ ծառու-
գիներից մեկում, որտեղ նրանց խոսակցութեանն ականջ է
գրել իմ մարդկանցից մեկը. իշխանը հայտնել է Կլավդիոյին,
որ սիրում է քո աղջկանը, և մտադիր է այս գիշեր պարա-
հանգեսի ժամանակ հայտնել իր սերը. և եթե համաձայնու-
թեան ստանա, միաք ունի ժամանակ շիրքցնել և իսկույն խո-
սել ձեզ հետ այդ մասին:

ԿՈՄՍԱՏՈ.— Իսկ այդ աստղը խելքը գլխի՞ն մարդ է:

ԱՆՏՈՆԻՈ.— Մի աշրարաց և ճարպիկ տղա: Ես նրան կկանչեմ
այստեղ՝ ինքներդ հարցութորձ արեա:

ԿՈՄՍԱՏՈ.— Ոչ, ոչ, համարենք այդ մի երգչու և սպասենք, որ
խեղճ իրեն իրականութեան գառնաւ: Բայց ես պետք է աղջկա-
նիս իմացնեմ այն մասին, որպէսզի նա կարողանա ավելի
լավ պատրաստել իր պատասխանը, եթե հանկարծ այդ ճիշտ
լինի: Գնա և պատմիր աղջկանս բոլորը:

Անտոնիոն գնում է:

Մտնում են ծառաներ:

Տղաներ, դուք գիտե՞ք, ինչ պիտի անեա: Բարեկամ, լսիր ինձ,
դու կգաս ինձ հետ, ես կարիք ունեմ քո հմտութեան: Սիրե-
լիս, լավ հոգ տարեք, գործի տաք ժամանակն: Գնում են:

Պատահեց Երուզ.— Նույն տեղը

Մտնում են Դոն Խուան և Կոնրադ:

ԿՈՆՐԱԴ.— Ի՞նչ է պատահել ձեզ, տեք իմ, ինչու այդքան տը-
խուր եք շափից ավելի:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Պատճառները չափից շատ են, ուստի և տխրու-
թեանը չափ ու սահման չունի:

ԿՈՆՐԱԴ.— Դուք պետք է ականջ դնեք բանականութեան ձայնին:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Դիցուք ականջ դրի, ի՞նչ օգուտ դրանից:

ԿՈՆՐԱԴ.— Եթե նա անմիջական դարման չանի, դոնե համբե-
րութեան կտա վիշտը կրելու:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Ես զարմանում եմ, որ դու ծնված լինելով (ինչպես ինքդ ես ասում) Սատուրնի նշանի տակ, ուզում ես բարոյական միջոցներով բուժել մահացու մի շարիք: Ես չեմ կարող ծածկել, ինչ որ եմ: Ես պետք է տխուր լինեմ, երբ պատճառ ունեմ և չեմ ժպտալու մարդկանց կատակների վրա, պետք է ուտեմ, քանի որ ստամոքս ունեմ, և չսպասեմ ուրիշների խորթակին, պետք է քնեմ, երբ քունս տանում է, առանց նայելու ուրիշի հոգսերին. պետք է ծիծաղեմ, երբ ուրախ եմ, անկախ ուրիշի տրամադրությունից:

ԿՈՆՏԱՆԴ.— Այո, բայց դուք չպիտի լրիվ ցույց տաս այդ բանը, մինչև որ ազատվեք վերահսկողությունից: Նրա չի անցել այն օրից, երբ դուք գլուխ բարձրացրիք ձեր եղբոր դեմ և այժմ նույնքան ստացել նրա շնորհն ու ներողամտությունը. անհնար է, որ ձեր հաշտությունը խոր արմատներ ձգի, երբ ինքներդ չստեղծեք բարենպաստ եղանակ, անհրաժեշտ է, որ դուք ինքներդ պատրաստեք այն ձեր սեփական հունցքի համար:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Ես կգերադասեմ ցանկապատի միջի փուշ դառնալ, քան լինել մի վարդ նրա բարերարության շնորհով: Իմ արյանս ավելի կսազի արհամարհված լինել բոլորից, քան կեղծավորությունը կորզել որևէ մեկի համակրանքի: Քանի որ ես չեմ կարող լինել շողոքորթ և պարկեշտ մարդ, գոնե պետք է երևամ որպես բացահայտ մի սրիկալ: Ինձ վստահում են, միայն մոխրալույզ և ազատություն են տալիս ոտնակալով, հետևաբար ես վճռել եմ չերգել իմ վանդակում: Եվ երանս արձակեն, ես կկծեմ, եթե ազատություն տան, ուզածս կանեմ: Մինչ այդ՝ թույլ տուր լինեմ այնպես, ինչպես կամ և մի աշխատիր փոխել ինձ:

ԿՈՆՏԱՆԴ.— Ձեք կարող արդյոք օգտագործել ձեր դժոհությունը:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Օգտագործում եմ լիովին, և միմիայն նրանից եմ օգտվում:

Ո՞վ է գալիս:

Մտնում է Բորալիո:

Ի՞նչ նորություն, Բորալիո:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Ես գալիս եմ այնտեղից, ճոխ ընթրիքից, իշխանը՝ ձեր եղբայրը արքայական ընդունելություն է գտնում Լեոնա-

տոյի կողմից, և ես կարող եմ տեղեկացնել ձեզ, թե ինչ-որ ամուսնութեան մասին են խոսում:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Այդ չի՞ կարող արդյոք ծառայել ինձ որպէս հիմք վրան մի շարիք կառուցելու համար: Ո՞վ է այդ հիմարը, որը պատրաստվում է գլուխը կապել գլխացավանքի հետ:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Ո՞վ պիտի լինի, քո եղբոր աջ ձեռքը:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Ո՞վ, վայելչագեղ Կլավդիոն:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Նույն ինքը:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Մի համբաւովոր ասպետ: Իսկ ո՞ւմ հետ, ո՞ւմ: Ո՞ւմ վրա է դրել աչքը:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Գուշակեցեք. Հերոյի հետ, Լեոնատոյի գլուխը և ժառանգը:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Մի վաղահաս վառյակ: Դու ինչպե՞ս իմացար:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Ինձ պատվիրել էին մղուտած մի սենյակ անուշահոտ յուղերով օղափոխելու, մեկ էլ տեսնեմ՝ դալիս են իշխանըն և Կլավդիոն թե-թեի՝ ինչ-որ լուրջ խոսակցութեամբ զբաղված: Ես թաքնվեցի վարագույրների հետև և այնտեղից լսեցի, թե ինչպէս նրանք համաձայնվեցին, որ իշխանը պետք է խնդրի Հերոյի ձեռքն իր համար և ստանալով այն՝ հանձնի Կլավդիոյին:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Հիանալի է, հետևեցեք ինձ, այդ մի լավ առիթ է ոխս հանելու համար: Այդ երիտասարդ բախտախնդիրը վառքի է տիրացել իմ անկման շնորհիվ: Եթե ես կարողանամ նրան վնասել որևէ ձևով, գործս հաջող կերթա բոլոր ճանապարհներով: Դուք երկուսդ հավատարի՞մ եք արդյոք և պիտի օգնե՞ք ինձ:

ԿՈՆՐԱԴ.— Մինչև մահը, տեր իմ:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Այժմ գնանք այդ մեծ ընթրիքին. նրանց խնջուքը ես առավել մեծ է, քանի որ ես պարտւած եմ: Երանի թե խոհարարը համախոհ լիներ ինձ: Գնանք տեսնենք, թե ինչ ենք անելու:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Մենք պատրաստ ենք հետևելու ձերդ պայծառափայլութեան:

ԱՐԱՐԱՅԱՆ ԵՐԵՐՈՐԴ

Տեառահ առաջին. Մի դահլիճ Լեոնատոյի տանը:

Մտնում են Լեոնատո, Անտոնիո, Հերո, Բեատրիչէ և ուրիշներ:

ԼեոնԱՏՈ.— Կոմս Խուանը ընթրիքին այստեղ չէ՞ր:

ԱՆՏՈՆԻՈ.— Ես նրան չեմ տեսել:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Ի՞նչ թթու դեմք ունի այդ պարոնը, հենց որ նրան տեսնում եմ ամբողջ մի ժամ սիրտս այրվում է:

ՀԵՐՈ.— Նա շատ մեղամաղձոտ բնավորություն ունի:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Մի կատարյալ ասպետ կլինեք այն մարդը, որը բռներ նրա և Բենեդիկտի ճիշտ մեջտեղը, մեկը իսկական կուռքի նման է, երբեք չի խոսում, իսկ մյուսը երես առած տղայի պես լանդադար շաղակրատում է:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ուրեմն սինյոր Բենեդիկտի լեզվի կեսը դնենք կոմս Խուանի բերանը, իսկ կոմս Խուանի մեղամաղձոտության կեսը սինյոր Բենեդիկտի երեսին...

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Հետն էլ միասին մի շնորհքով սրունք և մի կարգին ոտք, մորեղբայր, և գրպանում բավականաչափ փող, այդպիսի մի տղամարդ կարող էր գրավել աշխարհում ուղած կնոջը, եթե միայն կարողանար նրան դուր գալ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Գլուխս մկա, աղջիկս, դու երբեք քեզ ամուսին չես ճարելու, քանի որ այդքան չար լեզու ունես:

ԱՆՏՈՆԻՈ.— Իրավ որ շատ չարն է:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Շատ չար՝ ավելի քան չար սակ է, այդպիսով ես զրկվում եմ աստվածային մի շնորհից, որովհետեւ ասում են— «Գիժ կռվին աստված կարճ պողեր էլ տալիս», իսկ շատ գծին բոլորովին չի տալիս:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ուրեմն դու շատ շար լինելով, թասոված քեզ պողեր չի տա:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Շատ ճիշտ է, պայմանով որ նա ինձ՝ ամուսին չողարկի, որի համար ես նրան ծնկաչոք լաղոթում եմ ամեն առավոտ և երեկո: Տեր աստված, ես չեմ կարող տանել մի ամուսին, որ մի րուք ունի իր դեմքի վրա, լավելի լավ է պառկել մազե վերմակի տակ առանց սավանի:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Դու կարող ես հանդիպել անմիտուք ամուսնու:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Ի՞նչ եմ անում անմիտուքը, շորերս հագցնե՞մ և ինձ աղախի՞ն դարձնեմ: Մի րուքավորը արդեն պատանի չէ. իսկ անմիտուքը դեռևս տղամարդ չէ. նա, որ արդեն պատանի չէ, ինձ հարկավոր չէ, իսկ նա, որը դեռևս տղամարդ չէ, ես նրան հարկավոր չեմ: Ուրեմն ինձ մնում է վեց պենսով վարձվել արջ սրարածողի մոտ և նրա կապիկները տանել դժոխքում ման ածելու¹⁾:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ի՞նչ է, ուրեմն մտադի՞ր ես դժոխք գնալ:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Ոչ, մինչև դուրս. իսկ այնտեղ դեմս դուրս կգա սատանան, գլխին եղջյուրներ, ինչպես ծերուկ պողավոր ամուսին, և կասի, «Գնա՛ երկինք, Բեատրիչե, գնա՛ երկինք, այստեղ քեզ նման աղջիկների համար տեղ չկա»: Այսպես, ես թողնում եմ այնտեղ իմ կապիկներին և ուղևորվում երկինք Պետրոս առաքյալի մոտ. նա ցույց կտա ինձ ամուսինների տեղը, և մենք այնտեղ ամբողջ օրը կանցկացնենք խաղերի և ուրախության մեջ:

ԱՆՏՈՆԻՈ.— (Հեռոյի՛ն) Իսկ դո՞ւք, եղբոր աղջիկ, ես վստահ եմ, որ դուք կհնազանդվե՞ք ձեր հոր կամքին:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Այո, անկասկած, ազգականուհուն պարտականությունն է խոնարհություն անել և ասել— «Ինչպես կամենաք, հայրիկ», բայց սիրելիս, պայմանով որ փեսացուն գեղեցիկ և սիրալիկ լինի, այլպես նորից գլուխ տուր և ասա. «Ինչպես ես կամենամ, հայրիկ»:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Լավ, լավ, սիրելիս, մի օր էլ քեզ կտեսնեմ ամուսինը գլխիդ:

¹⁾ Ըստ մի հավատալիքի սլառավ աղջիկներին փնձակվելու է դժոխքում ման ածել (ափիլի ճիշտը միգելու տանել) ուրիշները երեխաներին, քանի որ կյանքում նրանք երեխաներ չեն ունեցել:

ԲԵՆԱՏՐԻՉԵ.— Այո, եթե միայն աստվածը տղամարդ ստեղծի ոչ թե կավից, այլ մի ուրիշ նյութից. ափսոս չէ՞ կիներ, որ ենթարկվի մի խոշոր հողակոշտի իշխանությունը, իր յարածների մասին հաշիվ տա կամակոր ցեխի մի կտորի: Ոչ, հորեղբայր, չեմ ուզում. Ադամի որդիները իմ եղբայրներն են, և իրավ, ես մեղք եմ համարում ամուսնանալ իմ արյունակցի հետ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— (Հերոյին) Հիշիր, աղջիկս, ինչ ասացի քեզ, եթե իշխանը այս նյութի մասին խոսք բաց անի քեզ հետ, դու գիտես քո պատասխանը:

ԲԵՆԱՏՐԻՉԵ.— Հանցանքը երաժշտության դեմ կլինի, քույրիկ, եթե նա իր սերը չբացատրի տակտով, հարմար ժամանակին. եթե իշխանը չափից շատ համառ լինի, ասա նրան, որ չափ կա ամեն բանի մեջ և պատասխանդ պարով անցիր: Որովհետև, լսիր ինձ, Հերո, սիրահարությունը, ամուսնությունը և զղջումը նման են շոտլանդական ջիգ պարին, մենուետին և հինգ-քայլ պարին. առաջինը խիստ կրակոտ է և արագ ինչպես շոտլանդական ջիգը, և լի է անակնկալներով, լամուսնությունը համեստ է, ծանր և հանդիսավոր, ինչպես հինավուրց մենուետը, վերջը գալիս է զղջումը իր ծուռ ոտներով և սկսում հնգաքայլը, պարում կադալով, մինչև որ բնկնում է փոսը:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Աղջիկս, դու ամեն ինչ վատ աչքով ես տեսնում:

ԲԵՆԱՏՐԻՉԵ.— Ես սուր աչք ունեմ, մորեղբայր, օր ցերեկով կարող եմ նույնիսկ եկեղեցի տեսնել:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ահա դալիս են դիմակավորները, եղբայր, տեղ բաց լանենք:

Մտնում են Դոն Պեդրո, Կլավդիո, Բենեդիկտ, Բալտազար, Դոն Խուան, Բորաչիո, Մաբգարիտ, Ուսուլա և ուրիշները դիմակներով:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Օրիորդ, չե՞ք կամենա մի քիչ զրոսնել ձեզ հարգող բարեկամի հետ:

ՀԵՐՈ.— Եթե հանդարտ քայլեք, քաղցր աչքով նայեք և լուռ մնաք, սիրով կզբոսնեմ ձեզ հետ, մանավանդ երբ քայլում եմ այստեղից հեռու:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Ինձ հետ միասին, այնպես չէ՞:

Հերժ.— Այո, երբ այդ ինձ հաճելի լինի:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Իսկ ե՞րբ ձեզ հաճելի կլինի:

Հերժ.— Երբ ձեր կերպարանքը ինձ դուր գա, որովհետև աստ-
ված խնայի, եթե ջուլթակն արկղի նման է:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Իմ դիմակը Ֆիլեմոսին խրճիթի տանիքն է, ներսը
Յուպիտերն է նստած:

Հերժ.— Այն ժամանակ ձեր դիմակը հարդով ծածկված պետք
է լինել:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Կամայ խոսեցեք, երբ սիրո մասին եք խոսում:

Տանում է նրան մի կողմը:

ԲԱԼՏԱԶԱՐ.— Ես կուգեի ձեզ դուր գալ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Ձեր իսկ շահերի համար ես այդ չեմ ցանկա-
նում, շատ պակասություններ ունեմ ես:

ԲԱԼՏԱԶԱՐ.— Օրինակի համար:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Աղոթքս բարձրաձայն եմ ասում:

ԲԱԼՏԱԶԱՐ.— Ավելի լավ, լսողը միշտ կարող է կանչել «Ամեն»:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Աստված, ինձ մի լավ պարող ուղարկիր:

ԲԱԼՏԱԶԱՐ.— Ամեն:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Եվ աչքիցս կորցրու, երբ պարը վերջանա— դե՞
պատասխանիր, դպիր:

ԲԱԼՏԱԶԱՐ.— Էլ ոչ մի խոսք, դպիրը պատասխանեց պրծավ:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— Ես ձեզ լավ եմ ճանաչում, դուք սինյոր Անտոնիոն
եք:

ԱՆՏՈՆԻՈ.— Ազնիվ խոսք, ես չեմ:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— Ես ձեզ գլխի տատանվելուց եմ ճանաչում:

ԱՆՏՈՆԻՈ.— Ծիշտն ասած, ես նրա տնազն եմ անում:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— Դուք երբեք չէիք կարողանա այդքան լավ կեղծել,
կիև հենց ինքներդ չլինեիր: Ահա և չոր ձեռքը և մեկ և մյուս
կողմից: Դուք նա եք, դուք նա եք:

ԱՆՏՈՆԻՈ.— Ազնիվ խոսք, ես չեմ:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— Դե լավ, լավ, միթե կարծում եք, որ ես ձեզ չեմ
ճանաչում ձեր սրամտությունից: Արժանավորությունը կա՞րող
է թաքնված մնալ արդյոք. գնացեք ձեր բանին, դուք նա եք.
չնորհրդ միշտ կերևա, ահա և վերջավորությունը:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Չե՞ք ասի ինձ, թե ով է ձեզ ասել այդ:

ԲԵՆՆԴԻԿԿՏ.— Ոչ, դուք ինձ կներեք:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Ոչ էլ կասեք, թե ով եք դուք:

ԲԵՆՆԴԻԿԿՏ.— Առայժմ ոչ:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Ուրեմն ասում են, թե ես գոռոզ եմ, թե ես իմ սրամտությունը «Հարյուր զվարճալի պատմություններից» եմ քաղում.— Հասկացա, սինյոր Բենեդիկկոն ասած կլինի այդ:

ԲԵՆՆԴԻԿԿՏ.— Ինչ մարդ է դա:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Ես վստահ եմ, որ դուք նրան լավ եք ճանաչում:

ԲԵՆՆԴԻԿԿՏ.— Ոչ, հավատացնում եմ ձեզ:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Նա երբեք չի՞ ծիծաղեցրել ձեզ:

ԲԵՆՆԴԻԿԿՏ.— Աղաչում եմ, ասեք, ո՞վ է նա:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Իրա՞վ չգիտեք: Նա իշխանի խեղկատակն է, մի շատ անհամ ծաղրածու, որի միակ ձիրքն է անհեթեթ բամբասանքներ տարածել. միայն անառակներին է դուր գալիս նա. այն էլ ոչ իր սրամտության, այլ իր ստորության պատճառով որովհետև նա միաժամանակ զվարճացնում և զայրացնում է մարդկանց, այն ժամանակ նրանք և՛ ծիծաղում են նրա վրա և՛ ծեծում զորս դու պատվիրեցիր: Ես վստահ եմ, որ նա թրև է գալիս այստեղ մոտակայքում, կուզեի, որ նրա նավը ինձ մոտենար:

ԲԵՆՆԴԻԿԿՏ.— Եթե ծանոթացա այդ պարոնին, նրան կպատմեմ ձեր ասածները:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Անպայման, անպայման: Նա իմ հասցեին մի քանի սրախոսություն բաց կթողնի, և եթե պատահմամբ ոչ ոք ուշադրություն չդարձնի կամ չծիծաղի դրա վրա, նա խելույն կընկնի խոր մեկամաղձության մեջ, այնպես որ կաթավի մի թիկազատվի, որովհետև հիմարի գլուխն այդ երեկո ընթրիքի ախորժակ չի ունենա. (ներսից լսվում է հրաժշատություն), գնանք, պետք է հեռեկա առջևի դույզներին:

ԲԵՆՆԴԻԿԿՏ.— Բոլոր լավ բաներում, այնպես չէ՞:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Իհարկե, եթե նրանք առաջնորդեն վատ բաների, ես նրանց կթողնեմ հենց առաջին շրջադարձին:

Երաժշտություն, պարեր, այնուհետև հեռանում են բոլորը,
բացի Դոն Խուանից, Բորաչիոյից և Կլավդիոյից:

Դոն Խոսե.— Անկասկած եղբայրս սիրահարված է Հերոյի վրա,
ես տեսա, ինչպես նա մի կողմ տարավ նրա հորը, որպեսզի
հետը խոսի լայդ մասին: Տիկիները հետևեցին նրանց, մնացել
է միայն մի դիմակ:

Բորաչիո.— Այդ էլ Կլավդիոն է, ես նրան կեցվածքից եմ ճա-
նաչում:

Դոն Խոսե.— Դուք սինյոր Բենեդիկտը չե՞ք:

Կլավդիո.— Կավ ճանաչեցիք, ինքն եմ որ կամ:

Դոն Խոսե.— Սինյոր, դուք շատ մոտիկ եք իմ եղբորը. նա սի-
րահարված է Հերոյի վրա. խնդրում եմ ձեզ, համոզեք նրան,
որ հետ կենա այդ մտքից, աղջիկը հավասար չէ նրան իր ծա-
գումով. դրանով դուք կատարած կլինեք ձեր պարտքը որպես
պատվավոր մարդ:

Կլավդիո.— Դուք ի՞նչ գիտեք, որ նա սիրում է Հերոյին:

Դոն Խոսե.— Ես լսեցի, թե ինչպես նա երգվում էր իր սիրո
մասին:

Բորաչիո.— Ես էլ լսեցի. նա երգվում էր, որ կամուսնանա նրա
հետ հենց այս գիշեր:

Դոն Խոսե.— Դե՛, մենք գնանք խնջույքի:

Գնում են Դոն Խուանը և Բորաչիոն:

Կլավդիո.— Ես Բենեդիկտի կողմից խոսեցի,

Սակայն Կլավդիոյի ականջը լսեց

Լուրն այս շաբաթույթ:

Ամեն ինչ պարզ է. իշխանն է ուզում

Տիրանալ նրան:

Բարեկամությունն հավատարիմ է

Բոլոր գործերում, բացի սիրային:

Ուստի սրտերը, որոնք սիրում են,

Պետք է գործածեն սեփական լեզուն:

Թող ամեն աչքը իր համար հոգա

Ու չփստա ինչ մի միջնորդի:

Գեղեցկությունը, քանզի, կախարդ է,
Որի թովչանքից հավատարմությունն
Իսկույն հալչում է ջերմ արյունի մեջ:
Սա սովորական իրողություն է,
Որ հաշվի չառաւ Մնաս բարով, Հերոս:

Մտնում է Բենեդիկտը:

Բենեդիկտ.— Կոմս Կլավդիոս:

Կլավդիոս.— Այո, նույն ինքը:

Բենեդիկտ.— Գնանք ինձ հետ:

Կլավդիոս.— Ո՛ր:

Բենեդիկտ.— Մինչև մոտակա ուռենին, ձեր իսկ գործի համար,
կոմս: Ի՞նչ ձեռով եք ուզում կրել ձեր պսակը, վզի շո՛ւրջը, ինչ-
պես վաշխառուի շղթան¹⁾, թե թևի տակ, ինչպես սպայի ժա-
պավեն: Այսպես թե այնպես, ուռենու պսակ պետք է կրեք,
որովհետև իշխանը թոցրել է ձեր Հերոյին²⁾:

Կլավդիոս.— Թող բարի վաշելի:

Բենեդիկտ.— Դուք խոսում եք ինչպես մի ազնիվ անասնավա-
ճառ եղներ ծախելիս: Բայց ձեր մտքով կանցնե՞ր, որ իշխանը
կարող է ձեր գլխին այսպիսի խաղ խաղալ:

Կլավդիոս.— Աղաչում եմ, թողեք ինձ:

Բենեդիկտ.— Այո, դուք հիմա խփում եք կույր մարդու նման.
չար տղան գողացել է ձեր ուտելիքը, իսկ դուք սյունն եք ծե-
ծում:

Կլավդիոս.— Եթե դուք չեք ուզում թողնել ինձ, ես ինքս կհեռա-
նամ:

Գնում է:

Բենեդիկտ.— Ավագ, խեղճ վիրավոր թուշուն, հիմա նա կգնա
թաքնվելու եղեգների մեջ: Սակայն օրիորդ Բատրիչենն և՛ ճա-
նաչում է ինձ և՛ չի ճանաչում. իշխանի ծաղրածուն—հա, երևի
իմ ուրախ բնավորության համար են տալիս ինձ այդ տիտղոս-
սը, բայց գուցե ես ինքս ինձ գրպարտում եմ, ո՛չ, այդպիսի
վատ համբավ չունեմ ես. Բատրիչեի նենգավոր մտքերը, նրա

¹⁾ Լոնդոնի հարուստները հաճախ կրում էին ոսկյա հաստ շղթա:

²⁾ Լրված սիրահարների նշանն է ուռենու ճյուղերից հյուսված պսակը:

խայթող կատակներն են, որ փորձում են հասարակաց կարծիք ձևանալ և վարկաբեկել ինձ: Կա՛վ, ես գիտեմ՝ ինչպես կլուծեմ վրեժս:

Մտնում է Դոն Պեդրո:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Դե՛, սինյոր, ո՛ւր է կոմսը, դուք տեսա՞ք նրան: ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Գլուխս վկա, իշխան, քիչ առաջ ես այստեղ տիկին բամբասանքի՛ դերն էի խաղում: Ես նրան գտա նույնքան մեղամաղձոտ և տխուր, որքան գամփոռ ճագարանոցում: Ես նրան ասացի, և կարծում եմ, որ ճշմարտությունն եմ՝ ասել, թե ձեր պայծառափայլությունը ձեռք է բերել դեռատի օրիորդի հավանությունը, և առաջարկեցի նրան ընկերանալ ինձ մինչև ուռենու ծառը՝ նրա ճյուղերից նրա համար, որպես լքված սիրահարի, կամ պսակ հյուանելու, կամ ճիպոտներ կտրելու, որովհետև նա արժանի է ծեծվելու:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Ծեծվելո՞ւ, ի՞նչ է նրա հանցանքը:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Հիմարացել է այն դպրոցական աշակերտի պես, որը իր գտած թռչնի բույնն ուրախ-ուրախ ցույց է տալիս իր ընկերոջը, իսկ սա գողանում է այն:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Միթե դու հավատ ընծայելը հանցանք ես համարում: Հանցավորը հափշտակողն է:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Ուրեմն վատ չէր լինի համենայն դեպս ճիպոտները պատրաստ ունենալ, ինչպես և պսակը, պսակն ինքը կղներ, իսկ ճիպոտները կպահեթ ձեզ համար, որովհետև եթե չեմ սրբալվում, դուք եք գողացել նրա թռչնի բույնը:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Ես միայն՝ երգել կսովորեցնեմ նրան, հետո կվերադարձնեմ տիրոջը:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Եթե նրա երգը համապատասխանում է ձեր խոսքերին, գլուխս վկա, դուք ազնվաբար եք խոսում:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Ի դեպ, օրիորդ Բեատրիչեն խիստ բարկացել է ձեզ վրա. նրա հետ պարող երիտասարդը նրան փսել է, որ դուք միշտ ծաղրում եք նրան:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Ե՛ս, նա ինքն է ինձ շարունակ անպատվում: Չոր ծառի կոճղն անգամ չէր դիմանա դրան: Մի հատիկ կանաչ տերև ունեցող կաղնին անգամ լեզու կառներ և կպատասխաներ. նույնիսկ իմ դիմակը քիչ մնաց կենդանանար և սկսեր

վիճել նրա հետ: Նրա ասաց ինձ,— չիմանալով, որ ես եմ,— թե ես իշխանի խեղկատակն եմ և ավելի ձանձրալի եմ, քան ամենատխուր եղանակը. ծաղրանք ծաղրանքի ետևից վրաս թափեց այնպիսի աներևակայելի արագությամբ, որ կարծես թե եմ կանգնած էի մի ամբողջ բանակի առաջ որպես նշան և ամենքը կրակում են ինձ վրա: Նրա խոսքերը դաշույնի հարվածներ են և ամեն մի բառը խոցում է: Եթե նրա շունչը նույնքան դաժան լիներ, ինչպես նրա արտահայտությունները, նրա շուրջը ոչ ոք կենդանի չէր մնա, նա կթունավորեր ամեն ինչ մինչև հյուսիսային բևեռը: Ծա նրա հետ չէի պսակվի, եթե նույնիսկ նա որպես օժիտ ունենար այն ամենը, ինչ ուներ Ադամը նախքան մեղանշելը. այդ աղջկը Հերկուլեսին կստպեր շամփուր պատեցնել և նույնիսկ իր մահակը ջարդել կրակ վառելու համար: Այլևս մի խոսք նրա մասին, այդ աղջկը դժոխային աստվածուհի Ատեն¹⁾ է, զուգված, զարդարված: Կր խնդրեի աստծուց, որ մի գիտուն հմայող այդ չար ոգին փարատեր նրանից: Քանի նա յայտեղ է, երկրիս վրա, դժոխքը մարդու համար ավելի խաղաղ և երանելի բնակավայր է ու մարդիկ դիտմամբ մեղք կգործեն, որպեսզի գնան այնտեղ: Այնպես որ, ուր նա գնա, խառնակությունը, սարսափն ու աղետները այդ աղջկանից անբաժան են:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Նայիր, նա գալիս է այտեղ:

Մտնում եմ Կլավդիո, Բեատրիչե, Հերո և Լեոնատո:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Տեր իմ, չունե՞ք որևէ հանձնարարություն մինչև աշխարհի ծայրը հասնելու, ես սիրով կերթամ անտիպողների մոտ ձեր ամենաթեթև պատվերը կատարելու. ես ձեզ համար ատլամանփորիչ կբերեմ Ասիայի ամենահեռավոր անկյունից, կճարեմ սուրբ Հովհաննեսի ոտքի շափսը, կբերեմ Մեծ Մողոկի միրուքից մի մազ, դեսպան կգնամ թղուկների աշխարհը, քան թե երկու խոսք խոսեմ այս վիշապի հետ: Միթե՞ չունեք որևէ մի հանձնարարություն:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Ոչ, իմ միակ ցանկությունն է վայելել ձեր հաճելի ընկերակցությունը:

¹⁾ Աթեն—Վրեժխնդրության և չարության ոգին Հունական ողբերգության մեջ:

Բենեդիկտ.— Տեր աստված, իշխան, այս կերակուրն իմ ճաշակով չէ. ես չեմ կարող մարսել այդ լեզուն:

Գնում է:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Այո, օրիորդ, սինյոր Բենեդիկտի սիրտը ձեզ համար կորած է:

ԲԵՆՏՐԻՉԵ.— Իրավ է, իշխան, նա իր սիրտը մի առ ժամանակ գրավ էր դրել ինձ մոտ և ես նրան տուիս էի վճարում—կրրկ-նակի սիրտ՝ մեկի փոխարեն, մի անգամ նա կեղծ զարերով տարավ ինձանից սիրտը. ուրեմն ձերդ բարձրությունը կարող է ասել, որ ես կորցրել եմ այն:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Դուք նրա մեջքը գետնով տվիք, օրիորդ, գետնով տվիք:

ԲԵՆՏՐԻՉԵ.— Վայն էր եկել, եթե նա ինձ գետնով տար, այլապես խաղաղ երեսանների մայր կարող էի դառնալ: Ահա բերել եմ կոմս Կլավդիոյին, որին փնտրելու համար դուք ինձ ուղարկեցիք:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Դե, ասեք տեսնե՞ք, կոմս, ինչո՞ւ եք տխուր:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Տխուր չեմ, իշխան:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Ուրեմն ինչ, հիվանդ եք:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Ոչ էլ հիվանդ, իշխան:

ԲԵՆՏՐԻՉԵ.— Կոմսը ոչ տխուր է, ո՛չ հիվանդ, ո՛չ զվարթ, ոչ էլ առողջ, բայց վայելուչ է կոմսը, վայելուչ է ինչպես նարինջը և մասամբ նման է նրան իր դեղին գույնով, այսինքն խանդի գույնով:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Հավատացե՛ք, օրիորդ, ձեր բացատրությունը մոտ է ճշմարտության. Բայց ես կարող եմ երգվել, եթե այդպես է, որ նրա կասկածները մտացածին են: Մոտեցե՛ք, Կլավդիո, ես տոաջարկություն եմ արել քո անունից և չքնաղ Հերոյի սիրտը նվաճված է քեզ համար: Ես խոսել եմ նրա հետ և ստացել նրա համաձայնությունը, որոշի՛ր հարսանիքի օրը և թող աստված բախտավոր անի:

ՎԵՈՆԱՏՈ.— Կոմս, տալիս եմ ձեզ աղջկանս և նրա հետ միասին իմ ամբողջ կարողությունը: Նորին պաշտառափայլությունը պոխ բերեց այս ամուսնությունը և թող ամեն մարդ կանչի ամեն:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Խոսեցեք, կոմս, հերթը ձերն է:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Լուսթյունն ուրախության լավագույն մունետիկն է: Ես նվազ երջանիկ կլինեի, եթե կարողանայի ասել, թե ինչքան երջանիկ եմ: Օրիորդ, ինչպես դուք ինձ եք պատկանում, այնպես էլ ես ձեզ: Ես ինձ տալիս եմ ձեր փոխարեն և ծարավ եմ այդ փոխանակության:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Խոսեցեք, քույրիկ, կամ եթե չեք կարող, փակեցեք նրա բերանը մի համբույրով, որպեսզի նա էլ չխոսի:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Իրավ որ, օրիորդ, դուք ուրախ սիրտ ունեք:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Այո, իշխան, ես շնորհակալ եմ այդ փոքրիկ հիմարից. նա չգիտեմ, ինչ ասել է հոգսը: Իսկ ազգականուհիս սրբա ականջին փսփսում է, թե նա իր սրտումն է:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Ծիշտ այդպես, օրիորդ:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Աստված իմ, ահա մի հարսանիք ես: Աշխարհում բոլորը մարդու են գնում, բացի ինձանից, միայն ես պիտի մեկանամ արևի տակ և մի անկյունում նստած պիտի կանչեմ «Հե՛յ, օգնություն, ամուսին չունեմ»:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Օրիորդ Բեատրիչե, ես ձեզ համար մի հատ կճարեմ:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Ես կուզեի, որ ձեր հայրիկը ճարեր: Ձերդ պայծառափայլությունը ձեզ Նման մի եղբայր չունի՞ արդյոք: Ձեր հայրը հրաշալի փեսացուներ պատրաստել գիտեր, եթե միայն հարսնացու առաջը նրանց:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Ուզո՞ւմ եք ինձ որպես լամուսին, օրիորդ:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Ոչ, իշխան, այն ժամանակ լի օրերի համար էլ մի ուրիշ ամուսին պետք է ունենայի, ձերդ պայծառափայլությունը շատ թանկ կնստեր ամեն օրվա համար: Բայց աղաչում եմ ձեզ, կնեռեք ինձ, իշխան, ես ծնված եմ միշտ խենթ ու խելառ բաներ ասելու և ոչ մի լրջություն:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Ձեր լուսթյունը ինձ համար ավելի անախորժ կլիներ, ուրախությունը սազում է ձեզ, օրիորդ, կասկած չկա, որ դուք ծնված եք մի ուրախ ժամում:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Օ ոչ, իշխան, մայրս ցավից ճշում էր, բայց այդ ժամանակ մի աստղ երկնքում պարելիս է եղել, ես էլ ծնվել եմ հենց նրա տակ: Դե, սիրելիներս, աստված բախտավորություն տա ձեզ:

Լեոն ԱՏՈ.— (Բեատրիշին): Աղջիկս, շմոռանաս կատարել, ինչ որ պատվիրել եմ քեզ:

ԲեԱՏՐԻՉԵ.— Ախ, ներողություն, մորեղբայր, կներեք ինձ, իշխան:

Գնում է:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Իրավ որ շատ ուրախ օրիորդ է:

Լեոն ԱՏՈ.— Այո, իշխան, նա համարյա չգիտե, թե ինչ բան է տխրությունը, նա լուրջ է միայն քնած ժամանակ, այն էլ ոչ միշտ, որովհետև աղջիկս պատմում է, որ նույնիսկ վատ երազ տեսնելիս նա զարթնում է սեփական ծիծաղից:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Տանել չի կարողանում, երբ խոսում են փեսացուի մասին:

Լեոն ԱՏՈ.— Օ՛, երբեք, նրա ծաղրում է անխտիր իր բոլոր փեսացուներին:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Բայց Բենեդիկտի համար սքանչելի կին կլինե՞ր:

Լեոն ԱՏՈ.— Օ՛ իշխան, այնքան կխոսեին, կխոսեին, որ ամուսնանալուց մի շաբաթ չանցած իրար կխեղադարեցնեին:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Կոմս Կլավդիո, ե՞րբ եք մտադիր պսակվելու:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Վաղը, իշխան, ժամանակը հենակներով է քայլում, քանի սերը չի ավարտել բոլոր ծեսերը:

Լեոն ԱՏՈ.— Ոչ, սիրելի դավակս, սպասենք մինչև երկուշաբթի, այսինքն ուղիղ յոթ օր ու գիշեր, որը դեռևս շատ քիչ է իմ ուղած բոլոր պատրաստությունները տեսնելու համար:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Խեղճ տղա, զուլսդ շարժում ես այդքան երկար հեռաձգման վրա, բայց խոսք եմ տալիս քեզ, Կլավդիո, որ մեզ համար, ժամանակը տաղտկալի չի անցնի: Մինչ այդ ես ուզում եմ Հերկուլեսյան մի գործի ձեռնարկել, այսինքն բուռն սեր զարթեցնել սինյոր Բենեդիկտի և օրիորդ Բեատրիշեի միջև: Ես ստատիկ ցանկանում եմ նրանց ամուսնացած տեսնել և չեմ կասկածում, որ այդ ինձ կհաջողվի, եթե դուք երեքդ համաձայնեք օժանդակել ինձ և կատարեք իմ հրահանգները:

Լեոն ԱՏՈ.— Ես պատրաստ եմ ենթարկվել ձեզ, իշխան, թեկուզ դրա համար հարկավոր լինի տաս գիշեր անքուն հսկել:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Ես էլ, իշխան:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Դո՛ւք էլ, չքնաղ Հերո:

ՀԵՐՐՈ.— Ես պատրաստ եմ կատարելու որևէ մի համեստ հանձնարարություն՝ օգնելու ազգականուհուս մի լավ ամուսին գրտնելու համար:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Եվ Բենեդիկտը լավագույն ամուսինը կլինի. նրա գովեստի համար կասեմք որ նա ազնվական տոհմից է, փորձված արվեսթամբ և հաստատված ազնվությամբ: Ես կսովորեցնեմ ձեզ, թե ինչպես պետք է տրամադրեք ձեր ազգականուհուն, որ նա սիրահարվի Բենեդիկտի վրա. — իսկ ես ձեր երկուսի օգնությամբ, այնպիսի ձևով պետք է ազդեմ Բենեդիկտի վրա, որ հակառակ իր համատության և անհավան ճաշակին, Բեատրիչի սիրով տոշորվի: Ելի մենք կարողանանք անել այս, նշանակում է Կուպիդոնն այլևս նետաձիգ չէ, նրա փառքը մեզ է պատկանելու, մենք ենք միակ սիրո աստվածները: Գնանք ներս և ես ձեզ կպատմեմ իմ ծրագրերը:

Գնում են:

Տեսարան երկրորդ — Նույն տեղը:

Մտնում են Դոն Խուան և Բորալիո:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Այդպես է. կոմս Կլավդիոն պետք է պսակվի Լեոնատույի աղջկա հետ:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Շիշտ է, տե՛ր իմ, բայց ես կարող եմ խանգարել այդ:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Ամեն մի լարգելք, ամեն մի խոչընդոտ, ամեն մի դժվարություն ինձ համար դեղ ու դարման կլինի. ես հիվանդ եմ նրա հանդեպ ունեցած ատելությունից, և ամեն, ինչ, որ հակառակ է գնում նրա ցանկությանը, նպաստավոր է ինձ: Ի՞նչ ճանապարհով կարող ես դու խանգարել այդ ամուսնությունը:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Իհարկե ոչ ազնիվ ճանապարհով, տե՛ր իմ, բայց այնպես ծածուկ, որ անազնվությունը չերևա իմ մեջ:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Մի քանի խոսքով շացատրիր ինչպես:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Կարծեմ սրբանից մի տարի տուաջ ձերդ պայծառա-

փայլությանը ես հայտնել եմ, թե որքան մոտիկ կապեր ունեմ Մարգարիտի՝ Հերոյի նաժիշտի հետ:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Հիշում եմ:

ԲՈՐԱՋԻՌ.— Ես կարող եմ գիշերվա ողնէ անպատեհ ժամին ստիպել նրան, որ դուրս նայի իր տիրուհու սենյակի պատուհանից:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Ի՞նչ գոշություն կ'ա դրա մեջ, որ կարողանա ուշնչացնել այդ ամուսնությունը:

ԲՈՐԱՋԻՌ.— Դրա միջի թույնն օգտագործելն արդեն ձեզանից է կախված: Գնացեք ձեր եղբոր՝ իշխանի մոտ և ասացեք նրան, որ նա խայտառակում է իր պատիվը, ամուսնացնելով լանվանի Կլավդիոյին (որի արժանիքները դուք բարձր եք գնահատում) մի այնպիսի ապականված պոռնիկի հետ, ինչպիսին է Հերոն:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Ի՞նչ ապացույց կարող եմ բերել:

ԲՈՐԱՋԻՌ.— Մի այնպիսի ապացույց, որ բավական է խաբելու իշխանին, տանջելու Կլավդիոյին, կործանելու Հերոյին և ոչընչացնելու Լեոնատոյին: Ել ինչ եք ուզում գրանից ավելի:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Ես պատրաստ եմ ամեն ինչի, միայն թե նրանց վնասեմ:

ԲՈՐԱՋԻՌ.— Ուրեմն գնացեք, աշխատեցեք գտնել մի հարմար ժամ Դոն Պեդրոյին և Կլավդիոյին միասին մի առանձին տեղ բռնելու, ասեք նրանց, թե դուք գիտեք, որ Հերոն սիրում է ինձ: Այնպես ձեացրեք, թե շատ մտահոգված եք թե՛ իշխանի և թե՛ Կլավդիոյի համար, թե ի սեր ձեր եղբոր պատվին, որը գլուխ է բերել այս ամուսնությունը, և ի սեր նրա բարեկամի համբավին, որը խաբված է արտաքուստ կույս թվացող մեկից — դուք բաց եք անում այդ ամենը: Անշուշտ նրանք հազիվ Բե հավատան ձեզ խռանց ապացույցներին: Դուք էլ ներկայացրեք այնպիսի փաստեր, որոնք նույնքան հպատատ են թվում, որքան իրականությունը, օրինակ, որ կարելի է ինձ տեսնել Հերոյի սենյակի պատուհանի տակ, լսել, թե ինչպես ես Մարգարիտին կրկնում եմ Հերոյի անունով. և նրանց բերեք ինձ տեսնելու հարսանիքի հենց նախորդ գիշերը, որովհետև մինչ այդ ես այնպես կսարքեմ գործերը, որ Հերոն բացակա կլինի, և Հերոյի անհավատարմությունը այնքան թափանցիկ կլինի, որ կասկածը

կատանա ճշմարտության անունը և բոլոր պատրաստությունները ջուրը կրնկնեն:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Ինչ ձախորդ՝ ելք էլ ունենա այս բանը, ես այդ ի գործ պիտի դնեմ: Եղիբ ճարպիկ այս դավադրության մեջ և քո վարձը հազար դուկատ է:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Եղեք վճռական մեղադրանքը ներկայացնելիս, և իմ ճարպիկությունն ինձ ամոթով չի թողնի:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Այժմ ես կերթամ իմանալու, երբ է նշանակված հարսանիքը:

Գնում են:

Տեսարան երրորդ— Լեոնատոյի այգին

Մտնում է Բենեդիկտը

Բենեդիկտ.— Ա՛յ տղա:

Մտնում է մանկավիկը:

ՄԱՆԿԱՎԻԿ.— Ի՞նչ կհրամայեք:

Բենեդիկտ.— Իմ սենյակի պատուհանում մի դիրք կա, վերցրու և շուտ ե՛կ այստեղ, այգին:

ՄԱՆԿԱՎԻԿ.— Ես արդեն այստեղ եմ, սինյոր:

Բենեդիկտ.— Գիտեմ, բայց ես ուզում եմ, որ դու լինես նախ այնտեղ և ապա այստեղ: (Տղան գնում է): Ես շատ եմ գլարմանում, թե ինչպես մի մարդ, տեսնելով, թե որքան ապուշ է մի ուրիշը, երբ անձնատուր է լինում սիրո զգացմունքներին, հենց ինքը ուրիշների լայդ տափակ հիմարությունների վրա ծիծաղելուց հետո, սիրահարվելով դառնում է իր սեփական ծաղրանքի առարկան: Եվ այդ մարդը Կլավդիոն է: Կար ժամանակ, երբ նրա համար միակ երաժշտությունը թմբուկն ու շեփոքն էին, իսկ այժմ նա լավելի սիրում է լսել սրինգն ու դափը: Հիշում եմ այն օրերը, երբ նա ոտքով տասը մղոն ճանապարհ կքայլեր մի լավ գրահ տեսնելու համար, իսկ այժմ նա տասը գիշեր չի քնի մի նոր բաճկոնի ձև քնտրելու համար: Նա սովորություն ուներ խոսելու պարզ և տեղին, ինչպես մի ազնիվ մարդ և զինվոր: Այժմ նա դարձել է մանվածապատ ճոռոմաբան. նրա բառերը նման են մի ֆանտաստիկական խնջույքի,

որտեղ կան այնքան տարօրինակ խորտիկներ: Մի՞թե կարող եմ ես այդքան փոխվել երբևե, քանի դեռ այս աշքերովս տեսնում եմ: Չեմ կարող ասել. չեմ կարծում: Ես չեմ ուզում երդվել, որ մի օր սերը ինձ ոստրեի չի փոխելու, բայց կարող եմ երդում տալ, որ նախքան ինձ ոստրեի փոխելը նա երբեք չի կարողանա դարձնել ինձ նրա նման մի ապուշ: Մի կին գեղեցիկ է,— շատ լավ, մի ուրիշը խելացի է,— շատ բարի,— մի ուրիշը առաքինի է,— այդ էլ շատ լավ: Բայց քանի դեռ բոլոր արժանավորությունները մի՞ կնոջ մեջ չեն ամփոփված, ոչ մի կին էլ չի կարող ինձ ամփոփել: Հարուստ պիտի լինի նա—խոսք չկա, խելացի,— ալլապես ինձ հարկավոր չէ, առաքինի,— ալլապես չեմ էլ սակարկի, գեղեցիկ—ալլապես վրան չեմ էլ նայի, հեղաբարո,— ալլապես թող ինձ չմոտենա, ազնվազարմ—ալլապես ոսկի էլ տան վրան՝ չեմ առնի, խոսք ու զրույցը շնորհալի, երաժշտության մեջ գերազանց, այս բոլորից հետո թող նրա մաղերը լինեն ինչ գույնի որ կամենում է տեղ ամենակալ աստվածը: Ահա իշխանը և պարոն սիրահարը. թաքնվեմ ծառերի մեջ:

Թափնվում է:

Մտնում են Դոն Պեդրո, Կլավդիո և Լեոնատո:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Վերջապես պիտի լսե՞նք նվագը:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Այո, իշխան իմ, ինչպե՞ս խաղաղ է

Դիշերը մեր շուրջ, լուռ է ամեն ինչ,

Ասես հատկապես ներդաշնակելու:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Տեսա՞ր, Բենդիկտը ինչպես թաքնվեց:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Օ՛ շատ լավ, իշխան, նվագից հետո

Մենք այդ աղվեսին հեշտությամբ կորսանք:

Մտնում է Բալտազարը նվագածուների հետ:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Օ՛ն, մի անգամ էլ ուզում ենք լսել

Երգն այդ, Բալտազա՛ր:

ԲԱԼՏԱԶԱՐ.— Օ՛ բարի իշխա՛ն, մի՛ ստիպեք ինձ,

Որ անշնորհ ձայնս կրկին անլարգի

Երաժշտություներ:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Համեստության քողով ծածկել սեփական

կատարելությունը,—

Դա միշտ նշան է գերազանցութեան.

Երգի՛ր, խնդրում եմ, և թույլ մի՛ տար ինձ

Աղերսելու քեզ ինչպես սիրահար:

ԲԱՆՏԱԶԱՐ.— Քանի որ, տեր իմ, դուք սիրահարի.

Մասին խոսեցիք, ես պիտի երգեմ.

Թեև շատ հաճախ սիրահարները

Սիրաբանում են նույնիսկ նրանց հետ,

Ող անարժան են իրենց կարծիքով—

Բայց դարձյալ սրանք սիրաբանում են,

Ու երգում տալիս, թե խոր սիրում են:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Դե բավական է, սկսի՛ր, խնդրում եմ:

Իսկ թե ուզում ես երկար ճառ ասել,

Ճառի՛ր ձայնադրած, միշտ նոտաներով:

ԲԱՆՏԱԶԱՐ.— Նախքան նոտաներս, նկատիր դեռ այս,

Որ չի մնացել և ոչ մի նոտա

Իմ նոտաներում, որ նոթագրման

Սրժանի լինի:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Դա նոտաների տեղատարափ է,

Նոտաներ, նոթեր, և նոտագրութուն,

Բայց ոչ մի հնչյուն:

Երաժշտություն

ԲԵՆԵԴԻԿՏ (Մառերի Էտեից).— Ահա «Աստվածային մեղեդին, և նրանց հոգիին արդեն զմայլված է. տարօրինակ չէ՞ արդյոք, որ ոչխարի հասարակ աղիքը ընդունակ է մարդու հոգին մարմնից ալդպես դուրս քաշելու: Դե, ես կգերադասեմ եղջերափողի ձայնը, երբ այս բոլորը վերջանա:

Բալտագարը երգում է.

Մի՛ լաք, կույսեր, մի՛ հառաչեք,

Մարդիկ այդպես անսիրտ են միշտ,

Մի ոտք ծովում, մեկ՝ ցամաքում,

Հաստատ մի՛ բան շունին երբեք,

Մի՛ հառաչեք,

Թողեք կորչեն:

Սրտներըդ ուրախ, զվարթ կացեք,

Ողբի ձայնը երգի փոխեր,

Տրայ լա, լա, լա:

Էլ մի՛ երգեք, հոգյակ, բավ է,

Այդքան տխուր ու թախծալից,

Մարդկանց սուտը շատ հին բան է,

Առջի կանաչ գարնան օրից:

Մի՛ հառաչեք և այլն:

ԳՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Ազնիվ խոսք, լավ երգ է:

ԲԱՆՏԱԶԱՐ.— Բայց երգիչն՝ անշնորհք, իշխան:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Ոչ, ոչ, երգվում եմ, տեղն էլած ժամանակ բավական շնորհալի երգում ես:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ (Մառեի ետևից).— Եթե շունն այդպես ոռնար, վզից կախ կտային: Խնդրում եմ ասածույ, որ դրա կոկոսը մի գծախառնություն չերի. գիշերային բուրի ձայնն ես ավելի հոժարությամբ կլսեի, թող ինչ փորձանք ուզեք դար զլսիս:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Այդպես ուրեմն, լսում ե՞մ, Բալտազար, խնդրեմ. անսպասան ճարես ընտիր երաժիշաներ, որպեսզի վաղ գիշեր նվագեն օրիորդ Հերոյի սենյակի պատուհանի տակ:

ԲԱՆՏԱԶԱՐ.— Կաշխատեմ ամեն կերպ, տեղ իմ:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Այդպես, գնաս բարով, (Բալտազարը և նվագածուները գնում են): Նկեք այստեղ, Լիոնատո, դուք ի՞նչ էիք ասում ինձ քիչ առաջ, թե ձեր լավգահանուհի Բեատրիչեն սիրահարված է սինյոր Բենեդիկտին:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Օ՛ն առաջ, վրա տվեք, վրա տվեք, որսը մեր ձեռքումն է: (Բարձր ձայնով Լեոնատոյին) Երբեք չէի հավատա, որ այդ օրիորդը կարող է սիրահարված լինել մի տղամարդու վրա:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ոչ էլ ես, բայց ամենից զարմանալին այն է, որ նրա սիրո առարկան սինյոր Բենեդիկտն է, մի մարդ, որի վարք ու բարքից և բնավորությունից նա ուղղակի զգված էր թվում:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— (Մառեի ետևից).— Կարելի բա՞ն է այս, ուրեմն քամին այդ կողմից է փչում:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ազնիվ խոսք, իշխան, չգիտեմ ինչպես ասեմ, բայց աղջկեր սիրում է նրան այնպիսի խելագար սիրով, որ խելքից մտքից դուրս է:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Կարող է պատահել աղջիկը առերես ձեռքնում է:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Այդ բավական խելքի մոտիկ է:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Աստված իմ, ձեացնո՞ւմ է, երբեք առերես ցույց տրված սերը այնքան ընդհուպ չի մոտեցել իսկական, կենդանի զգացմունքի, ինչպես դա արտահայտվում է նրա մոտ:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Ինչ նշաններով է արտահայտում նա իր սերը:

ԿԼԱՎԴԻՌ (Յաժձայնով).— Լավ ձգեցեք կարթը, ձուկը բռնում է:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ի՞նչ նշաններով, իշխան, նստում է այսպես և կարծեմ աղջիկս արդեն պատմե՞լ է ձեզ, թե ինչպես...

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Այո, պատմել է:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Ինչպե՞ս, ինչպե՞ս, աղաչում եմ ձեզ, ես ուղղակի ապշած եմ. ես կարծում էի, թե այդ աղջկա սիրտը անպարտելի է սիրային բոլոր գրոհների դեմ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ես էլ նույնը կերգվեի, իշխան, մանավանդ Բենեդիկտի վերաբերմամբ:

Բենեդիկտ (Մեկուսի).— Ես այս բոլորը պարզապես խաբեության կհամարեի, եթե այս ճերմակամորուսը չասեր այդ, անկասկած խարդախությանը չի կարող թաքնված լինել այս պատկառելի կերպարանքի տակ:

ԿԼԱՎԴԻՌ (Յաժձայնով).— Թույնն սկսում է ներգործել, վրա տվեք:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Արդյոք աղջիկն իր սիրո մասին հայտնե՞լ է Բենեդիկտին:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ոչ, և երգվել է երբեք չհայտնել. հենց այդ է նրան տանջում:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Այո, ճշմարիտ է, ձեր աղջիկը վկայում է այդ. «Մի՞թե ես, ասել է նա, որ այնքան հաճախ նրան լարհամարհել ու ծաղրել եմ, այժմ պիտի գրեմ, թե սիրում եմ նրան»:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Եվ նա այդ խառն է ամեն անգամ, երբ սկսում է նամակ գրել: Գիշերը քսան անգամ վեր է կենում տեղից, նրստում է միացն շապկով մինչև որ լցնում է մի թերթ թուղթ,— աղջիկս ամեն ինչ պատմել է:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Մի թերթ թղթի մասին որ խոսեցիք, ես հիշեցի մի զվարճալի դեպք, որի մասին ձեր աղջիկը պատմեց մեզ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Այո, երբ նամակ գրել-պրծել էր և նորից աչքի էր անցկացնում, հանկարծ նկատում է, որ ծալված թերթիկի վրա Բենեդիկտի և Բեատրիչեի անուններն երևում են իրար գրկած:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Այո հենց այդ:

ԼՈՆՆԱՏՈ.— Նա խսկույն պատուում է նամական, հազար կտոր անում, ինքն իրեն նախատելով, թե այնքան անհամեստ է եղել, նամակ գրելով մեկին, որը անկասկած իրեն պիտի ծաղրի. «Ես նրան չափում եմ սեփական բնավորությանը, որովհետև ինքս կծաղրեի նրան, եթե նա ինձ նամակ գրեր, այո, թեև սիրում եմ, բայց դարձյալ կծաղրեի»:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Հետո ընկնում է ծնկների վրա, լաց լինում, հառայում, կտրծքը ծեծում է, մազերը պոկում, աղոթում, անիծում ու կանչում... «Անուշ Բենեդիկտ, աստված ինձ համբերություն տա»:

ԼՈՆՆԱՏՈ.— Ճիշտ այդպես, աղջիկս է ասում. ինքնամոռացությունն այնքան է հափշտակել նրան, որ, աղջիկս երբեմն վախենում է, չի՞նք թե հուսահատությունից մի դժբախտություն բերի իր գլխին, ճշմարիտ եմ ասում:

ԴՈՆ, ՊԵԴՐՈ.— Հավ կլինե՞ր, եթե Բենեդիկտն այդ մասին իմանար մի ուրիշից, քանի որ աղջիկը չի ուզում ոչինչ հայտնել:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Ի՞նչ օգուտ դրանից. նա միայն կսկսի ծաղրել և ավելի սաստիկ տանջել խեղճ օրիորդին:

ԴՈՆ, ՊԵԴՐՈ.— Եթե այդպես անի, բարեգործություն կլինի դրան կտխելը: Օրիորդը մի սքանչելի, չքնաղ էակ է և առաքինի, ասանց որե՛է կասկածի:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Եվ վերին աստիճանի խելոք:

ԴՈՆ, ՊԵԴՐՈ.— Ամեն բանում, բացի Բենեդիկտի հանդեպ ունեցած սիրուց:

ԼՈՆՆԱՏՈ.— Օ՛հ, իշխան, երբ բանականությունն ու արյունը պայքարում են մի այդպիսի քնքուշ մարմնի մեջ, մեկի դեմ տասը կրակի է գրազ գալ, որ արյունը հաղթող դուրս գա: Սիրտս դափում է այդ աղջկա համար, որովհետև ես նրա ազգականն եմ և խնամակալը:

ԴՈՆ, ՊԵԴՐՈ.— Երանի թե նա իր սերն ինձ նվիրած լինե՞ր, ես մի կօգնեմ կյանքի բոլոր այլ նկատառումները և կդարձնեի նրան իմ անձին խնամակալին կեսը: Խնդրում եմ ձեզ,— ասացե՛ք այդ մասին Բենեդիկտին, տեսնենք, նա ինչ կպատասխանի:

ԼՈՆՆԱՏՈ.— Կտրծում ե՞ք, որ այդպես լավ կլինի:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Հերոյի ասելով, Բեատրիչեն անպայման կմեռնի, նա ինքն ասում է, որ մեռնելու է, եթե Բենեդիկտը իրեն չսիրի, նա ավելի շուտ կմեռնի, քան կխոստովանի իր սերը, իսկ եթե նույնիսկ Բենեդիկտը խնդրի նրա ձեռքը, նա ավելի շուտ կմեռնի, քան թե կհրաժարվի իր սովորական կամակորուքյունից։

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Նա իրավացի է, եթե նա իր սերը հայտնի Բենեդիկտին, շատ հավանական է, որ սա լարհամարհի կամ ծաղրի նրան. դուք բոլորդ գիտեք, թե նա ինչ գոռոզ բնավորության տեր մարդ է։

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Բայց լավ տղամարդ է։

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Այո, անշուշտ, բավական վայելուչ արտաքին ունի։

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Աստված վկա, իմ կարծիքով, շատ էլ խելոք է։

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Այո, խոսք չկա, նրա մեջ երբեմն երևում են սրամտության կայծեր։

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Իսկ ես նրան համարում եմ քաջ մարդ։

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Ինչպես Հեկտորը, հավատում եմ ձեզ. իսկ կռվի ժամանակ նրան տեսնողը կասի, որ նա խելոք է իսկապես, որովհետև նա կամ շատ զգուշությամբ խուսափում է կռիվներից, կամ մտնում է նրանց մեջ քրիստոնեական խորը երկյուղածությամբ։

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Եթե նա աստվածավախ է, ուրեմն պետք է անպայման խաղաղության կողմնակից լինի. իսկ եթե խաղաղությունը խախտի, ուրեմն պետք է կռվի մեջ մտնի ահ ու դողով։

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Այդպես էլ է, որովհետև նա վախենում է ասածույ, թեև ոչ ոք չէր կարող այդ սպասել նրանից, նկատի ունենալով նրա մի շարք հանդուգն կատակները։ Այնուամենայնիվ ես խղճում եմ ձեր եղբոր աղքեական։ Չգնա՞նք Բենեդիկտին գտնենք և հայտնենք նրան աղքեկ սերը։

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Երբեք, իշխան, նրան ոչինչ մի ասեք. թող աղքեկը կամաց-կամաց մաշի իր սերը բարի խորհուրդներով։

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ոչ, այդ անկարելի է, նա ավելի շուտ իր սիրտը կմաշի։

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Լավ, սպասենք տեսնենք, թե ձեր աղքեկն ինչ է ասում, մինչ այդ գուցե մի փոքր սառչի։ Ես շատ եմ սիրում

Բենեգրիկտին և կցանկանալի, որ նա համեստ աչքով քննելու ինքն իրեն և տեսներ, թե որքան անարժան է ինքը մի այդպիսի չքնաղ օրիորդի:

ԼեմնԱՏՈ.— Գնանք ներս, իշխան, ճաշը պատրաստ է:

ԿԼԱՎԴԻՈ (Յաժ ձայնով).— Եթե նա սրանից հետո խենթի պես լսիրտհարվի, ես այլևս ոչնչի չեմ հավատա:

ԴՈՆ ՊԵՐՊԵՈ (Յաժ ձայնով).— Այժմ պետք է նույնպիսի մի ցանց լարել Բեատրիչեի համար: Դրանով թող ղբալվեն ձեր ազդիկը և իր նաժիշտները: Զվարճալի կլինի, երբ նրանցից ամեն մեկը մյուսին իր~~կողմ~~ սիրահարված կարծի, մինչդեռ իրականում այդպես չէ. հենց այդ տեսարանն եմ ուզում դիտել ես, մի իսկական մոջկատակ կլինելու այդ: Եկեք Բեատրիչեին սպարկենք նրան ճաշի հրավիրելու:

ԳՈՆ ՊԵՐՊԵՈ, Կլավդիո և Լեոնատո գնում են:

ԲԵՆԵԳՐԻԿՏ (Մտնելի միջից դուրս և գալիս).— Սա չէր կարող խաղ լինել, խոսակցությունը շատ լարջ էր: Ճշմարտությունը նրանք լսել են Հերոյից: Նրանք կարծես թե խղճում էին Բեատրիչեին, ըստ երևույթին նրա սերը հասել է ծայրահեղ չափերի: Նա սիրում է ինձ: Այո, պետք է փոխարենը հասուցել, նա լըսեցի, թե ինչ աստիճան ինձ պարսավում են: Նրանք ասում են, թե ես կգոռողանամ, երբ նկատեմ, որ սերը գալիս է նրանից. ասում են նույնպես, որ նա ավելի շուտ կմեռնի, քան ցուլը կտա իր սիրո որևէ մի նշան: Նա չեմ մտածել ամուսնություն մասին, բայց չպետք է գոռոզ երևամ: Երջանիկ է այն մարդը, որ լսում է իր դատափետումը և աշխատում է ուղղվել: Նրանք ասում են, թե օրիորդը չքնաղ է, — լայդ ճշմարիտ է, ես ինքս կվկայեմ այդ. և Պառֆինի է, նույնպես ճիշտ է, ոչ ոք չի կարող միտել, և խելացի է, բացի ինձ սիրելու հանդամանքից, գլխիս վրա դա այնքան էլ չի խոսում նրա խելքի օգտին, ոչ էլ սպառնալիք է նրա հիմարության, որովհետև ես ինքս մտադիր եմ սարսափելի կերպով սիրահարվել նրա~~ձ~~ վրա. կարող է պատահել, որ ես ենթարկվեմ ծաղր ու ծանակի, ջարդված սրամտություն մի րանի բեկորների, որովհետև ինքս երկար ժամանակ ծագրել եմ ամուսնությունը. բայց չէ՞ որ մարդու ճաշակը կարող է փոխվել, մարդ կարող է պատանի հասակում սիրել

այսինչ կերակուրը, բայց ծերության հասակում նույնիսկ ներան չնայել: Միթե ծաղրանքը, խրատները և սրախոսության թղթն գնդակները կարող են արդելք լինել մարդուն հետեւելու իր ընտրած ասպարեզին: Ոչ, մարդկությունը պետք է բազմանա: Երբ ևս ասում էի, թե կմեռնեմ որպէս ամուրի, մտքովս էլ չէր անցնում, թե կապրեմ մինչև ամուսնանալու: Ահա գալիս է Բեատրիչեն, արեւս վկա, չքնաղ օրիորդ է, կարծես թե սիրո օրոշ նշաններ եմ նկատում նրա մեջ:

Մտնում է Բեատրիչեն:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Հակառակ իմ կամքին ևս ուղարկված եմ ձեզ ճաշի հրավիրելու:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Չքնաղ Բեատրիչե, ևս շնորհակալ եմ ձեր կրած նեղության համար:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Ես նույնքան նեղություն եմ կրել ձեր շնորհակալությանն արժանանալու համար, որքան դուք եք նեղություն կրում ինձ շնորհակալ լինելու համար: Եթե դա նեղություն չլիներ, ևս եկած չէի լինի:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Ուրեմն ձեզ հաճելի է այդ հանձնարարությունը:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Այո, նույնքան հաճելի, որքան եթե դուք վերցնեիք դանակը և մորթեիք մի սև ազդուս: Ախորժակ չունե՞ք, սինյոր, դե մնաք բարով:

Գնում է:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Էհ, «Հակառակ իմ կամքին ևս ուղարկված եմ ձեզ ճաշի հրավիրելու» — սրա մեջ երկու իմաստ կա: «Ես նույնքան նեղություն եմ կրել ձեր շնորհակալությանն արժանանալու համար, որքան դուք եք նեղություն կրում ինձ շնորհակալ լինելու համար»: Այսինքն ռզում է ասել, թե ամեն մի նեղություն, որ ևս հանձն եմ առնում ձեզ համար, նույնքան հեշտ է, որքան «շնորհակալ եմ» ասելը: Սրբկա կլինեմ, եթե նրան չխղճամ, ջհուղ կլինեմ, եթե նրան չսիրեմ: Դե այժմ դնամ նրա պատկերը ճարելու:

Գնում է:

ԱՐԱՐԱՆԵՐ ԵՐՐՈՐԴ

Տեսարան առաջին— Լեռնատոյի այգին:

Մտնում են Հերո, Մարգարիտ և Ուրսուլա:

ՀԵՐՈ.— Բարի Մարգարիտ, շտապիր, գնա՛ դու հյուրասենյակ,

Այնտեղ կգտնես Բեատրիչեն,

Որ զրուցում է մեր իշխանի հետ և Կլավդիոյի,

Կամաց շշնջա՛ նրա ահանջին,

Եվ առա՛, որ ես Ուրսուլայի հետ

Զբոսնում ենք յայտեղ և խոսակցում ենք

Լոկ նրա մասին. առա՛ դու նրան,

Որ մեր զրույցին՝ դու ահանջ դիր:

Խորհուրդ տո՛ւր նրան, որ աննկատելի

Մտնի ծառախիտ այս աղաղակարը,

Որտեղ արեից ուռճացած թփերն

Անդամ արեին արգելք են լինում

Ներս թափանցելու, ինչպես դրանիկներ,

Որ հանդգնում են գլուխ բարձրացնել

Իրենց իսկ սնուղ իշխանության՝ դեմ:

Թող նա թաքնվի սաղաթնների մեջ

Եվ ահանջ դնի մեր խոսակցության:

Ահա բոլորը. կատարի ճշտիվ

Ու մենակ թուլ մեզ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Նա շուտով նրան այստեղ կուղարկեմ,

Ապահով եղեք:

Գնում է:

ՀԵՐՈ.— Այժմ, Ուրսո՛ւլա, երբ Բեատրիչեն

Այգի կմտնի, անցուղարձ կանենք

Այս ծառուղիում և մեր զրույցը
Կվերաբերի լոկ Բենեդիկտին:
Երբ ձս կհիշեմ նրա անունը,
Դու սկսիր գովել և մինչև երկինք
Բարձրացնել նրան: Ու ես կպատմեմ,
Թե ինչպես տղան Բատրիչի
Կաթողին սիրուց խելագարված է:
Այսպես է կոփւլում նետն Կուպիդոնի,
Որը կարող է վերքեր հասցնել
Եվ լսելիքով: Այժմ սկսենք:

Քեմի խորում երևում է Բատրիչեն
Նայի՛ր, տես ինչպես մեր Բատրիչեն
Գալիս է այստեղ խիստ դազտագողի
Ականջ դնելու մեր խոսակցության:

ՌԻՐՍՈՒԼԱ.— Խիստ հաճելի է, տեսնել, թե ինչպես
Ձուկը ոսկեգույն իր լողակներով
Ճեղքում է ջրի հոսանքը՝ արծաթ,
Եվ ապահորեն բռնում նենգ կարթը:
Ճիշտ այդպես կորսանք Բատրիչին,
Որ կուշ է եկել այս թփերի տակ:
Դուք հանգիստ եղե՛ք, դերս լավ կխաղամ:
ՀԵՐՈ.— Դե այժմ մոտենանք, թող նրա լականջն
Ոչինչ չկորցնի այն քաղցր պատառից,
Որ պատրաստել ենք մենք նրա համար:

Մոտենում են տաղավարին, բարձր ձայնով

Ոչ, ո՛չ, Ուրսուլա, անշափ հպարտ է
Մեր Բատրիչեն, ես գիտեմ նրան,
Կամակոր է խիստ և վայրի՝ ինչպես
Լեոնային բազե:

ՌԻՐՍՈՒԼԱ.— Բայց դուք վստահ եք, որ Բենեդիկտը,

Այդքան բուռն թափով սիրում է նրան:

ՀԵՐՈ.— Այդպես են ասում մեր մեծ իշխանը
Եվ իմ փեսացուն:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— Միթե՞ ասել են, որ հայտնեք նրան,

Հարգելի օրիորդ:

ՀԵՐՈ.— Այո՛, խնդրեցին, որ հայտնեմ նրան,

Բայց ես ասացի, որ եթե իրոք

Նրանք սիրում են այդ Բենեդիկտին,

Թող համոզեն նրան կովելու իր իսկ

Չգացմունքի դեմ, և թույլ չտալու,

Որ Բեատրիչեն լսի այդ մասին:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— Իսկ ինչո՞ւ համար այդպես ասացիր.

Արժանի՞ չէ նա միթե լինելու

Բեատրիչեի համար կողակից:

ՀԵՐՈ.— Միրո աստվածը թող վկա լինի,

Նա արժանի է, որքան կարող է

Արժանի լինել որևէ մեկը:

Բայց բնությունը երբեք չի ստեղծել

Մի կնոջ սիրտը ավելի գոռոզ,

Քան Բեատրիչեն: Ծաղրն ու քամահրանքն

Կայծկլտում են միշտ նրա աչքերում,

Արհամարհելով շուրջը ամեն ինչ:

Այնքան մեծ կարծիք ունի իր մասին,

Որ մնացած բոլոր նրան թվում է

Մանր ու չնչին:

Նա անկարող է սիրել ոչ ոքի,

Եվ նույնիսկ զգալ, ըմբռնել սիրո

Նշանակությունը, այնքան զմայլված է

Լոկ ինքն իրենով:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— Այո, ես էլ եմ ճիշտ այդպես կարծում,

Ուստի լավ բան չէ, որ Բեատրիչեն

Իմանա նրա զգացմունքի մասին,

Այլապես կդարձնի ծաղրի առարկա:

ՀԵՐՈ.— Դու ճշմարիտ աս: Չի եղել մի մարդ,

Որքան էլ խելոք, որքան էլ ազնիվ,

Ե՛վ վայելչակազմ, և՛ երիտասարդ,

Որ Բեատրիչեն ծուռ չհասկանա:

Եթե այդ մարդը քեղեցկադեմ է,

Նա երդվում է, որ այդ պարոնը՝

Միայն իր քույրը կարող է լինել.
 Եթե թուխ է նա, ապա ասում է,
 Թե բնությունը նրան գծելիս
 Թանաքի մի սև բիծ է կաթեցրել.
 Թե քարձրահասակ՝ ուրեմն նիզակի
 Մի երկար կոթ է անճոռնի՝ գլխով,
 Թե կարճահասակ՝ ուրեմն թզուկ է
 Տձև ու անտաշ. եթե խոսում է,
 Ուրեմն բոլոր հողմերից պտտվող
 Մի հողմացույց է. իսկ թե լռակյաց՝
 Ապա մի կռճղ է, որին ոչ մի ուժ
 Չի կարող երբեք իր տեղից շարժել:
 Այսպես՝ նա ամեն արարածի մեջ
 Միայն վատ կողմն է երևան հանում,
 Եվ պարզ ու անկեղծ չի խոստովանում
 Մարդկանց իսկական արժանիքները:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— Այդքան խստասիրտ լինելը երբեք
 Գովելի բան չէ:

ՀԵՐՈ.— Այո՛, գովելի չէ լինել այդքան
 Տարօրինակ և խիստ օտարոտի,
 Ինչպես Բեատրիչեն:
 Բայց ո՞վ կհանդգնի այդ ասել նրան:
 Եթե ես խոսեմ, նա ինձ կծաղրի—
 Եվ իր ծիծաղով կհալածի ինձ
 Մինչև խենթություն, մինչև գերեզման:
 Թող Բենեդիկտը ծածկված կրակի պես
 Իր ներսից այրվի, հալ ու մաշ լինի.
 Այդպիսի մահը ավելի լավ է,
 Քան ծաղրից մեռնելն, որը նման է՝
 Երբ մարդ մեռնում է խուտուտ լինելուց:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— Սակայն խոսեցեք Բեատրիչեի հետ.
 Տեսեք, ի՞նչ կասի:

ՀԵՐՈ.— Ոչ, ավելի շուտ Բենեդիկտի՝ մոտ
 Ես քայլերս կուղղեմ և խորհուրդ կտամ,
 Կովելու իր բուն զգացմունքի դեմ:
 Նույնիսկ մի քանի պարկեշտ բամբասանք

ես կհնարեմ, մի թեթև արևատ

Ազգականուհուս վարկը ձգեցու:

Դու չգիտես, թե մի հատիկ շար խոսք

Ինչպիսի թույն է խառնում սիրո մեջ:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— Օ՜ մի՛ արատեք նրա անունը.

Ոչ, Բեատրիչեն չի կարող այդքան

Ջուրկ լինել առողջ դատողությունից,

(Լինելով այդքան սուր և գերազանց

Մտքի տեր, որովհետ գովական է)

Որ մերժի սինյոր Բենեդիկտի պես

Հազվագյուտ, ազնիվ երիտասարդի:

ՀԵՐՈ.— Նրա հատը չկա ողջ Իտալիայում,

Անշուշտ՝ չհաշված իմ Կլավդիոյին:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— Օրիորդ, խնդրում եմ, վրաս չնեղանաք.

ես անկեղծ կասեմ, որ Բենեդիկտը

Իր կազմվածքով, շարժումներով,

հեկրով, քաջությունը առաջինն է

Ողջ Իտալիայում:

ՀԵՐՈ.— Այո, անկասկած, առաջնակարգ է:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— Ու այդ համբավը նա վաստակել է

Գերազուցելով իմ և արժանի է:—

Ն՛րբ է լինելու ձեր հարսանիքը,

Հարգելի օրիորդ:

ՀԵՐՈ.— Չգիտեմ, ամեն օր, դուցե հենց վաղը:

Դե այժմ ներս գնանք, ես՝ ցույց կտամ քեզ

Մի քանի հանդերձ և կհարցնեմ

ես քո խորհուրդը, թե վաղվա՛ համար

Ինչ՝ զգեստ հագնեմ:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— (Յաճ ձայնով) Թափարդն է ընկել՝ մեր Բեատրիչեն,

Հավատացեք ինձ, բռնել ենք նրան:

ՀԵՐՈ.— (Նույնպես) Եթե այդպես է, ուրեմն սերը

Կույր բախտի գործ է,

Կուպիդոնն ոմանց խոցում է նետով,

Ոմանց խաբկանքով:

Հեռո և Ուսուլա՛ցնում են:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— (Դուրս գալով տաղավարից):

Այս ի՞նչ կրակ է իմ ականջներում,

Մի՞թե ճիշտ է այս: Մի՞թե ես այդպես դատապարտված եմ
 Իմ գոռոզութեամբ: Դե՛ մնաս բարով
 Ո՛վ արհամարհանք և իմ կուսական մեծամտություն,
 Փառքը չի՝ գալիս ձեր ճանապարհով:
 Եվ դո՛ւ Բենեդիկտ, սիրիք ինձ այդպես,
 Քեզ կվարձատրեմ, իմ վալրի սիրտը
 Քո սիրող ձեռքին ընտանեցնելով:
 Եթե սիրես ինձ, քնքշությունս կներշնչի քեզ
 Շաղկապելու մեր սերը սրբազան
 Եվ անխախտ կապով: Ասում են, որ դու
 Արժանի ես դրան, ես հավատում եմ
 Էլ ավելի, քան կարող են կարծել:

Գնում է:

Տեսարան երկուրդ.— Մի սենյակ կեռնատոյի տանը

Մտնում են Դոն Պեդրո, Կլավդիո, Բենեդիկտ և կեռնատո

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Ես կմնամ մինչև ձեր հարսանիքը կատարվի, այ-
 նուհետև կուղևորվեմ Արագոնիա:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Ես կուղևեցեմ ձեզ, իշխան, եթե թույլ կտաք:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Ո՛չ, ո՛չ, այդ կնշանակեր մթազնել ձեր ամուս-
 նությանը նոր փայլը, այնպես, ինչպես մի երեխայի ցույց տան
 իր նոր զգեստը՝ և թույլ չտան, որ հագնի: Ես ուզում եմ, որ
 ինձ ընկերակցի միայն Բենեդիկտը, որովհետև նա ոտքից մինչ
 գլուխ ուրախություն է: Նա երկու թե երեք անգամ կտրել է
 Կուպրիդոնի աղեղի լարը, այնպես որ այդ փոքրիկ դահիճը
 այլևս չի համարձակվում նրա վրա նետեր արձակել: Նրա սիր-
 տը՝ զանգակի նման մաքուր է և զընգուն, իսկ լեզուն՝ կռնակն
 է—ինչ որ սիրտը զգում է, լեզուն ասում է:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Պարոններ, ես՝ այլևս այն չեմ, ինչ եղել եմ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ես էլ եմ այդ ասում. ինձ թվում է, որ դուք ավելի
 լուրջ եք դարձել:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Հույս ունեմ, որ սիրահարված է:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Կախել այդ դատարկապորտին, նրա երակներում

չկա անգամ մի կաթիլ արշուն, որը ընդունակ լինի սիրելու:
Լրջացել է, որովհետև փողի կարիք ունի:

Բենեդիկտ.— Ատամնացավ ունեմ:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈ.— Քաշեք զրա ատամը:

Բենեդիկտ.— Կախեցե՛ք:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Առաջ կախեք, հետո քաշեք:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈ.— Ի՞նչ, արժե՞ միթե ախ ու վախ անել ատամի մի
թիթի ցավի համար:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Որը երեի որդնած կլինի կամ ուռած:

Բենեդիկտ.— Ամեն մարդ ցավի զարմանը գիտե, բացի ցավը
բաշտոյից:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Ես էլ եմ պնդում, որ սիրահարված է:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈ.— Յնորվածության որեւէ նշան ես չեմ նկատում նրա
վրա, բացի այն բանից, որ մի ժամանակ նա սիրում էր տար-
օրինակ զգեստներ հագնել, օրինակ, ալսօր հոլանդացու տա-
րազ, վաղը՝ ֆրանսիացու, կամ թե երկու երկրների տարազը
միանգամից. դոտուց ներքե գերմանացու, իսկ վերեր իսպա-
նացու: Բացի այս՝ խենթ ու խելառ ցնորքից, որ նա ունեցել է
անշուշտ, նա այնքան խենթ չէ, որ ցնորվի սիրուց, ինչպես
դուք կարծում եք:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Եթե իրոք նա սիրահարված չէ որեւէ մի կնոջ վրա,
ուրեմն ալիւս չպետք է հավատալ հին նշաններին. ամեն առա-
վատ նա խողանակով սրբում է իր գլխարկը—ինչի՞ նշան է
սա:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈ.— Մեկն ու մեկը տե՛սեւ է նրան սափրիչի մոտ:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Ոչ, բայց սափրիչի աշակերտին տեսել են նրա
մոտ, և նրա աշակերի նախկին զարգացումը արդեն լցրել է
թենիսի մի քանի դնգակ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Եվ իրոք նա ավելի ջահել է երևում աչքիս, քան ա-
ռաջ, զրկվելով իր մորուքից:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈ.— Տեսեք, ինչպես է մուշկով անուշահոտվում: Կա-
րո՞ղ եք դրանից հոտ առնել, թե ինչ մտքեր ունի:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Ինչ պիտի լինի որ, տղան սիրահարված է, պրծավ-
զնաց:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈ.— Բայց ամենամեծ ապացույցը նրա մեղամաղձո-
տությունն է:

ԿԼԱՎԴԴԻՈ.— Եվ ե՞րբ է սովորութիւն ունեցել ամեն օր երեսը լվանալու:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Այո, կամ թե չպարզելու, որի համար էլ ես լըսում եմ, թե ինչ են ասում նրա մասին:

ԿԼԱՎԴԴԻՈ.— Իսկ նրա կատակասեր ռզին, որը կարծես սաստիկ ձգված է ջութակի լծրի նման, քիչ է մնում պայթի:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Այո, այո, այդ բոլորը տխուր բաներ են պատմում նրա մասին: Եզրակացութունը, եզրակացութունը—նա սիրահարված է:

ԿԼԱՎԴԴԻՈ.— Անշուշտ, ե ես գիտեմ, ով է նրան սիրողը:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Նրանի ես էլ իմանայի, երդվում եմ, որ այնպիսի մեկը կլինի, որ սրան չի ճանաչում:

ԿԼԱՎԴԴԻՈ.— Այո, ոչ էլ գիտե նրա բոլոր թերութունները, բայց էլի, շնայած այդ ամենին, մեռնում է սրա համար:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Այն ժամանակ օրիորդին պետք է թաղել երեսը դեպի վերև:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Այդ բոլորը թափ, բայց ինչ օգուտ ատամնացավիս: (Լեռնաաղիմ) Ծերուկ բարեկամ, եկեք ինձ հետ այս կողմը, ես ուսումնասիրել եմ ութը թե ինչը իմաստուն խոսքեր ձեզ ասելու համար, որ այս խեղկատակները չպետք է լսեն:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ և ԼԵՌՆԱՄՈՆ գնում են:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Կյանքովս երդվում եմ, որ գնաց նրա հետ խոսելու Բեատրիչի մասին:

ԿԼԱՎԴԴԻՈ.— Ոչ մի կասկած: Հերոն և Մարգարիտն էլ արդեն խաղացած կլինեն իրենց դերը Բեատրիչի հետ, և սրանից հետո երկու արջերը էլ չեն կծելու միմյանց, երբ հանդիպեն իրար:

Մտնում է Դոն Խուանը:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Իշխան իմ և եղբայր, աստված պահի ձեզ:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Ողջույն, եղբայր:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Եթե ժամանակ ունեք, ես կցանկանայի խոսել ձեզ հետ:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Առանձին:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Եթե կարելի է, սակայն կոմս Կլավդիոն կարող է

մնալ, որովհետեւ ինչ որ ասելու եմ, նրան էլ է վերաբերում:
ԴՈՒՆ ՊԵՂԻՐՈ.— Ի՞նչ կա:

ԴՈՒՆ ԽՈՒՄԱՆ (Կլավդիոյին).— Դուք որոշել եք, կարծեմ, վաղը
պատկվել, յայնպէս չէ:

ԴՈՒՆ ՊԵՂԻՐՈ.— Դուք գիտեք, որ այդպէս է:

ԴՈՒՆ ԽՈՒՄԱՆ.— Ես այդ չգիտեմ, երբ նա գիտենա, ինչ որ ես գիտեմ:

ԿԼԱՎԴԻՐՈ.— Եթե որեւէ խոչընդոտ կա, խնդրուս եմ ձեզ՝ հայտնել:

ԴՈՒՆ ԽՈՒՄԱՆ.— Դուք կարող եք մտածել, որ ես ձեզ չեմ սիրում, այդ կերեալ հետադառնում ե դուք ավելի լավ կարծիք կկազմեք իմ մասին, լսելով այն, ինչ՝ հիմա հայտնելու եմ ձեզ: Ինչ վերաբերում է եղբորս, ես գիտեմ, որ նա հարգում է ձեզ և իր սրտի բարոյթյամբ օգնել է դուխ րեւելու ձեր ամուսնությունը—բայց սփոսս, ապարդյուն քանքեր, իդուր կորած հոգատարութիւն:

ԴՈՒՆ ՊԵՂԻՐՈ.— Ինչ կա, ի՞նչ է պատահել:

ԴՈՒՆ ԽՈՒՄԱՆ.— Ես եկել եմ այստեղ հայտնելու ձեզ, հանգամանքները կարճ կապելով, որովհետեւ արդեն շատ խոսեցի,— օրիորդը անհավատարիմ է:

ԿԼԱՎԴԻՐՈ.— Ո՞վ, Հերոն:

ԴՈՒՆ ԽՈՒՄԱՆ.— Նույն ինքը. Լեոնատոյի Հերոն, ձեր Հերոն, ամենքի Հերոն:

ԿԼԱՎԴԻՐՈ.— Անհավատարիմ:

ԴՈՒՆ ԽՈՒՄԱՆ.— Այդ բառը շատ մեղմ է նրա անբարոյականութիւնն արտահայտելու համար: Ես կարող էի ավելի վատը ասել նրա մասին, դուք գիտեք ավելի վատթար անուն, և ես կասեմ, որ այդ նրան սազում է: Մի դարմանաք մինչև այն րոպեն, երբ կտեսներե ականներե ապացույցը: Միայն այս երեկո եկեք ինձ հետ, և դուք կտեսներե, թե ինչպէս մարդիկ մտնում են նրա սենյակը բաց լուսամուտից՝ նույնիսկ իր հարսանիքի նախորդ գիշերը: Եթե այն ժամանակ դուք նրան դարձյալ սիրեք, ամուսնացեք հենց վաղը, սակայն ձեր պատվի համար ավելի լավ կլինի, որ փոխեք ձեր մտադրութիւնը:

ԿԼԱՎԴԻՐՈ.— Մի՞թե հնարավոր է այդ բանը:

ԴՈՒՆ ՊԵՂԻՐՈ.— Ես չեմ հավատում:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Եթե դուք չեք կամենում հավատալ ձեր լաշքով տեսածին, ապա ուրիշին մի խոստովանեք ձեր իմացածը: Եթե հետևեք ինձ, ես ձեզ ցույց կտամ բավականաչափ բան, իսկ երբ դուք ավելին տեսնեք, և ավելին լսեք, ըստ այնմ վարվեցեք:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Եթե ես այս գիշեր տեսնեմ մի բան, որը ստիպի ինձ հրաժարվել նրա հետևամուսնանալուց, ես նրան կխայտառակեմ հենց այն հասարակության տուաջ, որը հավաքված կլինի մեր հարսանյաց հանդեսը կատարելու համար:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Իսկ ես, որ քո խնամախոսն եմ եղել, կմիանամ քեզ նրան անարգելու համար:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Ես այլևս չեմ ուզում նրան անվանարկել, մինչև որ դուք լինեք իմ ականատես զկաները: Համբերությամբ՝ սպասեք մինչև կես գիշեր, և թողեք, որ գործն ինքն իրեն պարզվի:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Ո՛վ ձախորդ և շարաբաստիկ օր:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Ո՛վ անսպասելի, անողորմ հարված:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Ո՛վ ազնու ճիշտ ժամանակին կանխված—ալիտիսսեք դուք, երբ տեսնեք վախճանը:

Գնում են:

Տեսարան երրորդ— Փողոց:

Մտնում են Հոն, Մահակ և պահակներ:

ՀՈՆ.— Ուրեմն, ասում էք, դուք լավ մարդիկ եք և հավատարի՞մ:

ՄԱՀԱԿ.— Անշուշտ, այլապես նրանք հողով ու մարմնով արժանի կլինեին հուր հավիտենական փրկության¹⁾:

ՀՈՆ.— Ոչ, այդ պատիժը շատ թեթև կլինեք նրանց համար, եթե նրանք, ընտրված լինելով որպես իշխանի պահակներ, ցույց տային որևիցե պարտաճանաչություն²⁾:

ՄԱՀԱԿ.— Շատ լավ, «դե հիմա տվեք սրանց իրենց պատվերները, խնամի Հոն:

1) Հավիտենական կորստյան փոխարեն՝ ասում է փրկության: Հոնը և Մահակը հաճախ ազավազում են րասերը կամ հակառակ իմաստով են գործածում: Սովորաբար Շերպիլի կոմիկական պերսոնաժները (կլուունները) այդպես են վարվում:

2) Ուզում է ասել անպարտաճանաչություն:

ՀՈՆ.— Նախ և առաջ, ո՞վ է, ձեր կարծիքով, ամենից անընդունակը¹⁾ պահակապետի պաշտոնի համար:

ԱՌԻԱՋՐՆ ՊԱՀԱԿ.— Հուգ Վարսապը, պարոն, կամ Գևորգ Անծուխը, որովհետև նրանք գրել-կարդալ գիտեն:

ՀՈՆ.— Մոտ արի, խնամի Անծուխ, աստվածը քեզ մի սիրուն անուն է պարգևել: Շնորհքով կերպարանք ունենալը բախտի բան է, բայց գրել-կարդալու շնորհքը մարդս բնությունից է ստանում:

ԵՐԿ. ՊԱՀԱԿ.— Երկուսն էլ, պարոն, պահակապետ...

ՀՈՆ.— Ունես դու, կարծեմ, այդ էր լինելու քո պատասխանը, այնպես չէ, լավ, ինչ վերաբերում է կերպարանքիդ, պարոն, շնորհակալ եղիր աստծուց և շատ մի՛ պարծենար նրանով, իսկ ինչ վերաբերում է գրել-կարդալուդ, այդ ցույց տուր այս ժամանակ, երբ այդպիսի դատարկության կարիք չի լինի: Այստեղ քեզ համարում են ամենից անպիտան և ամենից հիմար մարդը պահակապետի պաշտոնի համար, ուրեմն առ լավտերը: Բա պաշտոնը լինելու է այս—դու պիտի ձերբակալես բոլոր թափառաշրջիկներին, իշխանի անունով պիտի կանգնեցնես բոլոր անցնողներին:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՀԱԿ.— Լավ, բայց եթե մեկն ու մեկը չկանգնի:

ՀՈՆ.— Ուշադրություն մի՛ դարձրու նրա վրա, թող գնա իրա համար և իսկույն կանչի մյուս պահակներին և միասին փառք տվեք աստծուն, որ այդպիսի մի սրիկայից ազատվեցիք:

ՄԱՀԱԿ.— Եթե չի կանգնում, երբ կանչում են, նշանակում է այդ մարդը իշխանի հպատակներից չէ:

ՀՈՆ.— Ըիրշտէ, իսկ այս մարդիկ միայն իշխանի հպատակների հետ պետք է գործ ունենան: Նմանապես դուք չպետք է աղմուկ հանեք փողոցներում, որովհետև շատախոս և բերանաբաց պահակն անտանելի և հանդուրժելի²⁾ բան է:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՀԱԿ.— Մենք ավելի լավ է՝ կքնենք, քան թե կխոսենք, մենք շատ լավ գիտենք պահակի պարտականությունները:

ՀՈՆ.— Իսկ ասում եմ, որ դուք խոսում եք հին և շատ փորձ-

1) Այսինքն՝ ընդունակը:

2) Պարզում է ասել անհանդուրժելի:

ված պահակի նման, քնելուց, իհարկե, ոչ մի վնաս չկա, միայն զգուշ կացեք, որ ձեր նիզակները չգողանան, հետո պիտի շրջեք բոլոր գինեաները և հարբածներին պատվիրեք, որ գնան տները քնելու:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՀԱԿ.— Իսկ եթե չուզենա՞ն:

ՀՈՆ.— Այն ժամանակ թողեք հանգիստ մինչև որ ուշքի գան, իսկ եթե սկսեն հակառակվել, կարող եք ասել, որ սխալմամբ ներանց ուրիշի տեղ եք ընդունել:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՀԱԿ.— Շատ լավ, պարոն:

ՀՈՆ.— Եթե գողի պատահեք, կարող եք, իհարկե, ձեր պաշտոնի գորությամբ կասկած տանել, որ դա ուղիղ մարդ չէ, բայց այդ տեսակ մարդկանց հետ ինչքան քիչ գործ ունենաք, այնքան լավ է ձեր պատվի համար:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՀԱԿ.— Լավ, բայց եթե հաստատ իմանանք որ գող է, ուրեմն չբռնե՞նք:

ՀՈՆ.— Անշուշտ, ձեր պաշտոնի գորությամբ, կարող եք, բայց իմ կարծիքով ձյութին ձեռք տվողը ինքը կապահանվի, ձեզ համար ամենախաղաղ միջոցն է, երբ գողին բռնում եք, թողեք, որ ինքը ցույց տա, թե ինչ մարդ է ու կորչի դեռ ձեզանից:

ՄԱՀԱԿ.— Բարեկամ, դուք միշտ այդպես գթասիրտ ու բարի եք եղել:

ՀՈՆ.— Ճշմարիտ է, ես իմ կամքով մի շուն անգամ չէի կախի, ուր մնաց մի մարդ, որի մեջ գոնե մի կաթիլ աղնվություն կա:

ՄԱՀԱԿ.— Եթե լսեք, որ գիշերով մի երեխա լաց է լինում, խուսյն պիտի կանչեք դայակին, ու պատվիրեք, որ ձայնը կտրեցնի:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՀԱԿ.— Հապա եթե դայակը քնած է ու մեզ չի լսում:

ՀՈՆ.— Էհ, այն ժամանակ հանգիստ գնացեք ձեր բռնին և թողեք, որ երևիս ինքն արթնացնի նրան իր ճիշտ, որովհետև եթե ոչխարը չի լսում իր գառնուկի ձայնը, երբ սա մե-մե է անում, երբեք չի պատասխանի հորթին, երբ սա բառաչում է:

ՄԱՀԱԿ.— Այդ շատ ճիշտ է:

ՀՈՆ.— Ահա ձեր ողջ պարտականությունը: Դու, պահակապետ, պետք է ներկայացնես իշխանի անձը, եթե գիշերով հանգիպեք անգամ իրեն՝ իշխանին կարող եք կանգնեցնել նրան:

ՄԱՀԱԿ.— Զէ, մայր աստվածածինը վկա, ես կարծում եմ, որ նա այդչի կարող:

ՀՈՆ.— Հինգ շիլինգ գրազ կգամ մեկի դեմ, որ կարող է. չով գիտե պահակության կանոնները, նա կասի, որ կարող է կանգնեցնել, իհարկե, եթե իշխանի հոժար կամքով լինի, որովհետեւ պահակը չպետք է վիրավորի ոչ ոքի, իսկ որեւէ մեկին կանգնեցնել իր կամքին հակառակ— դա վիրավորանք է:

ՄԱՀԱԿ.— Մայր աստվածածինը վկա, դու իրավացի ես:

ՀՈՆ.— Հա՛, հա՛, հա՛, դե, բարեկամներ, գիշեր բարի, եթե որեւէ կարեւոր բան պատահի, ինձ կանչեցեք, ձեր ընկերների և ձեր սեփական խորհուրդներով շարժեցեք: Դե, բարի գիշեր: Գնանք, հարևան:

ԵՐԿ., ՊԱՀԱԿ.— Դե, տղերք, մենք արդեն իմացանք մեր անելիքը. գնանք այնտեղ ու նստենք: Եկեղեցու դռանը մինչև երկուսը, իսկ հետո բոլորս զեպի անկողին:

ՀՈՆ.— Հա, մի խոսք էլ, ազնիվ հարևաններ, խնդրում եմ լավ հսկեր սինյոր Լեոնատոյի դռներ: Որովհետեւ վաղվա հարսանիքի պատճառով այնտեղ գիշերս շատ խառն է. մնաք բարով, արթուն կացեք, լավ նայեցեք, ձեզ մատաղ:

Հոնը և Մաքակը գնում են:

Մտնում են Բուաշիո և Կոնրադ:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Էյ, Կոնրադ:

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՀԱԿ (Կամաց).— Սը՛ս, մի՛ շարժվեք:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Կոնրադ, քեզ եմ ասում:

ԿՈՆՐԱԴ.— Այստեղ եմ, մարդ, կողքիդ կալած:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Թուհ, ես էլ ասում եմ, ինչու է կողքս քերվում, կարծեցի քոս՝ եմ ընկել:

ԿՈՆՐԱԴ.— Դրա պատասխանը թող իմ պարտքս լինի, իսկ հիմա բարոնակիր պատմությունդ:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Կանգնենք այս ծածկի տակ, որովհետեւ անձրևը սկսեց մտցել, և ես, ինչպես ճշմարիտ հարբեցող, ամեն ինչ կխոստովանեմ քեզ:

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՀԱԿ (Կամաց).— Տղերք, այստեղ ինչ-որ դավաճանություն կա. լուռ կացեք:

ԲՈՐԱՋԻՈ.— Ուրեմն իմացիր, որ Ես Դոն Խուանից վաստակել եմ հազար դուկատ:

ԿՈՆՐԱԴ.— Կարելի բա՞ն է, որ սրիկայությունն այդքան թանկ արժենա:

ԲՈՐԱՋԻՈ.— Դու խաբարի շուտ պիտի հարցնեիր, թե կարելի՞ բան է, որ սրիկայությունը այդքան հարուստ լինի, որովհետեւ երբ հարուստ սրիկաները կարիք ունեն աղքատ սրիկաների, վերջիններս կարող են պահանջել իրենց ուզած գինը:

ԿՈՆՐԱԴ.— Զարմանում եմ:

ԲՈՐԱՋԻՈ.— Այդ ցույց է տալիս, որ դեռ անփորձ ես: Դու պիտես, որ մի բաճկոնի, կամ զլխարկի, կամ թիկնոցի ֆասոնը ոչինչ բան է մարդու համար:

ԿՈՆՐԱԴ.— Այո, բայց զարդարանք է:

ԲՈՐԱՋԻՈ.— Ես ասում եմ, ֆասոնը:

ԿՈՆՐԱԴ.— Այո, էլի, ֆասոնը ֆասոն է:

ԲՈՐԱՋԻՈ.— Վա՛հ, այդ նույնն է, եթե ասեմ՝ հիմարը հիմար է, բայց մի՞թե չես տեսնում, թե ինչ գող ավազակն է՝ այդ ֆասոնը:

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՀԱԿ (Կամաց).— Ես ճանաչում եմ էդ Ֆասոնին, էս յոթ տարի է, ինչ գողություն է անում այդ սրիկան, բայց աղաչի պես իր համարձման է գալիս. դրա անունը լավ հիշում եմ:

ԲՈՐԱՋԻՈ.— Դու մի ձայն չլսեցի՞ր:

ԿՈՆՐԱԴ.— Ոչ, այդ տան կտրի հողմացույցն էր:

ԲՈՐԱՋԻՈ.— Միթե դու չես տեսնում, ասում եմ, թե ինչ գող ավազակն է այդ ֆասոն ասածը, թե ինչպես ուղղակի գլխից հանում է տասնչորսից մինչև երեսուն հինգ տարեկաններին, երբեմն ստիպելով նրանց հագնել փարավոնի գինվորների տարազը ծխից սեղացած պատկերների վրա, երբեմն ինչպես Բել ասածու քրմերը հին եկեղեցու լուսամուտների վրա, երբեմն որպես սպիրված Հերբուլես, ցեցակեր, խոնացած պաստառների վրա, որտեղ նրա պատիճը նույնքան հաստ է, որքան իր մահակը:

ԿՈՆՐԱԴ.— Այդ բոլորը ես տեսնում եմ, տեսնում եմ նույնպես, որ Ֆասոնը ավելի շատ զգեստ է մաշում, քան մարդը: Բայց

խոսմ քեզ էլ գլխից չի՝ հանել այդ ֆաստներ, որ դու պատմում-
թյունիցդ շեղվում ես և անվերջ խոսում ֆաստների մասին:

ԲՈՐԱՋԻՈ.— Ամենեին, ուրեմն իմացիր, որ ես այս գիշեր սիրա-
րանելեմ Մարգարիտի, այսինքն օրիորդ Հերոյի նաժիշտի
հետ, իր տիրուհու անվան տակ. նա իր տիրուհու՝ այսինքն
Հերոյի սենյակի պատուհանից գլուխը դուրս հանած սիրալիր
զրուցում էր ինձ հետ, հազար անգամ բարի գիշեր մաղթելով...
Բայց ես շատ անհամ եմ պատմում, նախ և առաջ ես քեզ պի-
տի հայտնեի, թե ինչպես իշխանը, Կլավդիոն և իմ տերը, իմ
տիրոջ՝ Դոն Խուանի կողմից խաբված, բերված և թալու մի
անկյունում տնկված, հեռվից դիտում էին այդ սիրալին տե-
սակցությունը:

ԿՈՆՐԱԴ.— Եվ կարծում էին, թե Մարգարիտը Հերոն է:

ԲՈՐԱՋԻՈ.— Նրանցից երկուսը—իշխանը և Կլավդիոն այո, բայց
իմ սասանա տերս գիտեր, որ Մարգարիտն է: Եվ մասամբ նը-
րա երդումներով, որոնք արդեն նախապես խաբել էին նրանց,
մասամբ մոտ գիշերվա պատճառով, որը մոլորեցրեց նրանց,
բայց գլխավորապես իմ խաբդախտվյան շնորհիվ, որը հաստա-
տեց Դոն Խուանի բոլոր զրպարտությունները, Կլավդիոն կա-
տաղած դուրս գնաց: Նա երգվեց, որ վաղն առավոտյան եկե-
ղեցում կհանդիպի Հերոյին և այնտեղ ամբողջ հասարակության
առաջ խաչատառակ կանի նրան: Այստեղով գիշերվա դեպքը, և
ամոթալի կերպով տուն կուղարկի նրան առանց ամուսնու:

ԱՌԻՋԻՆ ՊԱՆԱ.— Իշխանի անունով, հրամայում ենք ձեզ
կանգնել:

ԿՈՆՐԱԴ ՊԱՆԱ.— Կանչեցեք պարոն ավագ պահակատին:
Մենք այստեղ հայտաբերել ենք ամենամիտանգավոր և ամենա-
լիտի խաբդախտվյունը, որը երբևե պատահել է տերությանս
մեջ:

ԱՌԻՋԻՆ ՊԱՆԱ.— Ու ֆաստն էլ սրանցից է, ես նրան ճանա-
լում եմ, խուճուճ մազերի փունջ է պահում:

ԿՈՆՐԱԴ.— Պարոններ, պարոններ...

ԿՈՆՐԱԴ ՊԱՆԱ.— Մենք ձեզ կստիպենք ֆաստներն էլ դուրս բե-
րելու, գլուխս վկա:

ԿՈՆՐԱԴ.— Պարոններ:

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՀԱԿ.— Ձայնդ կտրիր, դուք ձերբակալված եք, թույլ տվեք հնազանդվել ձեզ¹⁾ և գալ մեզ հետ:

ԲՈՐԱԶԻՈ.— Որպեսզի փորձենք, թե որքան շահավետ է քայլել այս մարդկանց նիզակների պաշտպանության տակ:

ԿՈՆՐԱԴ.— Հարցականը շահավետություն, կարող եք վստահ լինել: Դե, գնանք, մենք հնազանդվում ենք ձեզ: Գնում են:

Տեսարան չորրորդ—

Հերոյի սենյակը

Մտնում են Հերս, Մարգարիտ, Ուսուլա:

ՀԵՐՈ.— Սիրելի Ուսուլա, ձայն տուր Բեատրիչին և խնդրիր, որ վեր կենա:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— Իսկույն, օրիորդ:

ՀԵՐՈ.— Եվ ասա, որ դա այստեղ:

ՈՒՐՍՈՒԼԱ.— Շատ լավ:

Գնում է:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Ես կարծում եմ, որ ձեր մյուս ժաճյակ վզնոցը ավելի սիրուն է:

ՀԵՐՈ.— Ոչ, սիրելի Մեզ, թող, ես այս պիտի հագնեմ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Ազնիվ խոսք, սա լավ չէ, ևս ձեզ վստահացնում եմ, որ ձեր աղգականուհին էլ նույնը չկասի:

ՀԵՐՈ.— Աղգականուհին խենթ է, դու էլ երկրորդը. ես ուզում եմ անպատճառ սա հագնել:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Ձեր նոր գլխազարդը հրաշալի է, միայն մագերը մի փոքր մուգ պետք է լինեին, շրջազգեստն էլ աննման նորա-ձևությամբ է կարված, երգվում եմ. ես տեսել եմ Միլանի դքսուհու շրջազգեստը, որն այնքան գովում են:

ՀԵՐՈ.— Օ', դա գերազանց է, ասում են:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Երգվում եմ, որ դա ձեր շրջազգեստի առաջ մի հասարակ դիշերաշապիկ է,— ոսկեթել կտորից, բարձր ժապավեններով, մարգարիտներով զարդարված, ներքևից թևեր, կողքից թևեր, քղանքների շուրջը կապտավուն երիզներով,— բայց իր նուրբ, հաշակավոր, գեղեցիկ և սրանչելի ձևով, ձեր շրջազգեստը նրա տասնապատիկն չարժե:

¹⁾ Ուզում է ասել՝ հնազանդվել մեզ:

ՀԵՐՈՒ.— Աստված տաք, ուրախությամբ հագնեի, չգիտեմ ինչու սիրտս ծանր է:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Շուտով ավելի կժանրանա մի տղամարդու բեռով: ՀԵՐՈՒ.— Յու քեզ, անամոթ, չինչե՞ր ես ասում:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Ինչո՞ւ, օրիորդ, ի՞նչ անպատիվ բան եմ ասել որ, մի՞թե ամուսնությունը պատվավոր բան չէ նույնիսկ մութաց-կանների մոտ: Մի՞թե ձեր փեսացուն պատվավոր մարդ չէ, ամուսնությունը մի կողմ թողած: Երևի դուք ուզում էիք, որ ես տղամարդու փոխարեն, հեռու ձեզանից, ասեի ամուսին: Քանի որ վատ մտքերը չեն կարող փշացնել ճշմարիտ խոսքը, ուրեմն ես ոչ ոքի չեմ անսխալվել, ի՞նչ վնաս կա, եթե ասենք «ավելի կժանրանա ամուսնու բեռով», իմ կարծիքով ոչ մի վնաս, եթե օրենքով իսկական մարդ ու կին են, այլապես դա ոչ թե ծրանք, այլ շատ թեթև կլինի. հարցրե՞ք օրիորդ Բեատրիչին, ահա նա զավիս է:

Մտնում է Բեատրիչեն:

ՀԵՐՈՒ.— Բարի լույս, անուշիկ քույրիկ:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Բարի լույս, անուշիկ չՀերո:

ՀԵՐՈՒ.— Ի՞նչ է եղել քեզ, ինչո՞ւ ես այդպես կոտրված տոնով խոսում:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Ինձ թվում է, որ իմ մեջ էլ ոչ մի տոն չի մնացել:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Սկսե՛ք «Սիրո լույսերը», չդա առանց կրկնե՞րդ է, դուք կերգեք, իսկ ես կալարեմ:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— «Սիրո լույսերը»—բո՛ւ այդ կրունկնե՞րով, օ՜հ, թող քո խմուսինը գոմեր պատրաստի, շուտով նրանք գառնուկ-նեքով կլեցվեն:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Օ՛րատառոց եզրակացություն, ես ժխտում եմ այդ իմ կրունկներով:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Շուտով ժամը հինգը կլինի, քույրիկ, ժամանակն է պատրաստվելու, իրավ որ ես ինձ շատ վատ եմ զգում—Ահ, ա՛հ, ա՛հ...

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Ինչ է նշանակում այդ հառաչանքը—արծիվ, այ-րուձի՞, թե ամուսին:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Այն տառը, որով սկսում են այդ բոլորը— Ա:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Օհ, եթե դուք չեք թուրքացել, այլևս աստղերին

հավատալով չի չկարելի նավարկել:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Ի՞նչ է ուզում ասել այս հիմարի գլուխը:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Ոչինչ, միայն աստված չամեն մարդու իր սրտի
ցանկացածը տա:

ՀԵՐՈ.— Ա՛յ, կոմսի ուղարկած ձեռնոցները, ինչ սքանչելի հոտ
ունեն:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Հարբուխից քիթս բռնված է, հոտ չեմ առնում:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Աղջիկ և քիթը բռնված, երեի ցուրտը շատ սաս-
տիկ է եղել:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Տեր աստված, տեր աստված, այդ ո՞ր օրվանից
ես սկսել սրտխոռոկ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Այն օրվանից, երբ դուք դադարել եք: Մի՞թե
սրտխոռոկյունը չի սաղում ինձ. հիանալի կերպով:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Լավ չի երևում, դու պետք է այն կապնես ճակա-
տիդ, որ մարդ տեսնի— բայց, աղնիվ խոսք, ես հիվանդ եմ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Ծարեցեք մի քիչ թորված Carduus Benedictus
և դրեք ձեր սրտին, դա միակ դարմանն է հանգստացնելու
համար:

ՀԵՐՈ.— Այստեղ արդեն դու փշի նման ծակեցիր նրան:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Բենեդիկտուս, ինչո՞ւ բենեդիկտուս, երեի դուք ինչ
որ առանձին իմաստ եք դնում այդ բենեդիկտուսի մեջ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Իմաստ, ոչ, երգվում եմ, ես ոչ մի իմաստ նկատի
չունեմ, ես խոսում էի պարզապես օրհնված փշի մասին—այ-
սինքն լատիներեն կարդուս բենեդիկտուս: Միգուցե դուք մոտ-
ժում եք, թե ես կարծում եմ, որ դուք սիրահարված եք, ոչ,
մայր աստվածածինը վկա, ես այնքան հիմար չեմ, որ մոտ-
ժեմ այն, ինչ խելքիս փշում է, կամ խելքիս փշի այն, ինչ մը-
տածում եմ, ոչ էլ, իհարկե, կարող եմ մոտածել երբևե, որ դուք
սիրահարված եք, կամ թե պիտի սիրահարվեք, կամ թե կարող
եք սիրահարված լինել: Ով գիտե: Բենեդիկտան էլ ճիշտ այդպես
էր, բայց հիմա ուրիշ մարդկանց պես է դարձել, նա երգվում
էր, որ երբեք չի ամուսնանա, իսկ այժմ հակառակ իր սրտի
ցանկությամբ, իր ճաշն ուտում է առանց տրտնջալու. չգիտե՞մ,
դուք էլ եք դավանափոխ լինելու, թե ոչ, բայց ինձ թվում է, որ

դուք ձեր աչքերով նայում եք այնպես, ինչպես ուրիշ կանայք են նայում:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Այդ ո՞ւր է արշավում լեզուդ:

ԻՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Նա իր ճամփան գիտե:

Մտնում է Ուսուլա:

ՈՒՐՍՈՒԿԱ.— Հեռացեք, օրիորդ, իշխանը, կոմսը, սինյոր Բենե-գիկտը, Դոն Խուանը և քաղաքի բոլոր լազնվականները գալիս են ձեզ եկեղեցի չառաջնորդելու:

ՀԵՐՈ.— Օգնեցեք ինձ հագնվելու, սիրելի քույրիկ, սիրելի Մեզ, սիրելի Ուսուլա: Գնում եմ:

Տեսարան հիմեցերոց — Ուրիշ սենյակ Լեոնատոյի տան:

Մտնում են Լեոնատո, Հոն և Մահակ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ի՞նչ եք կամենում ինձ ասել, ազնիվ բարեկամներ:

ՀՈՆ.— Այսպիսի բան, չպարոն, ես կուզեի ձեզ հետ մի փոքրիկ զրույց ունենալ, որը ձեզ շատ մոտիկից է վերաբերում:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Կարճ ասեք, խնդրում եմ, որովհետև տեսնում եք, ես խիստ զբաղված եմ այս օրերս:

ՀՈՆ.— Այդպես է, պարոն...

ՄԱՀԱԿ.— Այո, ճշմարիտ այդպես է, պարոն...

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ի՞նչ կա ուրեմն, բարեկամներ:

ՀՈՆ.— Խնամի Մահակը, պարոն, կապտմի ձեզ, նա չորո՞ծից տեղյակ է բավական, ծեր մարդ է, պարոն, բայց խելքը, փառք աստծո, այնքան բխացած չէ, ինչքան ես կցանկանայի, որ լի-ներ: Վաղց, դուրսս վկա, ազնիվ մարդ է միանգամայն:

ՄԱՀԱԿ.— Այո, փառք աստուծո, ես նույնքան ազնիվ եմ, որքան ամեն մի մարդ աշխարհիս վրա, որ ծեր է և ինձանից ավելի ազնիվ չէ:

ՀՈՆ.— Համեմատովյունդ լանիմաստ է, հարևան, կարճ կապիր:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Բարեկամներ, դուք տաղտկալի եք:

ՀՈՆ.— Ինչպես կամենաք, պարոն, բայց մենք դքսի համեստ պաշտոնյաներն ենք, և ինչ վերաբերում է ինձ, եթե ճշմարիտը

կուզեք, էթե ես նուշեքան տաղտկալի¹⁾ եղած լիննի, ինչքան մի թաղավոր, ամբողջ ունեցածս սկրով կտրամադրեի ձերդ ազնւ-վությանը:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Քո ամբողջ տաղտկալությունը, հա՛...

ՀՈՆ.— Այո, թեկուզ դա հազար անգամ ավելի արժենար, որովհետեւ ձեր ազնւության մասին քաղարում շատ գովեստներ եմ լսել, ինչքան ոչ որք մասին, ու թեկ ես մի փոքր մարդ եմ, ուրախանում եմ լսելով այդ բաները:

ՄԱՀԱԿ.— Ես նմանապես:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Երանի իմանայի, թե ինչ ունեք ինձ ասելու:

ՄԱՀԱԿ.— Այսպես, պարոն, մեր պահակախումբը լայս դիշեր, հոռու ձերդ ազնւությանից, բռնել է մի զուգ նուշեքան Կանդղ-գամ սրիկաների, ինչպես ամեն որ Մեսինայում:

ՀՈՆ.— Այ, լավ ձերուկ, հիմա կսկսի կծիկը բաց անել, ինչպես ասում են: Երբ ձերությունը մտնում է մարդու գլուխը, խելքն աշխտեղից դուրս է գնում: Մեղա քեզ, տեր, մարդու ճակատա-դիրն այդ է,— լավ ասացիր, հարեան, գլուխս վկա, ասածու մարդ ես դու, չեք երկու հոգի մեկ ձի են հեծնում, մեկն ու մեկը պետք է գավակին նստի: Ազնիվ հոգու տեր մարդ է սա, պարոն, երգվում եմ, հաց կտրող շատ-շատերից ազնիվ. բայց գոհություն աստուծոյ, բոլոր մարդիկ մեկ չեն լինում, աստու, բարի հարեան:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Իրավ է, նա քեզանից շատ հետ է մնում:

ՀՈՆ.— Աստծու շնորհն է:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ես պետք է բաժանվեմ ձեզանից:

ՀՈՆ.— Մի խոսք, պարոն, մեր պահակը, պարոն, այսպես ասած, ձերբակալել է երկու կասկածավոր անձնավորությունների և մենք կցանկանայինք, որ այս տուավոտ նրանք հարցաքննվեն ձերդ ազնւության առաջ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Դուք ինքներդ հարցաքննեք նրանց և արձանագրու-թյունը բերեք ինձ, ես հիմա խիստ շտապում եմ, ինչպես տես-նում էք:

ՀՈՆ.— Բավարարված կլինեք:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Մի-մի բաժակ դինի խմեցեք զնալուց չառաջ, բարի եկաք:

1) Հոնը չի հասկանում «տաղտկալի» բառի իմաստը, կարծում է, թե լավ բան է:

Մտնում է լրաբերը:

ԼՐԱՐԵՐ.— Պարոն, ձեզ են սպասում ձեր վաղջկա ձեռքը իր ամուսնուն հանձնելու համար:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Եկա, ես պատրաստ եմ:

Գնում են Լեոնատո և լրաբերը:

ՀՈՆ.— Գնա, բարեկամ, գնա գտիր Անժուկա Ֆրենսիսին, ասա նրան, թող իր գրիչն ու թանաքամանը բերի բռնատուն: Մեզ հանձնարարված է հարցաքննել այդ մարդկանց:

ԴԱԳԱՆԱԿ.— Եվ այդ մենք պետք է կատարենք խելքով:

ՀՈՆ.— Խելք չենք խնայի, հանգիստ կաց (նախատը ցույց տալով), այստեղ բավական բան կա այդ անիրավների լեզուն բաց անել տալու համար: միայն դու գտիր մի ուսումնական գրագիր, որ մեր անիծագրությունը¹⁾ թղթի վրա գրի, և միասին եկեք բանտը:

Գնում են:

¹⁾ Ուզում է ասել արձանագրությունը:

ԱՐԱՐԱՎԱԾ ՁՈՐՈՐԴ

Տեսարան առաջի՛ն—

Եկեղեցի:

Մտնում են Դոն Պելրո, Դոն Խուան, Լեոնատո, Հայր
Ֆրանցիսկ, Կլավդիո, Բենեդիկտ, Հերո, Բևատրիչե և
հանդիսականներ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Դե, Հայր Ֆրանցիսկ, կարճ կապեցեք, կատարեցեք
միայն պսակի արարողությունը, իսկ նրանց պարտականու-
թյունների մասին խրատներ հետո կկարդաք:

ՀԱՅՐ ՖՐԱՆՅԻՍԿ.— Դուք եկել եք այստեղ, ազնիվ պարոն, որ-
պես ամուսին պսակվելու այս օրիորդի՞ն:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Ոչ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Պսակվելու նրա հետ, հայր սուրբ, դուք եք պսակե-
լու:

ՀԱՅՐ ՖՐԱՆՅԻՍԿ.— Օրիորդ, դուք եկել եք այստեղ պսակվելու
այս կոմսի հետ:

ՀԵՐՈ.— Այո:

ՀԱՅՐ ՖՐԱՆՅԻՍԿ.— Եթե ձեզնից մեկն ու մեկը գիտե որեւէ
գաղտնի արգելք, որը թույլ չի տալիս ձեզ միանալու, հանուն
ձեր հոգու փրկության, կոչ եմ անում հայտնել:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Ձեզ հայտնի՞ է որեւէ արգելք, Հերո:

ՀԵՐՈ.— Ոչ, պարոն:

ՀԱՅՐ ՖՐԱՆՅԻՍԿ.— Իսկ ձեզ հայտնի՞ է, կոմս:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ես համարձակվում եմ պատասխանելու նրա կող-
մից, — ոչ մի:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Օ՛հ, ինչեր չեն համարձակվում մարդիկ, ինչե՞ր չեն
կարող անել մարդիկ, ինչե՞ր չեն անում մարդիկ ամեն օր, ի-
րենք էլ չգիտենալով, թե ինչ են անում:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Օհո՛, արդեն բացականչություններ, իսկ ինչո՞ւ

ոչ ծիծաղ, օրինակ՝ հա՛-հե՛-հի՛:
ԿԼԱՎԴԻՌ.— (Վաճակաճիւն): Կանգ առեք, հայր սուրբ,
(Լեռնատոյին):

Ներեցեք հայր իմ, ձեր ազատ կամքով
նվ հոժարութեամբ եք տալիս դուք ինձ
Այս օրհորդի ձեռքն, այսինքն ձեր դուտորը:
ԼԵՈՆԱՏՈ.— Նույն հոժարութեամբ, ինչպես որ աստված պարգևել
է ինձ:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Իսկ փոխարենը ի՞նչ կարող եմ տալ՝

համարժեք այսքան փանկարժեք զանձի:

ԴՈՆ ՊԵՒՐՈ.— Ոչինչ, բացի հենց իրեն դարձնելուց:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Սիրելի իշխան, ռաուցանում եք

Ազնվորեն լինել խոր երախտապարտ,

Դե՛, Լեռնատո, հետ վերցրեք նրան,

Նեխված նարինջով մի՛ հյուրասիրեք

Ձեր բարեկամին: Պարկեշտութեան լուկ

Արտաքին ձեն է ձեր դատեր վրա:

Տեսեք, նա ինչպե՛ս շիկնում է ահա

Ամոթխած կույսի ճիշտ հար և նման:

Թաքուն մեղքն ինչպե՛ս գիտե քողարկվել:

Նրեսին խփած թրջունը միթե չի ապացուցում

Անմեղությունը: Ձե՛ք երգվի բոլորդ,

Տեսնելով նրան, որ կույս է մաքուր,

Դատելով դրսի այդ նշաններից:

Սուտ է բոլորը: Շվայտ անկողնի

Ջերմությունը մեղկ ծանոթ է նրան:

Շիկնած այտերը նշան չեն երբեք

Ամոթխածության, այլ իր հանցանքի:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ի՞նչ է ձեր միտքը, պարոն, ասացե՛ք:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Չամուսնանալ, հոգիս չկապել

Մի պոռնիկի հետ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Պարո՛ն, եթե՛ դուք, գայթակղեցնելով

Անփորձ աղջկան, հաղթահարել եք

Դիմադրությունը և խել նրա

Կուտությունն անմեղ...

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Ես գիտեմ, ինչ եք դուք ուզում ասել:

Եթե մոտեցել եմ ես Հերոյին,
Ուրեմն, ձեր խոսքով, նա, գրկել է ինձ
Որպես ամուսնու, որով նախապես
Կատարված մեղքը, դառնում է չեղյալ:
Ո՛չ, Լեոնատո,

Ես երբեք նրան չեմ հրապուրել
Անվայել խոսքով, այլ եղել եմ միշտ,
Ինչպես մի եղբայր իր քրոջ հանդեպ
Եվ ցույց եմ տվել համեստ պարզություն,
Առաքինի սեր:

ՀԵՐՈ.— Եվ միթե այլ կերպ եմ թվացել ձեզ:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Հեռու ինձանից այդ «Թվացելը»:

Գրավ կդնեմ, թվացել եք ինձ
Ինչպես Դիանան իր պարունակում,
Անարատ, ինչպես վարդի կոկոնը
Ծաղկելուց առաջ: Բայց ձեր արյունով
Ավելի անզուսպ, քան թե վհներան,
Կամ դադանները, որ կատաղում են
Յանկասիրությունք:

ՀԵՐՈ.— Հիվանդ ե՞ք, պարոն, դուք զառանցում եք:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Սիրելի իշխան, ինչո՞ւ չեք խոսում:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Ի՞նչ, ասեմ, կանգնած եմ ամոթապարտ,

Որ աշխատել եմ բարեկամիս կյանքն

Անառակի հետ կապել հավիտյան:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Երա՞զ եմ տեսնում, թե՞ իրոք խոսվում
են այս բոլորը:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Իրոք խոսվում են, և այդ բոլորը

Շճմարտություն է:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Սա արդեն նման չէ հարսանիքի:

ՀԵՐՈ.— Շճմարտություն, օ՛, աստված իմ:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Այստեղ կանգնած չե՞մ, սա իշխանը չէ՞,

Սա չէ՞ իշխանի եղբայրը միթե,

Հերոն չէ՞ արդյոք, որ նայում է մեզ,

Մեր աչքերը չե՞ն:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Այդ այդպես է, բայց ի՞նչ է ցույց տալիս:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Թույլ տվեք մի հարց տալ ձեր աղջկան,
Իսկ դուք հայրական ձեր իշխանությունամբ
Հրամայեցեք նրան ինձ պատասխանել
Լույ ճշմարտությամբ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Հրամայում եմ քեզ որպես զավակի,
Ասա՛ ճշտությամբ:

ՀԵՐՈ.— Աստված իմ, աստված, դու պաշտպանիր ինձ,
Պաշարել են ինձ բոլոր կողմերից:
Ի՛նչ անուն տալ այս հարցաքննության:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Հարկադրելու ձեզ, որ պատասխանեք
Իսկական անվամբ:

ՀԵՐՈ.— Հերո չէ միթե իմ իսկ անունը:

Ո՛վ է հանդգնում արատավորել

Այդ մաքուր անունն սև նախատիրով:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Ո՛վ, հենց նույն Հերոն: Ինքը կարող է

Արատավորել իր իսկ սեփական

Առաքինությունն:

Ո՛վ էր այն մարդը, որ երեկ գիշեր

Տասներկու լույս խոսում էր ձեզ հետ

Ձեր լուսամուտից: Եթե անմեղ եք,

Պատասխանեցեք:

ՀԵՐՈ.— Պարոն, այդ ժամին ես ոչ ոքի հետ

Չեմ խոսել երբեք:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Ուրեմն, դուք կույս չեք— դե՛, Լեոնատո,

Սաստիկ ցավում եմ, բայց պետք է ասեմ.

Երգվում եմ պատվովս, ես ինքս, եղբայրս

Եվ այս վշտահար կոմսը միասին

Տեսանք, լսեցինք անցյալ գիշերը

Ճիշտ նշված ժամին նա իր սենյակի

Բաց լուսամուտից զրույց էր անում

Մի ստոր, լպիրշ արարածի հետ.

Եվ այդ սրիկան խոստովանել է,

Որ շատ անգամներ նրանք իրար հետ

Ժամագրվել են խիստ գաղտագողի:

ԴՈՆ ԽՈՒԱՆ.— Ֆի՛, ֆի՛, ամոթ է նույնիսկ անվանել,

Կրկնել այդ բառերն, իշխան: Մեր լեզուն

Զոռնի այնպիսի խոսքեր վայելուչ,
Որ կարողանա արտահայտել այն
Առանց նողկանքի:— Այսպես ուրեմն,
Գեղեցիկ օրիորդ, անշափ ցավում եմ
Ձեր վարքի համար:

ԿԼԱՎԴԻՒՆ.— Օ՛հ, Հերո, ափադ, ինչպիսի՛ Հերո կլինեիր դու,
եթե, արտաքին շնորհքիդ գեթ կեսը
Ունենային քո սրտի՛ խորհուրդներն,
Զգացմունքները: Բայց մնաս բարով,
Դու խի՛ստ նենգավոր և խի՛ստ էլ չքնաղ,
Դե մնաս բարով, անխրատ ոճի՛ր
Եվ դու հանցավոր անարատություն:
Քո պատճառով ես պետք է որ փակեմ
Սիրո դռները՝ և թող կասկածը
Միշտ հսկող լինի, աչքերիս վրա՝
Գեղեցկության մեջ միայն չարիքը
Տեսնելու համար. և թող էլ ոչինչ
Զթվա չքնաղ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Մեկը չկա՝ այստեղ, որի դաշույնը
Ինձ համար լինի:

Հերոն, ուշագնաց է լինում:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ — Ի՛նչ եղավ քեզ, քույր, դու վայր ես ընկնում:
ԴՈՆ, ԽՈՒԱՆ.— Մենք գնանք: Տեսա՞ք, այս հայտնությունը
Նրան խոռովեց:

Գնում են Դոն, Պեդրո, Դոն Խուան և Կլավդիո:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Ի՛նչ եղավ նրան:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Մեռած է, կարծես, օգնեցի՛ք, քեռի,
Հերո՞, ա՛խ Հերո՞, դե՛ շո՛ւտ, մորիզբայր,
Սինյոր, Բենեդիկտ, հայր սուրբ...

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ո՛վ ճակատագիր, հեռով մի՛ տանիր
Քո ծանր ձեռքը: Մահը լավագույն
Ծածկոցն է նրա լամոթի համար,
Որ կարելի է ցանկալ երբևե:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Ինչպե՞ս ես, Հերո:

ՀԱՅՐ ՖՐԱՆՅԻՍԿ.— Ուշքի եկ, օրիորդ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Դեռ դու նայո՞ւմ ես:

ՀԱՅՐ ՖՐԱՆՅԻՍԿ.— Ինչո՞ւ չպետք է նայի, ասացե՛ք:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ինչո՞ւ, աշխարհում մի՞թե ամեն ինչ

Չի՞ճշում՝ ամոթ ու նախատինք քեզ:

Կարո՞ղ է հերքել այն սև ոճիրը,

Որը դրոշմված է նրա արյան մեջ:

Մի՛ ապրիր, Հերո, մի՛ բանար աչքերդ,

Թե գիտենայի, որ շուտ չես մեռնի,

Որ շունչդ ավելի զորեղ է քան թե

Սև նախատինքը, որպէս լրացում խայտառակության,

Ես ինքս իմ ձեռքով կսպանեի քեզ:

Մի՞թե երբեք ես դանդառովել եմ,

Որ մի հատիկ լոկ ես աղջիկ ունեմ,

Միթե կշտամբել եմ՝ ես բնությունը,

Որ նա ժլատ է եղել ինձ համար:

Օ՛ քեզ նման մեկն էլ բավական էր:

Ինչո՞ւ միայն մեկ: Ինչո՞ւ միշտ աչքիս

Եղել ես այնքան սիրելի, չքնաղ,

Ինչո՞ւ չեմ վերցրել զթառատ ձեռքով

Ընկեցիկ մանուկ դռանս առջևից,

Որպեսզի երբ նա այսպէս մեղանչեր

Եվ ծածկեր իրեն խայտառակությամբ,

Կարողանայի ես ասել բարձրաձայն—

«Իմ արյունը չէ, այդ նախատինքը

Սերել է ուրիշ, անծանոթ մեջքից»:

Սակայն իմն ես դու, այնքան ես իմը,

Որ քեզնից բացի չունեմ ես այլ սեր,

Գովում, պարծենում էի քեզանով,

Եվ իմ անձը ես մոռանում էի

Քեզ համար միայն: Օ՛ ընկել է նա

Այժմ կեղտի մեջ և ծովի բուր

Կաթիլներն անգամ հերիք չեն անում

Սրբելու նրան և աղը քիչ է

Նրա ապականված մարմինն նեխումից

Փրկելու համար:

ԲՆՆՆԴԻԿՏ.— Համբերեցե՛ք, պարոն, իսկ ես զարմանքից

Այնպես եմ ապշած, որ չգիտեմ թե

Ինչ պետք է լսել:

ԲՆԱՏՐԻՉԵ.— Օ՜ հոգիս վկա, անմեղ աղջկան

Նրանք զրպարտում են:

ԲՆՆՆԴԻԿՏ.— Օրիորդ, դուք հրեկ նրա հետ միասին

Չե՞ք քնել արդյոք միևնույն անկողնում:

ԲՆԱՏՐԻՉԵ.— Ո՛չ, չեմ թաքցնում, թեև մինչ երեկ

Տասներկու ամիս մենք նույն անկողնումն

ենք մեկտեղ պառկել:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Արդեն հաստատվեց: Օ՜ ավելի պինդ

Քան առաջ էր, երբ ամրացած էր նա

Երկաթյա օղով: Երկու իշխաններ

Մի՞թե ստում են, և Կլավդիոն մի՞թե

Կարող է ստել. նա, որ այնքան բուռն

Սիրում էր նրան և երբ խոսում էր

Նրա մեղքի մասին, ողորդում էր այն

Իր արցունքներով: Հեռո՛ւ նրանից,

Թողեք, որ մեռնի:

ՀԱՅՐ ՖՐԱՆՅԻՍԿ.— Քիչ էլ ինձ լսեք: Ես լուռ մնացի

Երկար ժամանակ և թողի, որ այս

Տխուր պատկերը ընթացք ստանա:

Սակայն շարունակ հետևում էի

Ես այս օրիորդին: Ես նկատեցի,

Որ հարյուր անգամ նրա դեմքը շիկնեց

Եվ հարյուր անգամ գունատվեց կրկին

Հրեշտակային մի անմեղություն:

Նրա աչքերում փայլեց մի կրակ,

Որն ասես կուզեի աչրել, մոխրացնել

Այս իշխանների սուտ մեղադրանքը

Նրա կուսական անմեղության դեմ:

Համարեցեք ինձ մոլի խելաղար,

Է՛լ մի հավատաք դուք իմ ուսմունքին,

Ոչ էլ խոսքերին, որ հաստատված են

Բազմամյա փորձով և մատյանների

Վկայությամբը: Մի՛ հավատաք, դուք
Ո՛չ իմ տարիքին, ոչ պատկանելի
Իմ սուրբ կոշումին, եթե այս անուշ
Օրիորդը մի նենգ խաբեբայության
Անմեղ զոհը չէ:

ԻՆՈՆԱՏՈ.— Այդպես չէ, հայր սուրբ:
Դու տեսնում ես, որ նրա մեջ կա դեռ
Ազնվության նշույլ՝ իր ծանր հանցանքին
Ուրացության մեղքը չավելացնելու,
Նա չի ժխտում այդ, ինչու՞ ես փորձում
Ներողամտությամբ ծածկել այն ամենն,
Ինչ երևում է խմբողջ մերկությամբ:

ՀԱՅՐ ՅՐԱՆՅԻՍԿ.— Օրիորդ, ո՞վ է այն մարդը, որի հետ
Կապ ունենալում մեղադրում են՝ քեզ:

ԻՆՐՈ.— Այդ գիտեն նրանք, ովքեր ասում են,
Իսկ ես չգիտեմ. եթե աշխարհում
Ես գրտեմ մեկին ավելի՛ քան այդ
Ինձ թույլ է տալիս պարկեշտությունը,
Թող բոլոր մեղքերս ներում չգտնեն:
Սիրելի հայր իմ, ապացույցեցեք,
Որ մի տղամարդ անպատեհ ժամին
Եվ գաղտագողի խոսել է ինձ հետ,
Կամ երեկ գիշեր փոխանակել եմ
Ես մի հատիկ խոտը սրկիցե մարդ արարածի հետ,
Մերժեցեք դուք, ինձ, ատեցեք դուք ինձ
Եվ շարչարեցեք մահվան տանջանքով:

ՀԱՅՐ ՅՐԱՆՅԻՍԿ.— Մի օտարոտի թյուրիմացություն
Մոլորեցրել է մեզ իշխաններին:

ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Նրանցից երկուսը ազնվամիտ են
Եվ եթե նրանց խոհեմությունը
Շեղված է ճամփից, դրա պատճառը
Պոռնկորդին է, այդ Դոն Խուանը,
Որի մտքերը զբաղված են միշտ
Չարիք նյութելով:

ԻՆՈՆԱՏՈ.— Ես այդ չգիտեմ: Եթե ճիշտ է այն,
Ինչ նրանք ասում են՝ աղջկա մասին,

Այս ձեռքերը նրան կպատահուեն.
 Թե զրպարտում են, ամենաքաջը
 Թող պատրիաստ լինի, պատասխան տալու:
 Արյան հոսանքը՝ դեռ չի դադարել.
 Իմ երակներում, ոչ էլ տարիքը
 Սպառել մտքիս կարողությունը.
 Բախտը չէ խլել հարստությունս,
 Ոչ էլ կարիքը. զրկել ինձ մոտիկ
 Բարեկամներից: Զրպարտիչները
 Ե՛վ միջոցների, և մտքի հնարք
 Կգտենն իմ մեջ, և՛ բազուկի ուժ,
 Ե՛վ ընկերների անպակասություն,
 Որոնց օգնությամբ
 Կմաքրեմ ես իմ հաշիվը նրանց հետ:
ՀԱՅՐ ՅՐԱՆՅԻՍԿ.— Սպասեք մի փոքր և Վոդեք, որ իմ
 Խորհուրդն այս գործում լինի առաջնորդ:
 Իշխաններն, աստից հեռացան դատերդ.
 Մեռած կարծելով. թող առ ժամանակ
 Նա Վթաքնված մնա, իսկ դուք հայտնեցեք,
 Թե նա մեռած է, և սուգ պահեցե՛ք
 Ու ձեր տոհմական դամբարանի վրա
 Կախեցեք սգո մի տապանագիր
 Եվ կատարեցեք բոլոր ծեսերը,
 Որոնք հատուկ են իսկական թաղման:
ԼՆՈՆԱՏՈ.— Իսկ ի՞նչ կլինի զրա արդյունքը:
ՀԱՅՐ ՅՐԱՆՅԻՍԿ.— Եթե այս բոլորը զուտ բերվի,
 Զրպարտությունը զղջման կփոխվի.
 Իսկ դա մեծ բան է: Սակայն այդ չէ լուկ
 Իմ նպատակը, այդ տարօրինակ
 Միջոցն ընտրելով ավելի մեծ շահ՝
 Եմ ակնկալում: Լսելով, որ նա
 Հենց մեղադրանքի պահին է մեռած,
 Բոլորն էլ կցավեն, կխղճահարվեն,
 Կողբան, կներեն: Աշխարհի բանը
 Այդ տեսակ է միշտ, որ ըստ արժանվույն

Չկեր գնահատում այն, ինչ այժմ ունենք
 Եւ վայելում ենք, բայց երբ կորչում է,
 Այն ժամանակ լոկ մենք մեծացնում ենք
 Նրա արժեքը, այն ժամանակ լոկ
 Հալտաբերում ենք նոր արժանիքներ,
 Որ չէինք տեսել, երբ մեր ձեռքումն էր:
 Այդպես էլ կլինի Կլավդիոյի հետ:
 Երբ նա կիմանա, որ նա մեռած է
 Ժր իսկ խոսքերի դաժան հարվածից,
 Նրա պատկերը քնքշորեն կսահի,
 Իր մտածության խոր գաղտնարանը,
 Եւ նրա լանձը ավելի չքնաղ
 Մի կերպարանքով, ավելի հուզիչ
 Կպատկերանա հոգու աչքերին,
 Քան երբ ապրում էր: Այն ժամանակ նա
 Կողբա, կսգա (եթե երեք նա
 Իրոք սիրել է) և դառն կափսոսա,
 Որ մեղադրել է, նույնիսկ կարծելով
 Որ մեղադրանքը իրավացի է:
 Դուք այդպես արեք, և մի՛ կասկածեք,
 Որ դործն ավելի հաջող կերպարանք
 Կստանա, քան ես այժմ կարող եմ
 Ակնկալել: Իսկ եթե ոչ մի ալ
 Նպատակի, քան այս՝ մենք շահանենք,
 Գոնե օրիորդի մահվան համբավը
 Նրա անպատվության բիծը կջնջի:
 Եթե մեր հույսերը չարդարանան,
 Թափքեր նրան (ինչպէս վայել է
 Նրա կոտորված անվան) փակ մենաստանում,
 Հեռու աչքերից, լեզվից, մտքերից
 Եւ անարգանքից:

ՔԵՆՆԴԻԻԿՏ. — Սինյոր Լեոնատո, լսե՛ք հայր սուրբի
 Խորհուրդները դուք: Թեպետև դիտեք
 Մտերմությունս և սերս իշխանի,
 Կլավդիոյի հանդեպ, սակայն երգվում եմ,

Որ ես այս գործում կլինեմ գաղտնապահ

Ու հավատարիմ, ինչպես ձեր հոգին

Ձեր մարմնի հանդեպ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Վշտի հորձանքում ամենաբարակ

Թելն անգամ կտանի ինձ իր հետեից:

ՀԱՅՐ ՖՐԱՆՅԻՍԿ.— Ուրեմն այդպես. այժմ բաժանվենք.

Այս տարօրինակ ցավի դարմանը

Թող տարօրինակ լինի նմանապես:

Դե՛, եկե՛ք, օրիորդ, մեռե՛ք, որպեսզի

Ապրեք դուք կրկին: Հարսանյաց օրը

Հետաձգված է, եղբք համբերող

Ու, երկայնամիտ:

Ամենքը գնում են, բացի Բենեդիկտից է Բեատրիչեից:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Օրիորդ Բեատրիչե, դուք այս ամբողջ ժամանակ
լաց էիք լինում:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Այո, և դեռ երկար ժամանակ պետք է լաց լինեմ:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Ես չէի ցանկանա այդ:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Այդ ձեր գործը չէ, ես իմ ազատ կամքովս եմ լա-
լիս:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Գիտեք ինչ, ես վստահ եմ, որ ձեր ազգականու-
հուն զրպարտել են:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Օ՛, որքան երախտապարտ կլինեի ես այն մար-
դուն, որը նրա արդար լինելը կապացուցեր:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Մի՞թե կա մի ճանապարհ նման՝ բարեկամություն
անելու համար:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Ճանապարհ չպտ կա, բայց բարեկամ՝ քիչ:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Մի մարդ կարո՞ղ է անել այդ:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Դա տղամարդու գործ է, բայց ոչ ձերը:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Ես աշխարհի վրա ամենից ավելի ձեզ եմ սիրում.
տարօրինակ բան չէ՞ այս:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Նույնքան տարօրինակ ինձ համար, ինչքան մի
բան, որի մասին զազափար չունեմ: Ես էլ նույնքան հաջողու-
թյամբ կարող էի ասել, սիրում եմ ձեզ աշխարհիս վրա ամեն
բանից ավելի. բայց մի հավատաք ինձ, թեև սուտ չեմ ասում:

- Ես ոչինչ չեմ խոստովանում, և ոչինչ չեմ ժխտում.— ազգակա-
նուհուս էմ խղճում:
- ԲՆՆԵԴԻԿՏ.**— Նրդվում եմ սրովս, Բեատրիչե, դուք սիրում եք ինձ:
- ԲՆԱՏՐԻՉԵ.**— Մի երդվեք դրանով, այլ կույ տվեք:
- ԲՆՆԵԴԻԿՏ.**— Նրդվում եմ սրանով, որ դուք սիրում եք ինձ, և
ես կստիպեմ կույ տալ այս սուրը նրան, ով կասի, թե ձեզ
չեմ սիրում:
- ԲՆԱՏՐԻՉԵ.**— Չլինի թե ինքներդ կույ տաք ձեռ խոսքերը:
- ԲՆՆԵԴԻԿՏ.**— Ոչ մի համեմով. ես հայտարարում եմ, որ սիրում
եմ քեզ:
- ԲՆԱՏՐԻՉԵ.**— Ուրեմն թող, աստված ների ինձ:
- ԲՆՆԵԴԻԿՏ.**— Ո՞ր մեղքի համար, սիրելի Բեատրիչե:
- ԲՆԱՏՐԻՉԵ.**— Դուք խոսքս կտրեցիք, և րջանիկ ժամին. ես հենց
ուզում էի հայտարարել, որ սիրում եմ ձեզ:
- ԲՆՆԵԴԻԿՏ.**— Հայտարարիր ամբողջ սրտովդ:
- ԲՆԱՏՐԻՉԵ.**— Սիրտս այնպես է լցված ձեր սիրով, որ տեղ չի
մնացել հայտարարության համար:
- ԲՆՆԵԴԻԿՏ.**— Դե, հրամայիր, ի՞նչ կարող եմ անել քեզ համար:
- ԲՆԱՏՐԻՉԵ.**— Սպանիր, Կլավդիոյին:
- ԲՆՆԵԴԻԿՏ.**— Նրբեք, եթե նույնիսկ աշխարհը ինձ տային:
- ԲՆԱՏՐԻՉԵ.**— Դու սպանում ես ինձ այդ մերժումով: Մնաս բա-
րով:
- ԲՆՆԵԴԻԿՏ.**— Կայ, սիրելի Բեատրիչե:
- ԲՆԱՏՐԻՉԵ.**— Ես գնացի, թեև այստեղ եմ— սեր չկա ձեր սրը-
տում.— ոչ, խնդրում եմ, թողեք ինձ:
- ԲՆՆԵԴԻԿՏ.**— Բեատրիչե...
- ԲՆԱՏՐԻՉԵ.**— Ես գնում եմ, ազնիվ խոսք:
- ԲՆՆԵԴԻԿՏ.**— Նախ լինենք բարեկամներ:
- ԲՆԱՏՐԻՉԵ.**— Ձեզ համար ավելի անվտանգ է բարեկամ լինել
ինձ հետ, քան կովել իմ թշնամու դեմ:
- ԲՆՆԵԴԻԿՏ.**— Մի՞թե Կլավդիոն քո թշնամի՞ն է:
- ԲՆԱՏՐԻՉԵ.**— Մի՞թե նա ամենակատարյալ սրիկան չէ, զրպար-
տելով, անարգելով, անպատվելով իմ ազգականուհուն: Օ՛հ, ին-
չո՛ւ ես տղամարդ չեմ: Ի՞նչ, խաբել խեղճ աղջկան, սպասել
մինչև այն րոպեն, երբ նրանց ձեռները պիտի միանային, և

հրապարակով խայտառակել քացարձակ զրպարտությամբ, անողորմ ռիսակալությամբ. օ՛հ, աստված իմ, ինչու ես տղամարդ չեմ, ես նրա սիրտը պատառ-պատառ կաների շուկայի հրապարակում և կլափեի:

ԲՆՆՆԴԻԿՍ.— Լսիր ինձ, Բեատրիչե...

ԲՆԱՏՐԻՉԵ.— Խոսե՛լ է մի տղամարդու հետ իր պատուհանից— հիմարություն:

ԲՆՆՆԴԻԿՍ.— Բայց, Բեատրիչե...

ԲՆԱՏՐԻՉԵ.— Իմ սիրելի Հերո, նա անարգված է, արատավորված, ոչնչացված...

ԲՆՆՆԴԻԿՍ.— Բեատ...

ԲՆԱՏՐԻՉԵ.— Իշխաններ և կոմսեր, խոսք չկա, իշխանական վրկայություն է, վայելչագեղ կոմս, շաքարեղեն կոմս, քաղցրիկ սիրահար, խոսք չկա: Օ, երանի ես տղամարդ լինեի նրա սիրուն, կամ մի բարեկամ, ունենայի, որ տղամարդ լինել իմ սիրուն: Բայց տղամարդությունը հալվել է ու դարձել կեղծ քաղաքավարություն, քաջություն՝ կեղծ հաճոյախոսություն և մարդկանց շաղակրատ լեզուն է լուկ մնացել: Հիմա միայն նա է Հերկուլեսի նման քաջը, ով սուտ է խոսում և երգում... Ափսոս, որ իմ ցանկությամբ տղամարդ չեմ կարող դառնալ, սակայն կմեռնեմ վշտից իբրև կին:

ԲՆՆՆԴԻԿՍ.— Հանգստացիր, սիրելի Բեատրիչե: Այս ձեռքս վկա, ես քեզ սիրում եմ:

ԲՆԱՏՐԻՉԵ.— Փոխանակ երգվելու, իմ սիրտ համար գործածիր այն մի այլ ձևով:

ԲՆՆՆԴԻԿՍ.— Հողուդ խորքում վստահ ես, որ կոմս Կլավդիոն զրպարտել է Հերոյին:

ԲՆԱՏՐԻՉԵ.— Այո, նույնքան վստահ, որքան ունեմ մի սիրտ և մի հոգի:

ԲՆՆՆԴԻԿՍ.— Բավական է: Խոսք եմ տալիս, ես նրան մենամարտի կկանչեմ: Համբուրում եմ ձեռքդ և հեռանում: Այս ձեռքս վկա, Կլավդիոն թանկ կվճարի ինձ: Երբ իմ մասին կլսեք, այն ժամանակ դատեցե՛ր: Գնա, մխիթարիր Հերոյին. ես կասեմ, որ նա մեռած է, այսպես ուրեմն, մնաս բարով: (Գնում է):

Մտնում են Հոն, Մահակ, Ժամկոչ՝ դատավորի երկար զգեստով
և մի պահակ Կոնրադի և Բորաշիոյի հետ:

ՀՈՆ.— Հավաքված են բոլորը:

ՄԱՀԱԿ.— Է՛յ, մի աթոռ և բարձ ժամկոչի համար:

ԺԱՄԿՈՉ.— Ուլքե՞ր են շարագործները:

ՀՈՆ.— Ես եմ ու իմ օգնականը:

ՄԱՀԱԿ.— Պարզ է, մենք ենք գործելու հարցաքննությունը:

ԺԱՄԿՈՉ.— Բայց ուլքե՞ր են հանցավորները, որ պիտի հարցա-
քննվեն: Թող կանգնեն ավագ ոստիկանի առաջ:

ՀՈՆ.— Այո, իհարկե, թող կանգնեն իմ առաջ: Անունդ ի՞նչ է,
բարեկամ:

ԲՈՐԱՉԻՈ.— Բորաշիո:

ՀՈՆ.— Խնդրեմ գրեք—Բորաշիո,— իսկ ձե՛րը, բարի պտուղ:

ԿՈՆՐԱԴ.— Ես ազնվական եմ, պարոն, և ահուհա Կոնրադ է:

ՀՈՆ.— Գրիր— պարոն ազնվական Կոնրադ,— աբրոններ, դուք
աստված ճանաչո՞ւմ եք:

ԿՈՆՐԱԴ. ԵՎ ԲՈՐԱՉԻՈ.— Այո, պարոն, հուսով ենք:

ՀՈՆ.— Գրեք, նրանք հուսով են, որ աստված ճանաչում են—
բայց առաջ գրեցեք աստված, որովհետև աստված մի արասցե,
որ ասածու անունը այսպիսի սրիկաներից հետո գրվի: Տղաներ,
արդեն ապացուցված է, որ դուք ձեր վարքով լավագույն անըզ-
գամներից հետ չեք մնում և շուտով այդ պարզ կլինի ամենքի
համար, ի՞նչ կասեք դուք ձեր մասին:

ԿՈՆՐԱԴ.— Մենք կասենք, պարոն, որ ձեր ասածը չենք:

ՀՈՆ.— Շատ խելոք տղա է երևում, գլուխս վկա, բայց ձեռքիցս
չի ազատվի—եկ այստեղ, բարի պտուղ, քո ականջին բան պի-
տի ասեմ, պարոն, ես ասում եմ քեզ, որ այնպիսի կարծիք կա,
թե դուք անզգամ սրիկաների մեկն եք:

ԲՈՐԱՉԻՈ.— Պարոն ես էլ կասեմ, որ մենք ձեր ասածը չենք:

ՀՈՆ.— Լավ, մի կողմ կանգնիր, աստված վկա, սրանք խոսքերը
մեկ են արել: Գրեցի՞ք, որ նրանք մեր ասածը չեն:

ԺԱՄԿՈՉ.— Պարոն ավագ ոստիկան, այդ ճանապարհով չեն

հարցաքննում, դուք պետք է նախ կանչեք սրանց մեղադրող պահակներին:

ՀՈՆ.— Հա, ողորմի ձեր հորը, այդ ճանապարհը ավելի կարճ է: Թող պահակներն առաջ գան: Տղերք, հրամայում եմ ձեզ, իշխանի անունով, մեղադրեցեք այս մարդկանց:

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՀԱԿ.— Այս մարդն ասում էր, պարոն, որ Դոն խուանը, իշխանի եղբայրը, խաբեբայի մեկն է:

ՀՈՆ.— Գրիբ—իշխան խուանը խաբեբայի մեկն է, տեսնում եք, սա պարզ դավաճանություն է, մի իշխանի եղբորը խաբեբա անվանելը...

ԲՈՐԱՋԻՈ.— Պարոն ավագ ոստիկան...

ՀՈՆ.— Լոիր, մարդ, աստված սիրես, քո կերպարանքը ինձ դուր չի գալիս, քեզ ուղիղն եմ ասում:

ԺԱՄԿՈՉ.— Ուրիշ էլ ի՞նչ էր ասում:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՀԱԿ.— Հա, ասում էր, որ հազար դուկատ է ստացել

Դոն խուանից օրիորդ Հերոյին սուտ մեղադրելու համար:

ՀՈՆ.— Չտեսնված ավազակություն:

ՄԱՀԱԿ.— Այո, պատարագը վկա, այդպես է:

ԺԱՄԿՈՉ.— Էլ ուրիշ ի՞նչ:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՀԱԿ.— Այս է բոլորը:

ԺԱՄԿՈՉ.— Այդ էլ շատ է, պարոններ, ժխտել չեք կարող: Դոն խուանն այս առավոտ ծածուկ փախել է. Հերոն ճիշտ այդ ձևով մեղադրվեց, ճիշտ այդ ձևով էլ մերժվեց և դրա՝ վշտից հանկարծամահ եղավ: Պարոն ավագ ոստիկան, թող այս մարդկանց կապեն և բերեն Լեոնատոյի մոտ. ես առաջուց կերթամ և ցույց կտամ նրան արձանագրությունը:

ՀՈՆ.— Դե, թող պինդ կապեն:

ՄԱՀԱԿ.— Դրեք ձեռնակապերը:

ԿՈՆՐԱԴ.— Դեն, իշի գլուխ:

ՀՈՆ.— Մեղա քեզ աստված, ո՞ւր է ժամկոչը, թող գրի, որ իշխանի պաշտոնյան իշի գլուխ է: Դե, կապեցեք սրանց, փուշ շան որդի:

ԿՈՆՐԱԴ.— Դեն, էշ-ավանակ:

ՀՈՆ.— Ի՞նչ, դու կասկած¹⁾ չունես իմ պաշտոնիս, դու կասկած

1) Ուզում է ասել՝ ակնածանք, հարգանք:

չունես իմ տարիքիս: Ափսոս ժամկոչը այստեղ չէ, որ գրեր ինձ էջ-ավանակ,— բայց, պարոններ, մտներդ պահեցեք, որ ես էջ-ավանակ եմ, թեև դա արձանագրության մեջ չկա, բայց շմոռոնաք, որ ես էջ-ավանակ եմ: Չէ, սրիկա, դու արժանապատիվ ես, իմ բարի վկայությունը այդ ցույց կտա: Ես խելոք մարդ եմ, և մանավանդ պաշտոնյա, և մանվանդ գերդաստանի տեր, և մանավանդ այս քաղաքի շենքով-շնորհքով քաղաքացիներից մեկը, որը գիտե օրենքները, հասկանում ես, փող էլ ունի բավական, հասկացա՞ր, գտի՞ր ինձ նման մարդ, որ շատ բան է կորցրել, բայց էլի երկու ձեռք զգեստ ունի և տունը ամեն ինչ կարգին, գեղեցիկ, շուրս տարեք դրան:— Ափսոս, որ շարձանագրեցին, որ ես էջ-ավանակ եմ:

Գնում են:

ԱՐԱՐԱՎԱԾ ՀԵՆՐԻՐՈՐԻ

ՏԵՍԱՐԱՆ առաջին — *Լեոնատոյի տան առաջ*

Մտնում են Լեոնատո և Անտոնիո

ԱՆՏՈՆԻՈՒ. — Այդպես անելով, կսպանեք դուք ձեզ,
Խելացի բան չէ անձնատուր լինել

Ձեզ տանջող վշտին ձեր խել անձի դեմ:

ԼԵՈՆԱՏՈՒ. — Աղաչում եմ քեզ, թո՛ղ խրատները,
Որոնք ընկնում են իմ քականջները

Նույնքան անօգուտ, որքան հեղուկը

Մաղի մեջ. բավ է, ինձ խորհուրդ մի՛ տար,

Կամ թող ինձ սիրտի միայն նա, որի

Վիշտն հավասար է սևտրական ցավիս:

Բե՛ր այստեղ մի հայր, որը սիրում էր

Նո՛ւրի՞նչ: Կաթոգին, որքան, ես էի

Սրբում զավակիս, որի բերկրանքը

Ցնդեց իմիս պես, և ասա նրան,

Որ ինձ խրատ տա: Չափի՛ր նրա կսկիծն

Երկայնքով, լայնքով, իմ վշտի վրա,

Եթե կետ առ կետ հավասար լինի,

Ձեռով, ծավալով, մանրամասներով,

Ու եթե այդ մեկն սկսի ծիծաղել,

Շոյել միրուքը և ասել վշտին՝

«Քնա, հեռացիր», լացի փոխարեն

Ցնծությամբ կանչի, ցավը կարկատի

Սուր առականքով, վիշտը հարբեցնի

Խրախճանքներով, — բեր նրան ինձ մոտ,

Նրանից վերջնեմ համբերության դաս:

Բայց այդպիսի մարդ չկա՝ աշխարհում.

Քանզի, եղբայր իմ, մարդիկ կարող են

խորհուրդներ տալ և մխիթարել լոկ

Այն ցավի համար, որ չեն զգացել

Իրենց խնձի վրա, բայց ճաշակելով,

Նրանց խորհուրդը կրթի է փոխվում.

Կատաղությունը անկարելի է

Դարմանել խրատով, զսպել խենթությունը

Մետաքսյա թելով, ցավը՝ լամոքել

Օղով, և հոգևարքը բառերով:

Ոչ, ո՛չ, դա մարդկանց արհեստն է՝ խոսել

Համբերությունից, երբ ուրիշները

Գալարվում են ծանր վշտի բեռն տակ,

Սակայն չկա մարդ, որ կարող լինի

Սառն խորհուրդներ տալ, երբ ինքն է կրում

Նույն տառապանքը: Ուրեմն ինձ խորհուրդ

Մի՛ տար դու ալիս. ցավս ավելի բարձր

է աղաղակում, քան խրատները:

ԱՆՏՈՆԻՌ.— Ուրեմն չափահաս մարդիկ ոչնչով

Չե՛ն զանազանվում երեսաններից:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Խնդրում եմ, լռի՛ր, միս ու արյունով

Տղամարդ եմ ես. դեռես չի եղել

Մի փիլիսոփա, որ համբերությամբ

Կարենար տանել լատամնացավը,

Թեև գրել է նա աստվածների

Անալլալ ոճով և արհամարհել

Ձախորդությունը:

ԱՆՏՈՆԻՌ.— Գոնե չաղետի ողջ ծանր բեռը

Քեզ վրա մի՛ առ: Նրանք էլ թող տուժեն,

Որ պատճառ եղան քո անբախտություն:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Իրավացի ես, այդպես էլ կանեմ:

Սիրտս ասում է՝ անմեղ է Հերոն,

Նրան զրպարտել են: Եվ թող Կլավդիոն

Այդ բանն իմանա, իշխանը նույնպես

Եվ բոլոր նրանք, որ անպատվեցին:

Նրա անունը:

ԱՆՏՈՆԻՈՒ.— Իշխանն ո՞վ Կլավդիոն այստեղ են գալիս
Աճապարանքով:

Մտնում են իշխանը և Կլավդիոն:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Բարի օր, բարև,

ԿԼԱՎԴԻՈՒ.— Բարև երկուսիդ:

ԼԵՈՆԱՏՈՒ.— Լսե՞ք ինձ, պարոններ:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Մենք շտապում ենք, Լեոնատ:

ԼԵՈՆԱՏՈՒ.— Շտապում ե՞ք, հա՛, իշխան, դե՛ լավ լավ.

Գնա՞ք բարով, ուրեմն, այդքան շտապո՞ւմ եք,

Լա՛վ, բոլորը մեկ է...

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Մի՞ կռվեք մեզ հետ, բարի ծերունի:

ԱՆՏՈՆԻՈՒ.— Եթե կռվելով նա կարողանար

Հատուցում ստանալ, մեզանից մեկը

Պիտի տապալվեր:

ԿԼԱՎԴԻՈՒ.— Ո՞վ է անպատվել:

ԼԵՈՆԱՏՈՒ.— Դո՛ւ ես անպատվել, դու, ով խաբեբա,

Զուր ես ձեռքդ տանում թրիդ դաստակին,

Ես չեմ վախենում:

ԿԼԱՎԴԻՈՒ.— Զորանա ձեռքս, թե չուզի սպառնալ

Զեր այդ տարիքին, մտքովս չի անցել

Զեռքս թրին տանել:

ԼԵՈՆԱՏՈՒ.— Սո՛ւ, երիտասարդդ, մի՛ ծաղրիր դու ինձ,

Ես ո՛չ ցնդած եմ և ո՛չ էլ հիմար,

Որ օգտվելով իմ ծերությունից,

Պարծենամ, լսեմ, թե ջահել օրիս

Ինչե՛ր եմ արել, Կամ ի՞նչ կանեի,

Եթե չլինեի տարիքս առած:

Գիտցի՛ր, Կլավդիո, դու այնքան խորն ես

Անպատվել անմեղ զավակիս և ինձ,

Որ ստիպված եմ մի կողմը դնել

Տարիքիս վայել ծանր պատկառանքը,

Ճերմակ մազերով ու բեկված մարմնով

Մարտակոչ կարդալ քեզ իբր տղամարդ:

Ահա ասում եմ, անմեղ զավակիս

Դու զրպարտեցիր, զրպարտությունդ

Սուսերի նման ծակեց նրա սիրտը,
Այժմ նա պառկած է նախնիների հետ
Մի գերեզմանում, ուր երբեք չթաղվեց
Սև նախատինքը, բացի այս դեպքից,
Որի պատճառը քո նենգությունն է:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Իմ նենգությունը:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Այո, քո՛նը, Կլավդիոս, քոնը լատում եմ:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Դուք ճիշտ չեք ասում, ծերունի:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Իշխա՛ն,

Ես կապացուցեմ նրա մարմնի վրա,
Եթե հանդգնի, շնայած իր ճարպիկ
Սրախաղության, ծաղիկ հասակին
Եվ կայտառության:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Հեռու ինձանից, ձեզ հետ գործ չունեմ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ի՞նչ, հրաժարվո՞ւմ ես, դու սպանեցիր

Իմ երեխային, եթե ինձ սպանես,

Գոնե տղամարդ սպանած կլինես:

ԱՆՏՈՆԻՌ.— Նա մեզ երկուսիս պիտի սպանի, երկու տղամարդ.

Հոգ չէ առաջինն ումը կսպանի,

Թող նախ ինձ հաղթի, թող պատասխան տա,—

Արի՛ հետևիցս, արի՛, այ տղա,

Եկ պարոն լակոտ, մի լավ ծեծեմ քեզ,

Որ սրախաղությունդ իսկույն մոռանաս,

Չէ՛, պիտի ծեծեմ, ազնվականի

Պատիվս վկա:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Եղբայր...

ԱՆՏՈՆԻՌ.— Դու մի՛ խառնվիր, վկա է աստված,

Որ սիրում էի եղբորս աղջկան,

Բայց նա մահացավ սրիկաների

Չարախոսությանը: Նրանք վախենում են

Ճակատ առ ճակատ պատասխան տալու,

Նույնքան, որքան ես թունավոր օձի

Լեզուն բռնելու. կնամաբդինե՛ր,

Պոռոտախոսներ, կաթնակեր լակոտ,

Քնձոտ կապիկներ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Եղբայր Անտոնիո՛...

ԱՆՏՈՆԻՈՒ.— Դու սուս կաց, այ մարդ, ես նրանց գիտեմ,
Նրանց կշիռը մինչ վերջին մսխալն...
Սնապարծ, լկտի, նորաձևության
Սաստիկ սիրահար, շոխորտացողներ,
Որոնք ստում են, կեղծում, խարդախում,
Ծաղրում, դրպարում. քայլում իբր արևոյ,
Արտաքուստ առնում սարսափելի տեսք,
Մեծ խոսքեր բրդում, թե ինչպես իրենց
Թշնամիներին կջախջախեն,
Թե կարենալին: Այդ է բոլորը:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Բայց, եղբայր Անտոնիո՛ւ...

ԱՆՏՈՆԻՈՒ.— Թո՛ղ, քո գործը չէ՛, դու մի՛ խառնվիր,
Ես մենակ նրա ապուրը կեփեմ:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈՒ.— Ազնիվ պարոններ, մենք չենք ցանկանում
Ձեր զայրույթն գրգռել: Սիրտս ցավում է
Ձեր աղքատ համար, բայց պատիվս վկա,
Որ մեղադրանքը նրա նկատմամբ
Եղել է ստույգ և հաստատված է
Ապացույցներով:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Իշխա՛ն, ով իշխա՛ն...

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈՒ.— Ես ձեզ չեմ լսի:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ձե՛ք ուզում, դե լավ, գնանք, եղբայր իմ,
Կկարողամ ևս ինձ լսել տալ:

ԱՆՏՈՆԻՈՒ.— Եվ պետք է լսեն, այլնպես մեզնից
Մեկն ու մեկը խիստ պիտի զղջա...

Գնում են Լեոնատո և Անտոնիո:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈՒ.— Տես, տես, մեր փնտրած մարդն ինքն իր ոտքով
Այստեղ է գալիս:

Մտնում է Բենեդիկտո

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Դե՛, ասեք տեսներ, սինյոր, ի՞նչ լուր:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Բարի օր, իշխան:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈՒ.— Բարի եկաք, սինյոր, բիշ տոտջ հասնեիք, հա-
մարչա մի կոիվ պիտի բաժանեիր:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Քիչ էր մնում երկու անատամ ծերուկ մեր երկսիս քթերը կրծեին:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈՒ.— Լեոնատոն ու իր եղբայրը: Ի՞նչ ես կարծում դու, եթե բանը կովի հասներ, մենք նրանց համար շատ ջահել չէի՞ք լինի:

ԻՆՆԵՐԻԿՏ.— Անարդար կովի մեջ իսկական քաջությունը կորչում է. ես եկել եմ ձեզ փնտրելու:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Մենք էլ քո հոտից ենք ման գալիս. մի անտանելի տխրություն պատել է մեզ և ուզում ենք մի կերպ ազատվել նրանից, մի քո սրամտությունը գործի չդնե՞ս:

ԻՆՆԵՐԻԿՏ.— Սրամտությունս պատյանումն է, ուզո՞ւմ եք հանեմ:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈՒ.— Ի՞նչ է, խելքդ կողքի՞ցդ ես կախում:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Ոչ ոք այդպիսի բան չի արել, թեև կան շատերը, որոնք իրենց խելքի կողքից են կախված. դե, լավ, հանիր գործիքդ պատյանից, ինչպես անում են երաժիշտները և նվագիր, ուրախացրու մեզ:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈՒ.— Ազնիվ խոսք, նա գունատ է երևում: Հիվա՞նդ ես, թե բարկացած:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Քաջ կաց, բարեկամ, ասում են հոգսը նույնիսկ կատվին է սպանում, իսկ դու մե՞ք բավականաչափ ուժ ունես հոգսը սպանելու համար:

ԻՆՆԵՐԻԿՏ.— Պարոն, ես ձեր սրամտությանը կդիմավորեմ բաց առաքելու, երբ դուք գրոհեք ինձ վրա՝ խնդրում եմ՝ ուրիշ նյութի անցեք:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Լավ, ուրեմն, սրան մի ուրիշ նիզակ տվեք, այս վերջինիս կոթը ջարդվեց:

ԴՈՆ ՊԵՏՐՈՒ.— Արևի լույսը վկա, նրա դեմքի՝ գույնը գնալով փոխվում է. իմ կարծիքով, նա սաստիկ զայրացած է:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Եթե զայրացած է, նա գիտե ինչպես են գոտին շուռ տալիս:

ԻՆՆԵՐԻԿՏ.— Ձեզ ականջին մի բան ասե՞մ:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Աստված փրկե ինձ մարտահրավերից:

ԻՆՆԵՐԻԿՏ.— Դուք սրիկա եք,— հանաք չեմ անում, ես այդ կհաստատեմ ինչ ձեռք ու կուղեք, ինչ զենքով ու կուղեք, ինչ ժամանակ ո՞ր կուղեք: Տվեք ինձ բավարարություն, եթե ոչ՝ ես ի

- լուր թաշխարհի կծանուցեմ ձեր վախկոտությունը: Դուք սպանեցիք մի չքնաղ օրիորդի և նրա մահը որպես ծանր բեռ պետք է ընկնի ձեզ վրա: Ես սպասում եմ ձեր պատասխանին:
- ԿԼԱՎԴԻՒՆ.—** Կա՛մ, ես ընդունում եմ ձեր հրավերը և հույս ունեմ, որ ճաշկերույթը շքեղ կլինի:
- ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.—** Ինչպես, խնջո՞ւյք, խնջո՞ւյք:
- ԿԼԱՎԴԻՒՆ.—** Այո, և ես շնորհակալություն եմ հայտնում նրան նա ինձ հրավիրեց հորթի գլուխ և որձատ արևո՞ր տառելու, եթե ես չկարողանամ դրանք գեղեցիկ կերպով մաս-մաս անել, այն ժամանակ ասացեք, որ դանակս բանի պետրոսյան չէ, վայրի արևո՞ր էլ է՝ լինելու:
- ԲԵՆԵԴԻԿՏ.—** Պարոն, ձեր սրամտությունը թեթի քայքե ունի, լավ է գնում:
- ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.—** Ես քեզ կպատմեմ, ինչպես Բեատրիչեն գովում էր քո սրամտությունն անցյալ օրը: Ես ասացի, որ դու շատ նուրբ միտք ունես. «Ճշմարիտ է, ասաց նա, նուրբ ու պատիկ»: Ոչ, ասացի ես, մեծ միտք է, «Ճիշտ է, ասաց նա, մեծ ու խոշոր»։ Չէ, ասում եմ ես, բարի միտք անի, «Իրավ է, ասում է նա, մարդու վնաս չի տալիս»։ Չէ, ասում եմ ես, խելոք մարդ է. «Անշուշտ, մարդը խելոք է»։ «Չէ, ասում եմ, լեզուներ դիտե»։ «Դրան հավատում եմ, ասում է, որովհետև նա ինձ մի բանի համար երդում տվեց երկուշաբթի գիշերը և երդումը կերպով հրեքշաբթի առօրեուտը, ահա արդեն մի ղույթ լեզու, ահա արդեն երգու լեզու»։ Այսպես նա մի ամբողջ ժամ խոսում էր քո մասին, քո անհատական արժանիքներն այլանդակելու՜, Կեղեթյուրեւով, բայց վերջիվերջո նա եզրակացրե՛ղ մի խոր հոգոց հանելով, որ դու Խալիլայի ամենաընտիր ներուստարդն ես:
- ԿԼԱՎԴԻՒՆ.—** Որից հետո դառն լաց եղավ և առաջ, որ իր համար միևնույն է:
- ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.—** Այո, ճշմարիտ է, նա աչք տառց, բաց՝ ախուռ-մենայնիվ, եթե Բեատրիչեն, մահում չափ չտտեր նրան, պիտի սիրեր կատաղի սիրով—ծերունու ազդիկը մեղ բոլորը ասել է:
- ԿԼԱՎԴԻՒՆ.—** Բոլորը, բոլորը, նաև այն, ինչ ինչպես աստված տեսավ նրան, երբ նա թաքնված էր պարտեղում:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Բայց ե՞րբ ենք մենք վայրի ցուլի եղջյուրները անկելու ուշիմ Բենեդիկտի ճակատին:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Այո, և տակը գրելու «Այստեղ ապրում է Բենեդիկտ անունով ամուսնացած մի մարդ»:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Մնաս բարով, երիտասարդ, ձեզ հայտնի է իմ միտքը. ես յայժմ թողնում եմ ձեզ շարունակելու ձեր զվարճախոս տրամադրությունը, ձեր կատակները պոռոտախոսների թրի հարվածների նման են, որոնք, փառք ասած, ոչ ոքի չեն խոցում: Իշխան, ձեր բարությունների համար ընդունեցեք իմ շնորհակալությունը, ես ստիպված եմ բաժանվել ձեզանից, ձեր խորթ եղբայրը փախել է Մեսինայից, դու՛ք միասին սպանեցիք մի չքնաղ ոճ անմեղ օրիորդի: Ինչ վերաբերում է այս անբեղ պարոնին, ես և նա դեռ կհանդիպենք, մինչ այդ խաղաղությունը նրա հետ: Գնում է:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Լուրջ էր խոսում կարծես:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Խորապես լուրջ, և ես վստահացնում եմ ձեզ, Բեատրիչեի սիրո համար:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Եվ մենամարտի հրավիրե՞ք թեղ:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Միանգամայն անկեղծորեն:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Զվարճալի բան է մարդը, երբ հազնում է բաճկոնն, ու անդրաժարտիքը, բայց խելքը տանն է մոռանում:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Այդ դեպքում նա մի հսկա է կապիկի հետ համեմատած, բայց կապիկն էլ գիտնական է նման մարդու հետ համեմատած:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Բայց, կայ, թող տեսնեմ, խնդիրը լուրջ է, նա չասա՞ց, որ եղբայրս փախել է:

Մտնում են Հոն, Մանակ, պահակներ Կոնրադի և Բորաչիոյի հետ:

ՀՈՆ.— Գնանք, գնանք, պարոն, եթե արդարադատությունը չկարողանա խելքի բերել ձեզ, նշանակում է, նրա կշեռքը սխալ է ցույց տալիս: Այո, ինչքան էլ դուք անիծյալ խաբեբա լինե՞ք, մեր ձեռքից չեք պրծնի:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Այս ի՞նչ է, եղբորս ծառաներից երկուսը կապված, մեկն է՛վ Բորաչիոն է:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Հարցրեք, իշխան, ի՞նչ է նրանց հանցանքը:

ԴՈՆ ՊԵՆԴՐՈ.— Պարոններ, ի՞նչ հանցանք են գործել այս մարդիկ:

ՀՈՆ.— Ճիշտն ասած, պարոն նրանք կեղծ մատենություն են գործել. բացի այդ, ստեր են խոսել, վրա երկրորդ, նրանք զրպարտիչներ են, վրա վեցերորդ և վերջին, արատավորել են մի օրիորդի անունը, վրա երրորդ, նրանք ճշտել են անճիշտ բաներ, և որպես եղբայրակույժ, նրանք ստախոս խաբեբաներ են:

ԴՈՆ ՊԵՆԴՐՈ.— Առաջին, ես հարցնում եմ քեզ՝ ինչ են արել, վրա երրորդ, ես հարցնում եմ քեզ՝ ինչ է նրանց հանցանքը, վրա վեցերորդ և վերջին, ինչու են ձերբակալված, և որպես եղբայրակույժ, ինչո՞ւմ եք մեղադրում նրանց:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Ճիշտ տրամաբանություն՝ բոլոր կանոնների համաձայն, թափափ խոսք, նույն իմաստը բազմազան ձևերով զուգված:

ԴՈՆ ՊԵՆԴՐՈ.— Ի՞նչ հանցանք եք գործել, տղաներ, որ այդպես կապված եք և պատասխանատվության կանչված, այս ուայալ ավագ ոստիկանը այնքան ճարտար է խոսում, որ դժվար է նրան հասկանալ, ի՞նչ է ձեր մեղքը:

ԲՈՐԱՋԻՌ.— Ազնիվ իշխան, մի թողնեք, որ ինձ տանեն նորից հարցաքննելու, դուք լսեցեք ինձ, և թող այս կոմսն սպանի ինձ: Ես մոլորեցրել եմ ձեր իսկ սեփական աչքերը. այն, ինչ ձեր երկուսի իմաստությունը չկարողացավ հայտարարել, այս ծանծաղ ապուշները լույս աշխարհ հանեցին, նրանք գիշերով պատահամամբ լսեցին իմ խոսակցությունն այս մարդու հետ, որին ես հայտնում էի, թե ինչպես Դոն Խուանո՝ ձեր եղբայրը դրդել էր ինձ զրպարտելու օրիորդ Հերոյին, թե ինչպես ձեզ բերել էին այգին և դուք այնտեղ տեսել էիք ինձ սիրաբանելիս Մարգարիտի հետ, որը հագել էր Հերոյի զգեստը, թե ինչպես դուք վճռել էիք խայտառակել նրան հարսանիքի ժամանակ: Իմ ստորությունն արձանագրված է, ես կգերադասեմ կնքել այն իմ մահով, քան կրկնել ամոթալի պատմությունը: Օրիորդը մեռավ իմ և իմ տիրոջ սուտ մեղադրանքի պատճառով—և կարճ ասած, ես ոչինչ չեմ ցանկանում, բացի սրիկային արժանի վարձատրությունից:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Երկաթի նման շէն միւլում արդյոք

Սրա խոսքերը քո արյունի մէջ:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Թույն էի խմում, երբ այդ բառերը

Արտասանում էր:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Ուրեմն եղբայրս է դրդել քեզ անել

Այդ նենգությունը:

ԲՈՐԱՋԻՈ.— Այո, և առատ վարձատրել է ինձ

Դրա փոխարեն:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Ոտքից մինչև գլուխ նենգություն է նա,

Եվ փախուստ տվել իր ստոր գործը

Անելուց հետո:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Իմ չքնաղ Հերոս, ահա քո պայծառ

Պատկերը նորից կանգնում է իմ դէմ

Ճիշտ այնպես, ինչպես առաջին անգամ,

Երբ սիրեցի քեզ:

ՀՈՆ.— Դե՛ տարեք հայցվորներին. մեր ժամկոչը արդեն ղեկու-

ցած կլինի սինյոր Լեոնատոյին բանի էությունը: Իսկ դուք, բա-

րեկամներ, շմոռանաք, հաստատելու, երբ տեղն ու ժամանակը

դա, որ ես էշ-ավանակ եմ:

ԲՈՐԱՋԻՈ.— Ահա գալիս է սինյոր Լեոնատոն և ժամկոչն էլ հետը:

Մտնում են Լեոնատո և Անտոնիո ժամկոչի հետ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ո՞րն է սրիկան. թողեք, որ նայեմ

Նրա աչքերին, որպեսզի եթե

Նրա նմանին մի տեղ հանդիպեմ,

Խուսափեմ նրանից, ո՞ր մեկն է, յստե՛ք:

ԲՈՐԱՋԻՈ.— Ուզում եք տեսնել ձեզ վնասողին՝

Նայեցեք ինձ վրա:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Դո՛ւ ես, անզգամ, որ զազիր շնչովդ

Սպանեցիր իմ անմեղ զավակին:

ԲՈՐԱՋԻՈ.— Ես եմ, միայն ես:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ոչ, ո՛չ, խաբեբա, դու զրպարտում ես

Սեփական անձդ. այստեղ կանգնած են

Մի զույգ պատվավոր ազնվականներ,

Երրորդը փախել է, որոնց ձեռքերը
հառն են լայս գործին:

Շնորհակալ եմ ձեզ, ո՛վ իշխաններ,
Որ պատճառ եղաք աղջկաս մահվան.

Արձանագրեցեք այդ ձեր արժանի
Գործերի շարքում. նվազ քաջությամբ

Ձէ կատարված այդ, եթե մոռածք:

ԿԼԱՎԴԻՒՌ.— Չգիտեմ ինչպես կարող եմ ներում
հնդրել ձեզանից, բայց պետք է խոսեմ.

Ինքներդ ընտրեցեք ձեր վրեժի ձեր
Եվ սահմանեցեք խստադույն պատիժն—

Իմ մեղքի համար, որ հնար է մտածել,
Թեև իսկապես ես չեմ մեղանշել,

Այլ խաբված եղել:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Հոգիս է վկա, ես նմանապես,

Սակայն այս բարի ծերունո՞ւ սիրտը

Սփոփելու համար, պատրաստ եմ կրել

Բեռն լամենածանր, որ նա կդնի

Ուսերիս վրա:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Անկարող եմ ես հրամայել ձեզ,

Որ հարություն տաք դուք իմ աղջկան.

Այդ անհնար է. բայց ես խնդրում եմ

Ձեզ երկուսիդ էլ, որ հայտարարեք

Ամբողջ քաղաքում, թե մեռավ անմեղ,

Եվ եթե ձեր սերն կարող է ոգել

Տխրագին տողեր՝ մի տապանագիր

Կախեցեք նրա շիրիմի վրա

Ու երգեցեք այն նրա աճյունին,—

Այս գիշերն այդպես,— իսկ վաղն առավոտ

Եկեք իմ տունը, և քանի որ դուք,

Ձեզաք իմ փեսան, եղե՛ք ազգականո՞ւ.

Մի աղջիկ ունի եղբայրս հարազատ,

Մեռած զավակիս գրեթե պատկերը,

Նա է երկուսիս միակ ժառանգը,

Տվեք դուք նրան՝ այն իրավունքը.

Ինչ պիտի տայիք հորեղբոր դստեր,—

եվ ի՛մ վրեժը լուծված կլինի:

ԿԼԱՎԴԻՌ.— Օ՛հ, ազնիվ պարոն, ձեր բարությունը

Արցունք է քամում իմ գույգ աչքերից.

ես ընդունում եմ ձեր խռաջարկը,

եվ այսուհետև դժբախտ կլավդիոյի

Հետ դուք վարվեցեք, ինչպես կամենաք:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Վաղ առավոտյան ես կսպասեմ ձեզ,

Այժմ թողնում եմ ձեզ: Այս անգամին

Երես առկերես պետք է խոսեցնել

Մարգարիտի հետ, որը անկասկած

Իր մասը ունի այս չափ գործի մեջ,

Վարձված լինելով ձեր եղբոր կողմից:

ԲՈՐԱԶԻՌ.— Ո՛չ, հոգիս վկա. նա անտեղյակ է,

Նույնիսկ չպիտեր, թե ինչ էր անում,

Երբ խոսում էր հետս: Նա միշտ եղել է

Պարկեշտ և ազնիվ, որքան ես գիտեմ:

ՀՈՆ.— Բացի այդ, պարոն (թեև դա սևով գրած չէ սպիտակի վրա), այս հույցվորը¹⁾, այս անզգամը ինձ էշ-ավանակ կոչեց: Խնդրում եմ չմոռանաք այդ հիշել նրա պատիժը որոշելիս: Նմանապես, պահակը լսել է, որ նրանք խոսելիս են եղել ինչ որ Ֆաստիկ²⁾ մասին, որ ալիանջին բանալի է դնում, որից մազերի մի փունջ է կախված, և աստուծո անունով դրամ է փոխվերցնում, միշտ այդպես է լանում և երբեք չի վերադարձնում, դրա համար էլ հիմա մարդիկ քարոսիրտ են դարձել և աստուծու սիրուն դրամ փոխ չեն տալիս, խնդրում եմ, այս կետը ևս քննեցեք:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Շնորհակալ եմ քո հոգատարության և ազնիվ ջանքերի համար:

ՀՈՆ.— Ձերդ ազնվությունը խոսում է մի շատ երախտապարտ և պատկանելի երիտասարդի պես, աստուծով մխիթարվեք:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ահա քո նեղության համար:

ՀՈՆ.— Աստված չեն պահե:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Գնա, ես քեզ ազատում եմ բանտարկյալների հսկողությունից, շնորհակալ եմ:

¹⁾ Ուղում է ասել «հանցավորը»:

ՀՈՆ.— Ես թողնում եմ այս սրիկան խաբեբային՝ ձերդ չազնվու-
թյան հետ և խնդրում եմ ձեր ազնվությունը պատժել ի՞նչն իբ-
րև օրինակ յայլոց։ Աստված պահե ձերդ ազնվությունը, չաստ-
ված առողջություն տա ձեզ, խոնարհաբար բաժանվում եմ ձեզա-
նից մեկնելու, և եթե ցանկալի է նորից մի օրախ հանդիպում,
թող աստված փրկե, — գնանք, չարեան։

Հոնը և Մահակը գնում են։

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ուրեմն, մինչև վաղը, պարոններ, զնաք բարով։

ԱՆՏՈՆԻՈ.— Մնաք բարով, պաշտոններ, մենք սպասում ենք ձեզ
վաղը։

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Ապահով եղեք։

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Այս գիշեր սուգ կանեմ, Հերոլի համար։

Դոն Պեդրո և Կլավդիո գնում են։

ԼԵՈՆԱՏՈ.— (Պահակներին) Բերեք այս մարդկանց, մենք կխո-
սենք։ Մարգարիտի հետ, թե ինչպես է ծանոթացել այս սրիկային։

Գնում են։

Տեսարան երկուրդ — Լեոնատոլի այգին։

Մտնում են տարբեր կողմերից Բենեդիկտ և Մարգարիտ։

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Խնդրում եմ, սիրելի Մարգարիտ, ինձ մի չավու-
թյուն արեք, օգնելով ինձ խոսակցելու Բեատրիչի հետ։

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Լավ, բայց դուք էլ ինձ կխոստանա՞ք գրել մի
սոնետ իմ գեղեցկությունը գովերգելու համար։

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Այնպիսի բարձր ոճով, Մարգարիտ, որ ոչ մի
մահկանացու չկարողանա հասնել, որովհետև ճշմարիտը վկա,
դու արժանի ես զրան։

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Ի՛նչ, որ ոչ ոք չմոտե՞նա ինձ, ուրեմն ես միշտ
պետք է սանդուխի ներքևում սպասեմ։

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Քո սրամտությունը որսկան բարակի բերանի պես
արագաշարժ է, բռնում է տեղն ու տեղը։

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Իսկ ձերը բուժ ծայրով սրի նման է, հարվածում է, բայց չի խոցում:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Իսկական տղամարդի սրամտություն է, կինարմատի չի խոցում. այսպես, դե, խնդրում եմ, կանչիր Բեատրիչին, ես վահանս քեզ եմ հանձնում:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Սրերը հանձնեք, վահաններ մենք էլ ունենք:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Եթե դրանք գործ ածեք, Մարգարիտ, գործ կունենաք նիզակների հետ, որոնք վտանգավոր զենքեր են աղջիկների համար:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ.— Լավ, ես կկանչեմ Բեատրիչին ձեզ մոտ, նա կարծեմ ոտներ ունի:

Մարգարիտը գնում է:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Հետևաբար կարող է գալ:

Երգում է:

Սիրո աստված

Վերում նստած

Գիտե ինձ, գիտե ինձ,

Որքան խղճուկ եմ ես...

Ուզում եմ ասել որպես բանաստեղծ, իսկ որպես սիրահար... անվանի լուղորդ Լեանդրո, առաջին անգամ կավատների օգնությամբ դիմող Տրոյիլոսը, ոչ էլ երբեմն տարփածու գործի ասպետների շարանը, որոնց անունները դեռևս սահում են ազատ ոտանավորների հարթ ճանապարհով—դրանք բոլորը երբեք այնքան սաստիկ տակն ու վրա չեն եղել սիրուց, ինչպես իմ դժբախտ անձը: Բայց ափսոս, ես չեմ կարող արտահայտել այդ ոտանավորի հանգերով, փորձել եմ, բայց ինձ չի հաջողվել, օրինակ, «կույս»-ի համար «բույս»-ից ավելի լավ հանգ գտնել— մի անմեղ հանգ, «վիշտ»-ի համար «միշտ»—մի տափակ հանգ, «կրակ»-ի համար «ճրագ»—մի անհամ հանգ, խիստ թշվառ վերջավորություններ. ոչ, ես ծնված չեմ տաղաշափով՝ անսովոր տակ, ոչ էլ կարող եմ վերամբարձ բառերով սիրաբանել:

Մտնում է Բեատրիշեն:

Զքնաղ Բեատրիշեն, ուրեմն դու կգա՞ս երբ քեզ կանչեմ:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Այո, սինյոր, և կգնամ, երբ հրամայեք:

ԲՆՆՆԴԻԿՏ.— Օ, մնա առայժմ:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— «Առայժմ» ասացի՞ք, դե՛ մնաք բարով այժմ, սա-
կայն մինչև գնալս, ուզում եմ իմանալ այն, ինչի համար եկել
եմ, այսինքն՝ ինչ լանցավ-դարձավ ձեր և Կլավդիոյի միջև:

ԲՆՆՆԴԻԿՏ.— Կծու խոսքեր միայն, այնպես որ քեզ պիտի համ-
բուրեմ:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Կծու խոսքերը կծու քամի են, իսկ կծու քամին՝
կծու շունձ է, իսկ կծու շունչը դարձահոտ է, այնպես որ ես
գնում եմ առանց համբուրվելու:

ԲՆՆՆԴԻԿՏ.— Դու իմ բառերի բուն լիմաստը շուռ տվիր, այնքան
զորավոր է քո սրամտությունը: Բայց ես քեզ չպարզ կասեմ,
Կլավդիոն ստացել է իմ մարտահրավերը, շուտով նա ինձ
պետք է պատասխանի, կամ ես նրան հրապարակով կհայտա-
րարեմ վախկոտ: Այժմ ասա ինձ, խնդրեմ, իմ վատ հատկու-
թյուններից ո՞ր մեկի համար առաջին անգամ սիրահարվեցիր
ինձ վրա:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Բուրի համար միասին, նրանք ձեր մեջ չայնպիսի
չարադետ ամբողջություն են կազմում, որ չեն թողնում, որ
բարության մի մասնիկ խառնվի իրենց հետ: Իսկ, դու իմ ո՞ր
լավ հատկության համար առաջին անգամ տառապեցիր իմ սի-
րուց:

ԲՆՆՆԴԻԿՏ.— Տառապել սիրուց — ինչ գեղեցիկ արտահայտու-
թյուն, ես, անշուշտ, տառապում եմ սիրուց, որովհետև սիրում
եմ քեզ հակառակ իմ կամքի:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Հակառակ ձեր սրտին, ուզում եք ասել, ավաղ,
խեղճ սիրտ, եթե դուք հակառակ եք գնում ձեր սրտին իմ սի-
րո համար, ես էլ հակառակ կգնամ նրան ձեր սիրո համար,
որովհետև ես երբեք չեմ սիրի այն, ինչ բարեկամս ասում է:

ԲՆՆՆԴԻԿՏ.— Դու և ես շատ ենք խելոք խաղաղ կերպով սիրա-
բանելու համար:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Քո խոստովանությունից այդ չի երևում, քան խե-
ղոք մարդկանց մեջ չի գտնվի մեկը, որ ինքն իրեն գովի:

ԲԵՆՆԴԻԿՏ.— Հին, շատ հին բան էլ այդ, Բեատրիչե, որ եղել է մեր լավ պապերի օրով: Եթե մեր դարում մարդը մեռնելուց առաջ չի կանգնեցնում իր սեփական հուշարձանը, նրա հիշատակն ավելի երկար չի ապրի, քան թաղման զանգերի դողանքը, և որբեայրի կնոջ լացը:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Իսկ որքան կտևի այդ:

ԲԵՆՆԴԻԿՏ.— Այ քեզ հարց: Բա՛հ, մի ժամ աղմուկ, և մի քառորդ ժամ արցունք, հետևաբար խելոք մարդու համար լավագույն միջոցն է— եթե պարոն ճիճուն, այսինքն խղճի խայթը արգելքներ չհարուցի, — թմբկահարել իր սեփական արժանիքները, ինչպես ես եմ անում: Այսքանը իմ ինքնագովության մասին, մի մարդու, որը, ես ինքս կարող եմ վկայել, միանգամայն արժանի է գովեստի, իսկ այժմ ասա ինձ, ինչպես է ազգականուհին:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Շատ վատ:

ԲԵՆՆԴԻԿՏ.— Իսկ ինչպե՞ս եք դուք:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Նույնպես շատ վատ:

ԲԵՆՆԴԻԿՏ.— Աղոթեք աստծուն, սիրեցեք ինձ և կազդուրվեցե՛ք: Այժմ ես պետք է գնամ, որովհետև մեկը շտապ այստեղ է գալիս:

Մտնում է Ուսուլան:

ՌԻՐՍՈՒԱ.— Օրիորդ, դուք պետք է դաք ձեր հորեղբոր մոտ: Տանը մեծ իրարանցում է: Պարզվել է, որ օրիորդ Հերոն անմեղ տեղ մեղադրված է եղել, իշխանը և Կլավդիոն շարաշար խաբվել են, և Դոն Խուանը այս բոլորի հեղինակն է, որը փախել է ու չքացել, եկեք, օրիորդ, եկեք շուտով:

ԲԵԱՏՐԻՉԵ.— Ուզո՞ւմ եք գալ և լսել այս լուրերը, սինյոր:

ԲԵՆՆԴԻԿՏ.— Ես ուզում եմ ապրել քո սրտում, մեռնել քո գրկում և Վաղվիլ քո աչքերում, սակայն ես առավել ես ուզում եմ գալ քեզ հետ, քո հորեղբոր մոտ:

Գնում են:

Մտնում էն Դոն Պեդրո, Կլավդիոն և Երեմ կամ չորս հոգի
ջանենով:

ԿԼԱՎԴԻՈՒ.— Այս է Լեոնատոյի տոհմական հուշարձանը:

ՍՊԱՍԱՎՈՐ.— Այս է, պարոն:

ԿԼԱՎԴԻՈՒ.— (Կարդում է մի ոլորած քուղը):

Իբրև մի զոհ լեզուների, զրպարտիչ
Այստեղ հանգչի Հերոն լքնով հավիտյան,
Մահը իբրև մի քավություն ամոքիչ
Պարգեւում է նրան համբավ անվախճան:

Այսպես կյանքը նախատինքով մահացած
Ապրում է հար փառապսակով զարդարված:

Կախում եմ այստեղ նրա գերեզմանին,
Որ գովես նրան, երբ համր կլինեմ:

Այժմ հնչի՛ր, նվագ, երգիր օրհներգը քո հանդիսավոր:

ԵՐԳ

Օ՛, ներիր, գիշերվա դիցուհի,
Հեք կույսի մահառիթ անձերին,
Ողբաձայն երգերով են շրջում
Տապանիդ շուրջը հար և սգում:

Կես գիշեր, օգնիր մեզ ողբալու
Օգնիր մեզ սգալու, ողբալու
Մա՛նր, ծա՛նր:

Բացվիր, շիրիմ, տուր մեզ նրան,
Թող որ լսի ողբերի ձայն,
Մա՛նր, ծա՛նր:

ԿԼԱՎԴԻՈՒ.— Այժմ բարի գիշեր քո ոսկորներին,
Ամեն տարի ես պետք է կատարեմ

Այս ախար ծեսը:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Օ՛ն բարի լույս ձեզ, իմ բարեկամներ,

Հանգցրեք ջահերը, գայլերը լարդեն

Դադարեցրել են գիշերվա որսը.

Նայեցեք, ահա՛, զվարթ արշալույսը

Ֆերբուսի կառքի ակների առջև

Գորշուկ բիծերով ներկում է նիրհած

Արեւիքը. օ՛ն, շնորհակալ ենք

Մենք ձեզ բուրբիդ, այժմ թողեք մեզ:

Դե գնաք բարով:

ԿԼԱՎԴԻՆ.— Բարի լույս ձեզ, այժմ թող ամեն մեկը

Գնա իր գործին:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Գնանք այստեղից և զգեստ փոխենք՝

Լեռնատոյին գնալու համար:

ԿԼԱՎԴԻՆ.— Եվ թող պսակը այս անգամ ավել

Բախտավոր լինի, քան այն, որ այնքան

Մեզ վիշտ պատճառեց:

Գնում են:

Տեսարան յորրորդ — Աենյակ Լեռնատոյի տանը:

Մտնում են Լեռնատո, Անտոնիո, Բենեդիկտ, Բեստրիչե, Մարգարիտ, Ուրսուլա, հայր Ֆրանցիսկ և Հերո:

ՀԱՅՐ ՅՐԱՆՅԻՍԿ.— Ես չէի՝ ասում, որ անմեղ է նա:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Իշխանն ու Կլավդիոն ևս հանցավոր չեն,

Նրանք սխալմամբ են մեղադրել նրան,

Ինչպես իմացաք: Բայց Մարգարիտը

Որոշ մեղք ունի, թեև ակամա,

Ինչպես հրեաց հարցաքննությունից:

ԱՆՏՈՆԻՈ.— Ես շատ ուրախ եմ, որ այս ամենը

Վերջացավ հաջող:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Ես նմանապես, մանավանդ որ ես

Երդվել էի ջահել Կլավդիոյին

Մարտակոչ նետել այդ բանի համար:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Դն', աղջիկս, և դուք օրիորդներ, գնացե՛ք,
Մի թռանձին տեղ, և երբ կկանչեմ
Շտապեցե՛ք այստեղ դիմակավորված:
Իշխանն ու Կլավդիոն խոստացել են ինձ
Նվ շուտով կգան. դուք, եղբայր, արդեն
Գլխեք ձեր դերը:

Կանայք՝ գնում են:

Դուք պիտի լինեք ձեր եղբոր դատեր
Հայրը և նրան պսակեր քահել
Կլավդիոյի հետ:

ԱՆՏՈՆԻՈ.— Այդ կկատարեմ ես մեծ լրջությամբ:
ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Հայր սուրբ, ես ձեզնից մի բան կխնդրեմ:
ՀԱՅՐ ՖՐԱՆՅԻՍԿ.— Ի՞նչ բան, ասացե՛ք:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Կապի կամ արձակել, երկուսից մեկը:
Սինյոր Լեոնատո, ճշմարտան այն է,
Որ Բեատրիչեն, ձեր քրոջ դուստրը,
Քաղցրիկ աչքով է նայում ինձ վրա:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Այո, ես դիտեմ, այդ աչքը աղջիկս է տվել նրան:
ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Ես էլ, փոխարեն, սիրող աչքերով եմ նայում նրան:
ԼԵՈՆԱՏՈ.— Այդ էլ ստացաք դուք ինձնից, նաև Կլավդիոյից, և
իշխանից,

Բայց ի՞նչ է միտքդ:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Ձեր պատասխանն է հանելուկային,
Իսկ դալով մտքիս, իմ միտքն այն է,
Որ ձեր բարի միտքն համաձայն լինի
Մեր մտքին՝ այսօր իրար կապելու
Խիստ օրինավոր մի ամուսնությունը,
Ուստի և, հայր սուրբ, խնդրում եմ ես ձեր
Աջակցությունը:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Սիրտս համաձայն է ձեր ցանկությունը:
ՀԱՅՐ ՖՐԱՆՅԻՍԿ.— Աջակցությունս էլ—

Ահա գալիս են իշխանն ու Կլավդիոն:

Մտնում եմ Դոն Պեդրո, Կլավդիո սպասավորներով:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Բարի ողջուն ձեզ, ազնիվ պարոններ:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Բարի օր, իշխան, բարի օր, Կլավդիո:

Ձեզ ենք սպասում: Հաստատ է, արդյոք,

Ձեր որոշումը ամուսնանալու

Եղբորս դստեր հետ:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Վճիռս հաստատ է, նույնիսկ նա լինի

Մի խափշիկուհի:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Կանչի՛ր նրան, եղբայր, հայր սուրբն էլ արդեն

Ներկա է այստեղ:

Անտոնիոն գնում է:

ԴՈՆ ՊԵԴՐՈ.— Բայց, Բենեդիկտ, ի՞նչ է եղել քեզ,

Դեմքդ նման է փետրվար լամսին,

Ցուրտ սառնամանիք, ամպամած, մշուշ:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Կարծեմ վայրի ցուլն է նա մտաբերում.

Դու մի՛ վախենար, քո եղջուրները

Մենք կոսկեղօծենք և ողջ Եվրոպան

Կգմայլվի քեզնով, ինչպես անցյալում

Եվրոպան զմայլվեց գոռ Յուպիտերով,

Երբ վերջինս խաղացլ այդ ազնվական

Կենդանու դերը:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Յուպիտեր-ցուլը, ասում են, ունեք

Դուրեկան բառաչ. երևի նման

Տարօրինակ ցուլ կապ է ունեցել

Ձեր հոր կովի հետ՝ և արդյունքն է ձեր

Ազնիվ կեցվածքին շատ նման մի հորթ.

Որովհետև դուք ճիշտ նրան նման

Քաղցր բառաչում եք:

Մտնում է Անտոնիո ղիմակավորված կանանց հետ:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Դրա պատասխանը մնում եմ քեզ պարտ.

Այժմ գլուխս խառն է.

Ո՞րն է օրիորդը, որին պիտ դիմեմ:

ԱՆՏՈՆԻՈ.— Հենց սա է, և ես նրան ձեզ կտամ:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Ուրեմն նա իմն է:— Միշտիս, թույլ տուր

Տեսնեմ ձեր դիմքը:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Ո՛չ, չեք տեսնելու, մինչև որ չերզվեք

Այս սուրբ հոր առջև, ձեռքը բռնելով,

Թե կամուսանա՞ք:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Տվեք ձեր ձեռքը այս սուրբ հոր առաջ,

Ձեր ամուսինն եմ, եթե սիրում եք:

ՀԵՐՈ.— Երբ ապրում էի, ձեր մյուս կինն էի,

Հաճում է դիմակը:

Երբ սիրում էիք, ամուսինս էիք:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Մի ուրիշ Հերո՞:

ՀԵՐՈ.— Այդ ճշմարիտ է: Մեկ Հերոն մեռավ

Արատավորված, բայց ես ապրում եմ,

Եվ նույնքան հաստատ, որքան ապրում եմ,

Ես անարատ եմ:

ԴՈՆ ՊԵՐԴՐՈ.— Առաջվա Հերոն, նա՛, որ մեռած էր:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Այո՛ մեռած էր որքան ժամանակ

Ձրպարտությունը դեռևս ապրում էր:

ՀԱՅՐ ՖՐԱՆՑԻՍԿ.— Ես ձեզ կարող եմ մեկնել հրաշալի

Այս երևույթը, երբ որ ավարտվի

Պսակի սուրբ ծեսը, ես ձեզ կպատմեմ

Մանրամասնորեն չքնաղ Հերոյի

Տխրադիթ մահը: Մինչ այդ հրաշքն այս

Առօրեական թող երևա ձեզ.

Այժմ շտապենք դիպի մատուռը:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— Մի բոպե, հայր սուրբ,— ով է՞, ասացե՛ք,

Բեատրիչեն այստեղ:

ԲԵՆԵԴԻԿՏ.— (Հաճելով դիմակը) Պատասխանում եմ

Նրա անունից: Ի՛նչ եք կամենում:

ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Դուք ինձ շեփ սիրում:

ԲՆԱՏՐԻՉԵ.— Իրոք, ոչ այնքան:

ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Ուրեմն ձեր քեռին, իշխանն ու Կլավդիոն

խաբված են եղել, երբ երդվում էին,

Թե սիրում եք ինձ:

ԲՆԱՏՐԻՉԵ.— Դուք ինձ շեփ սիրում:

ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Իրոք, ո՛չ այնքան:

ԲՆԱՏՐԻՉԵ.— Հերոն, Մարգարիտն, Ուսուկան ուրեմն

խաբված են եղել, երբ երդվում էին,

Թե սիրում եք ինձ:

ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Նրանք երդվում էին, թե դուք իմ սիրուց

Գրեթե հիվանդ եք:

ԲՆԱՏՐԻՉԵ.— Նրանք երդվում էին, թե դուք իմ սիրուց

Գրեթե մեռած եք:

ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Ո՛չ ամենևին: Ուրեմն շեփ սիրում:

ԲՆԱՏՐԻՉԵ.— Ըշմարիտն ասած, բարեկամական

Պարտքս կատարած լինելու համար:

ԼԵՈՆԱՏՈ.— Աղջիկս, վստահ եմ, որ դու սիրում ես

Այս ազնիվ մարդուն:

ԿԼԱՎԴԻՈ.— Ես էլ կերդվեմ, որ նա սիրում է

Բեատրիչեին, ահա մի նամակ,

Գրված նրա ձեռքով, մի սոսնետ է սա

Նրա սեփական ուղեղի արդյունք՝

Առ, Բեատրիչե:

ՀԵՐՈ.— Մի ուրիշն ահա,

Քրոջս ձեռագիր, գրպանից հանված,

Բովանդակությունն է՝ սեր կաթողին

Դեպի Բենեդիկտ:

ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Հրաշք է սա. մեր սեփական ձեռքերը մեր սրտերի

դեմ. լավ, ես քեզ կառնեմ, բայց այս լույսը վկա, կառնեմ

քեզ վրա խղճալով:

ԲՆԱՏՐԻՉԵ.— Ես էլ շեմ մերժում քեզ, բայց այս պայծառ օրը

վկա, զիջում եմ աղաչանքին, և մասամբ էլ ձեր կյանքը փրկե-

լու համար, որովհետեւ ինձ ասացին, թե հալ ու մաշ եք լինում:
ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Լոի՛ր, ես կփակեմ քո բերանը:

Համբուրում է նրան:

ԴՈՆ ՊԵՐՐՈ.— Ինչպե՞ս ե՛ս, Բենեդիկտ—ամուսնացած մարդ:

ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Ես քեզ կասեմ ինչպե՛ս, իշխան, երգիծաբանների մի ամբողջ կաճառ չի կարող իր ծաղրանքներով փոխել իմ տրամադրությունը: Կարծում ես, վախենո՞ւմ եմ սատիրայից և էպիգրամներից: Ոչ, Լի՛ն մի մարդ զլուրը կորցնի ուրիշների սրախոսությունից, նա իր վրա մաքուր տեղ չի ունենա: Կարճ առած, քանի որ ես վճռել եմ ամուսնանալ, բոլորովին հոգս չէ, թե ինչ կասեն մարդիկ դրա դեմ, հետևաբար մի՛ ծաղրեք ինձ այն խոսքերի համար, որ մի ժամանակ ես ասել եմ ամուսնավրան զե՛մ, որովհետեւ մարդը փոփոխական էակ է, ահա իմ եղբակցությունը: Ինչ վերաբերում է քեզ, Կլավդիոս, ես քեզ մի լավ պիտիլ ծեծեի, բայց նկատի ունենալով, որ հավանաբար ես ու դու քենակալ ենք դառնալու, ապրիր անվնաս և սիրի՛՛ր իմ քենուն:

ԿԼԱՎԴԻՈՍ.— Ես հույս ունեի, որ դու կմերժես Բևառիչելին՝ և ես էլ փայտի հարվածներով կստիպեմ քեզ հրաժարվել ամուրի կյանքից և դառնալ, երկերեսանի— ինչ որ, անկասկած, դու կգառնաս,— եթե քենիա շատ մոտիկից չհսկի քեզ վրա:

ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Բավական է, բավական է, մենք բարեկամներ ենք, այժմ եկեք ամուսնանալուց առաջ մի րիչ պարենք, որպեսզի թեթևացնենք մեր սրտերը և մեր կանանց ստները:

ԼԵՈՆԱՏՈՍ.— Պարհեր կլինեն հետո:

ԲՆՆԵԴԻԿՏ.— Ո՛չ, նախ պարենք, զե՛ նվազի՛ր, երաժշտություն:— Իշխան, դու տխուր ես, պոսովի՛ր, պոսովի՛ր, չկա ավելի պատկառելի զավաղան. բան այն, որը ծաղրին կոտոր ունի:

Մտնում է սուրհանդակը

ՍՍՏՐՀԱՆԴԱԿ.— Տե՛ր իմ, ձեր եղբայր Դոն Խուանը արդ՝

Չերբախալված է փախուստի ժամին,

Ու գինվորներով բերված Մեսինա:

ԸՆՆԵՐԻՆՏ.— Չմտածեք նրա մասին մինչև վաղը, ես նրա համար

կորոշեմ փառավոր պատիժ,—

Հնչեցե՛ք, սրինգնե՛ր:

Պար. բոլոր գնում են:

